

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych

w gminie

Goczałkowice-Zdrój

na lata 2021-2027

Spis treści

Wstęp	4
RODZIAŁ I MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	5
1.1. Podstawa prawna strategii	5
1.1.1. <i>Dokumenty europejskie</i>	5
1.1.2. <i>Dokumenty krajowe</i>	5
1.1.3. <i>Dokumenty regionalne i lokalne</i>	6
RODZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	7
2.1. Charakterystyka Gminy	7
2.1.1. <i>Położenie</i>	7
2.1.2. <i>Ludność</i>	9
2.1.3. <i>Oświata</i>	11
2.1.4. <i>Kultura i sport</i>	12
2.1.5 <i>Pomoc społeczna</i>	15
2.1.6. <i>Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe</i>	16
2.2. Kwestie społeczne	17
2.2.1. <i>Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej</i>	17
2.2.2. <i>Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS</i>	18
2.2.3. <i>Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Goczałkowice-Zdrój. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej</i>	20
2.2.4. <i>Ubóstwo</i>	21
2.2.5. <i>Niepełnosprawność</i>	22
2.2.6. <i>Długotrwała lub ciężka choroba</i>	23
2.2.7. <i>Bezrobocie</i>	24
2.2.8. <i>Uzależnienia</i>	25
2.2.9. <i>Bezradność opiekuńczo-wychowawcza</i>	28
2.2.10. <i>Przemoc w rodzinie</i>	29
2.2.11. <i>Usługi opiekuńcze i specjalistyczne</i>	33

2.2.12 <i>Praca socjalna</i>	34
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój.....	34
2.3.1 <i>Problemy społeczne występujące na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	36
2.3.2. <i>Problem uzależnień na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	36
2.3.3. <i>Problemy dzieci i młodzieży w gminie Goczałkowice-Zdrój</i>	59
2.3.4. <i>Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Goczałkowice-Zdrój</i>	79
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	81
2.4.1. <i>Podsumowanie badań ankietowych</i>	81
2.4.2. <i>Analiza SWOT</i>	85
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ NA LATA 2021-2027	88
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	88
3.2. Realizacja strategii.....	90
3.2.1. <i>Cele i kierunki działań</i>	90
1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.....	90
2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.....	92
3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	94
4. CEL STRATEGICZNY: Utrzymanie Ośrodka pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdrój.....	96
3.2.2. <i>Monitoring i ewaluacja</i>	97
3.2.3. <i>Źródła finansowania</i>	99
Spis wykresów	100
Spis tabel.....	102
Spis rysunków	103
Słowniczek skrótów	103

Wstęp

Polityka społeczna jest zazwyczaj definiowana, jako działalność, którą prowadzi państwo, podmioty samorządowe i pozarządowe organizacje. Zmierza ona do tego, aby kształtować odpowiednie warunki pracy i bytu, pożądane z punktu widzenia społeczeństwa struktury społeczne oraz takie stosunki społeczno-kulturowe, w których możliwe stanie się zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w określonym okresie dzięki podejmowaniu aktywności ludzi¹. Można, więc uznać, że głównym celem polityki społecznej państwa staje się dbanie o utrzymanie rozwoju zarówno społecznego, jak i gospodarczego.

Głównym dokumentem o charakterze planistycznym mieszczącym się w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Określone w niej zostają najbardziej istotne kierunki działań i interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych, które występują na terenie gminy. Wskazuje ona również najważniejsze kierunki działań oraz wytyczne do ich realizacji.

Opracowanie właściwej strategii staje się punktem wyjścia do tego, aby opracować szczegółowe programy. Ich realizacja ma się przyczynić do tego, aby rozwiązać problemy społeczne i wyrównać szanse społeczne mieszkańców gminy.

Obowiązek opracowania niniejszej strategii wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza strategia została opracowana na lata 2021-2027.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I

MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej strategii.

1.1.1. Dokumenty europejskie

Głównym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to dokument, który zawiera długookresowy program na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Podkreśla się w nim znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform. Mają być one odpowiedzią na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W Strategii Europa 2020 uwzględniono trzy najważniejsze cele. Należy do nich zaliczyć:

- 1) wzrost inteligentny związany z rozwojem opartym na innowacjach i wiedzy,
- 2) wzrost zrównoważony mający na celu transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

1.1.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027 uwzględnia także zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,

- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego 2017-2022,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Śląskiego na lata 2017-2020,
- Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Śląskiego na lata 2016-2020,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pszczyńskim na lata 2016-2023,
- Strategii Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2016-2023,
- Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2016-2020,
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Goczałkowice-Zdrój na rok 2020,
- Program Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2017-2020,
- Strategia Ochrony Zdrowia Psychicznego dla gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2019-2023.

RODZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Goczałkowice-Zdrój, to gmina wiejska należąca do powiatu pszczyńskiego. Położona jest w południowej części województwa śląskiego, w dolinie Wisły. Usytuowana jest pomiędzy Pszczyną, a Czechowicami–Dziedzicami. Gmina ta mieści się na szlaku komunikacyjnym, zarówno kolejowym, jak i drogowym (droga DK1), który łączy Katowice, Bielsko-Białą, Wisłę Uzdrowisko oraz Cieszyn. Linia kolejowa ma natomiast charakter międzynarodowy i biegnie na odcinku Warszawa-Wiedeń. Jest to miejscowość uzdrowska, która posiada rozbudowany kompleks sanatoryjny.

Od południowego-wschodu jest otoczona przez pasmo Beskidu, a od północnego rozciągają się rozległe Lasy Pszczyńskie. Jeden z największych sztucznych zbiorników wodnych mających powierzchnię 32 km² (i zajmującym około 60% powierzchni gminy) oraz liczne stawy rybne wpływają łagodząco na lokalny klimat. Posiada on cechy niskiej strefy podgórskiej o kojącym i w miarę tonizującym działaniu.

Gmina Goczałkowice-Zdrój sąsiaduje z takimi gminami jak Strumień i Chybie, które znajdują się powiecie cieszyńskim, Czechowice-Dziedzice mieszczące się w powiecie bielskim oraz z Pszczyną z powiatu pszczyńskiego. Zgodnie z danymi statystycznymi, obszar gminy Goczałkowice-Zdrój wynosi 4755 ha (wg danych Powiatu Pszczyńskiego z 2018 roku), w tym 86,9 ha to lasy. Zdecydowanie większą część terenu zajmuje Jezioro Goczałkowickie, które jest zarówno źródłem wody pitnej, jak i miejscem wypoczynku i rekreacji.

Rysunek 1. Położenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Rysunek 2. Wygląd gminy Goczałkowice-Zdrój z uwzględnieniem Zbiornika Goczałkowickiego

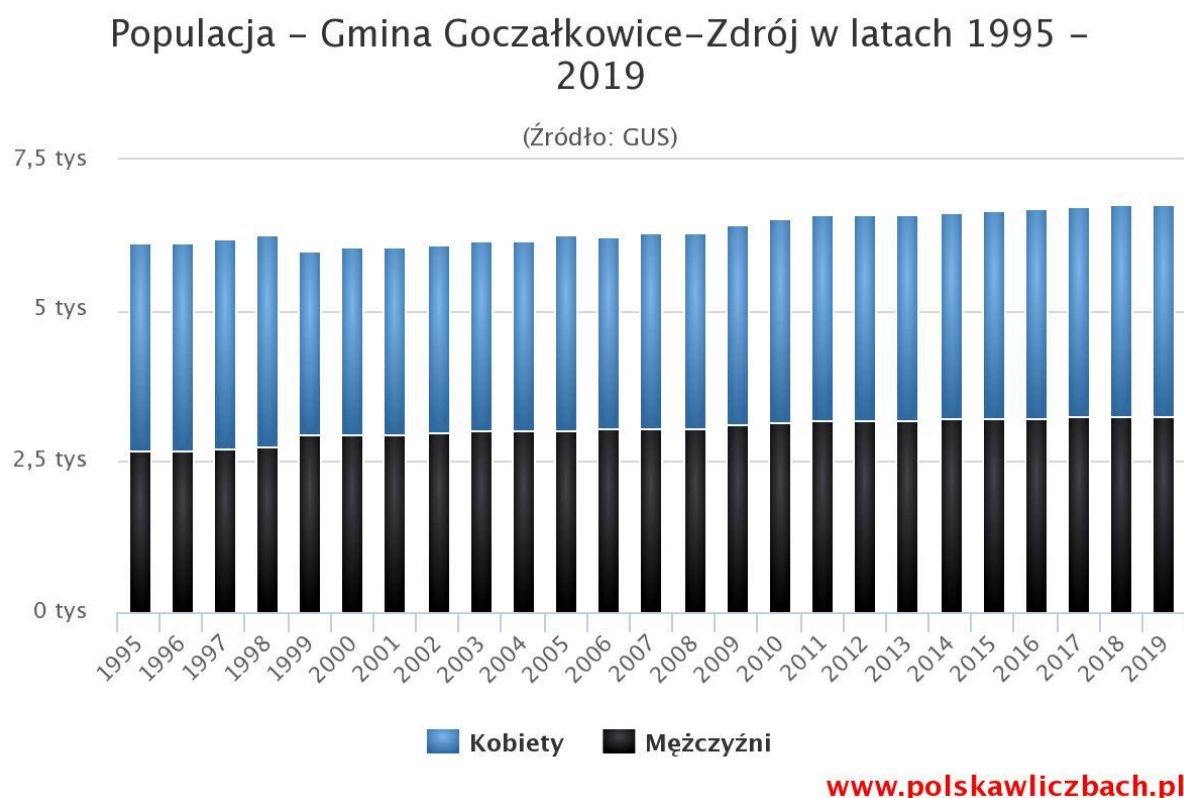

Gmina Goczałkowice-Zdrój jest gminą jednowioskową.

Zdecydowaną większość Gminy stanowią tereny otwarte (90%), na co w szczególności wpływa obecność Zbiornika Goczałkowickiego. Udział terenów otwartych, głównie rolniczych we wschodniej części Gminy wynosi 75%. Wśród terenów podlegających inwestycjom, przeważa zabudowa o charakterze mieszkaniowym jednorodzinny. Znajdują się tu również tereny komunikacji i infrastruktury technicznej.

2.1.2. Ludność

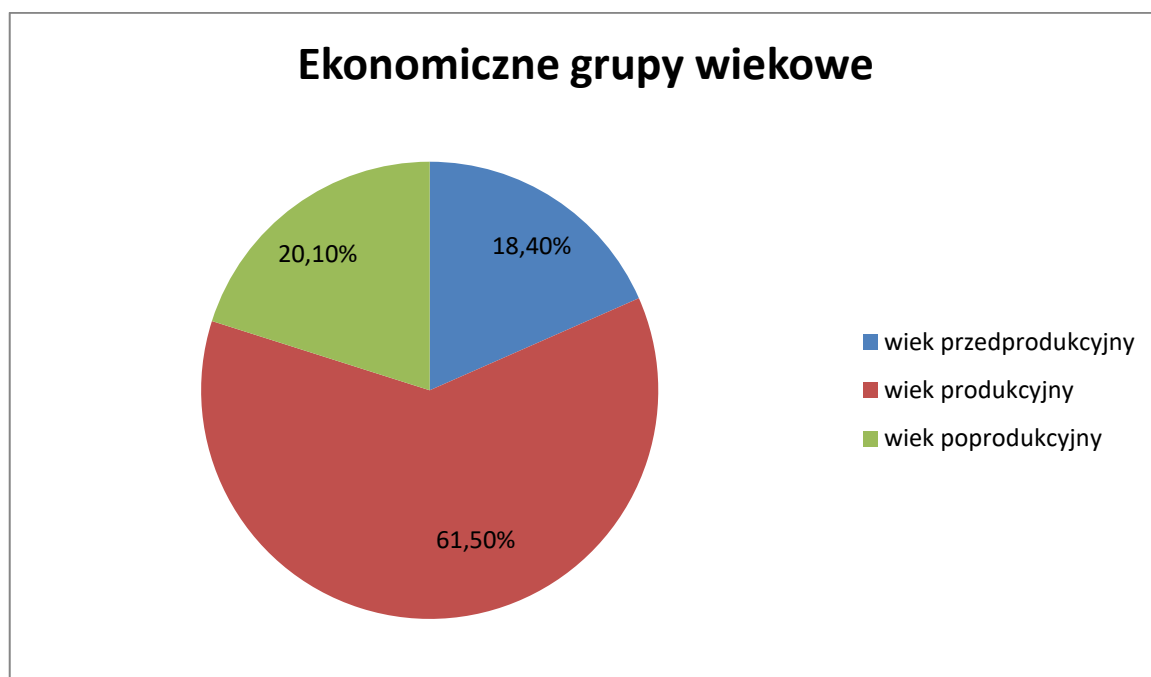
Gminę Goczałkowice-Zdrój, zgodnie z raportem przygotowanym na koniec 2019 roku, zamieszkuje 6677 mieszkańców. Liczba ta wzrosła w latach 2002-2019 o 10,6%. Wśród stałych mieszkańców gminę Goczałkowice-Zdrój zamieszkiwało 3437 kobiet oraz 3240 mężczyzn.

Rysunek 3. Zmiany w populacji gminy Goczałkowice-Zdrój w latach 1995-2019

Średnia gęstość zaludnienia Gminy wynosi 142 osoby na km², jednak biorąc pod uwagę tylko część wschodnią Gminy, bez Zbiornika Goczałkowickiego wskaźnik ten wzrasta do 330 osób na km².

Wykres 1. Ludność gminy Goczałkowice-Zdrój w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Raportu o stanie gminy Goczałkowice-Zdrój na rok 2019

Odnośząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym. Dane te dość jednoznacznie wskazują, że ludność zamieszkująca na terenie Gminy jest dość młodą społecznością.

Tabela 1. Struktura przyrostu naturalnego w Gminie w 2019 r.

Urodzenia	66
Zgony	57
Przyrost naturalny	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego.

Dane przedstawione w powyższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w gminie Goczałkowice-Zdrój na dzień 31.12.2019r. wynosił 9. W 2019 roku narodziły się 33 dziewczynki oraz 33 chłopców. Zmarło natomiast łącznie 57 osób.

2.1.3. Oświata

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w roku szkolnym 2018/2019 funkcjonowały dwa przedszkola publiczne oraz jedna szkoła podstawowa, która do końca roku szkolnego 2018/2019 funkcjonowała, jako szkoła ośmioklasowa z klasami gimnazjalnymi. Poza tym działały tam cztery placówki oświatowe niepubliczne:

- 1) Przedszkole Niepubliczne CETIR;
- 2) Przedszkole Niepubliczne MAJA Agnieszka Homa-Kurczab;
- 3) Przedszkole Niepubliczne „PRZYGODA” z oddziałami integracyjnymi;
- 4) CETIR Niepubliczna Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi.

Tabela 2. Ilość dzieci uczęszczająca do publicznych placówek oświatowych na dzień 31.12.2019r.

Nazwa szkoły	Ilość dzieci uczęszczająca do placówek oświatowych na dzień 31.12.2019r./ ilość oddziałów
Publiczne Przedszkole nr 1	100/4
Publiczne Przedszkole nr 2	99/4
Szkoła Podstawowa nr 1	501/25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Raportu o stanie gminy Goczałkowice-Zdrój na rok 2019

Tabela 3. Ilość dzieci uczęszczająca do niepublicznych placówek oświatowych na dzień 31.12.2019r.

Nazwa szkoły	Ilość dzieci uczęszczająca do placówek oświatowych na dzień 31.12.2019r.
Przedszkole Niepubliczne CETIR	77
Przedszkole Niepubliczne MAJA Agnieszka Homa-Kurczab	61
Przedszkole Niepubliczne „PRZYGODA” z oddziałami integracyjnymi	54
CETIR Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Raportu o stanie gminy Goczałkowice-Zdrój na rok 2019

2.1.4. Kultura i sport

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój działają dwie samorządowe instytucje kulturalne, które posiadają osobowość prawną. Należą do nich Gminny Ośrodek Kultury (GOK) oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Na terenie Gminy w 2019 roku zostały przeprowadzone 43 imprezy, 14 spotkań warsztatowych oraz były prowadzone 3 grupy artystyczne.

Gminny Ośrodek Kultury jest określany animatorem życia kulturalnego na obszarze gminy Goczałkowice-Zdrój. Rozpoczął on swoją działalność w 2005 roku. W jego statucie są zapisane zadania, które powinien realizować. Chodzi tutaj przede wszystkim o przygotowywanie różnorodnych, atrakcyjnych działań artystycznych i kulturalnych, rozrywkowych i edukacyjnych, które byłyby skierowane do różnorodnych grup wiekowych i środowiskowych zarówno z terenu Gminy, jak i kuracjuszy, którzy przebywają czasowo w uzdrowisku.

Priorytetem działalności GOK-u jest wspieranie amatorskiej działalności artystycznej mieszkańców Gminy poprzez stwarzanie różnego rodzaju możliwości do realizowania swoich pasji i talentów.

W Gminnym Ośrodku Kultury w gminie Goczałkowice-Zdrój organizowane są takie formy działań jak:

- 1) warsztaty stacjonarne:
  - a) plastyczne,
  - b) muzyczne,
  - c) wokalne,
  - d) teatralne,
  - e) decoupage,
  - f) szydełko,
  - g) filcowanie, itp.
- 2) warsztaty okazjonalne organizowane w związku z przerwą wakacyjną czy z obchodzonymi świętami;
- 3) ogólnopolskie konkursy plastyczne:
  - a) Wielkanocna Pisanka,
  - b) Portret Mojej Mamy,
  - c) Święta Polskiej Niezapominajki,
  - d) Święta Bożego Narodzenia w mojej Gminie, regionie,
- 4) Powiatowe konkursy recytatorskie:
  - a) Pogodejmy Po Naszymu,
  - b) Jesteśmy Jedną Rodziną,
- 5) Jednodniowe lub kilkudniowe wyjazdy kulturoznawcze (organizowane w ramach zimowej i letniej przerwy wakacyjnej,

- 6) Imprezy plenerowe:
- a) Rodzinna Majówka,
  - b) Powitanie Wakacji,
  - c) Festiwal Jacka Lecha,
  - d) Dni Goczałkowic,
  - e) Festiwal Róż,
  - f) Dożynki

Wśród najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych i współorganizowanych w 2019 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój należy wymienić:

- 27 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Majówka – Piknik Integracyjny,
- Noc w GOK i GBP,
- Dni Goczałkowic,
- Goczałkowski Festiwal Róż,
- Gminny Dzień Seniora,
- Dożynki,
- Quiz Rodzinny „Nasza wielka i Mała Ojczyzna – 100-lecie Powstań Śląskich”,
- Zawody Wędkarskie,
- Maraton Zumby,
- „Bajka na niepogodę”,
- „Mikołaj w GOK”,
- Udział w przeglądach i konkursach: m.in. udział Zespołu Folklorystycznego Goczałkowice w przeglądzie „Złoty Kłós”, w spotkaniach „Pod Brzymem”, w „IV Powiatowym Konkursie Kulinarnym”,
- Organizacja wizyty w partnerskiej Gminie Plossberg,
- Wystawy,
- Konkursy,
- Koncerty,
- Ferie zimowe i wypoczynek w okresie wakacji.

Również pracownicy Gminnej Biblioteki Publicznej angażowali się w działania kulturalne na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. W 2019 roku organizowali wiele imprez i inicjatyw, do których należy zaliczyć:

- 1) „Książka na telefon”, w ramach, której pracownicy dowozili książki osobom starszym i niepełnosprawnym bezpośrednio do domów;
- 2) cykliczne zajęcia języka angielskiego dla dorosłych oraz warsztaty komputerowe dla seniorów;
- 3) spotkania autorskie;
- 4) lekcje biblioteczne;
- 5) imprezy związane z obchodami Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich, Tygodnia Bibliotek, Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom oraz akcją Narodowego Czytania;
- 6) koncert „A to Polska właśnie”. – 100-lecie Powstań Śląskich”.

Ponadto GBP była również współorganizatorem takich obchodów 100-lecia Powstań Śląskich: Quizu Rodzinnego „Nasza wielka i Mała Ojczyzna”.

W ramach wsparcia w zakresie organizacji letniego wypoczynku dla dzieci, zorganizowała konkurs tematyczny „Bajkowy obrazek” oraz konkurs fotograficzny „Moje wakacje z książką”. Natomiast w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek, Biblioteka zorganizowała przedstawienie pt. „Pstra książnica – skarb i tajemnica”, a w ramach akcji „Noc z Andersenem” Gminna Biblioteka Publiczna zorganizowała przedstawienie „Kartki Pana Andersena”.

GBP w 2019 roku brała również udział w akcji społecznej „Mała książka – wielki człowiek”.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój funkcjonują również:

1. lokalna gazeta „Wiadomości Goczałkowickie”;
2. Zespół Folklorystyczny Goczałkowice – zespół został założony w 1953 roku przez członkinie Koła Gospodyń Wiejskich, od samego początku funkcjonował, jako instytucja wielopokoleniowa. Jest to jeden z najważniejszych nośników kultury ludowej wśród lokalnej społeczności. Kulturuje najpiękniejsze tradycje kultury muzycznej i obrzędowej Ziemi Pszczyńskiej. Od wielu lat jest odpowiedzialny za oprawę muzyczną na najważniejszych dla Gminy uroczystościach.
3. Klub Środowiskowy dla Dorosłych, prowadzony we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
4. Akademia Małego Inżyniera;
5. Goczałkowicka Orkiestra Dęta;
6. Koło Gospodyń Wiejskich;
7. Chór Parafialny „SEMPER COMMUNIO”;
8. Koło Regionalne przy Szkole Podstawowej nr 1 oraz Formacje „GLORIA DEO”.

2.1.5 Pomoc społeczna

W gminie Goczałkowice-Zdrój w zakresie pomocy społecznej działa Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie ze statutem Ośrodka Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju realizuje on zadania:

- 1) Zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej, kierując się ustaleniami Wójta gminy Goczałkowice-Zdrój.
- 2) Zadania zlecone w zakresie pomocy społecznej, kierując się ustaleniami Wojewody Śląskiego.
- 3) Inne zadania Gminy przekazane do realizacji przez Wójta gminy Goczałkowice-Zdrój lub wynikające z innych przepisów prawa.

Zadania Ośrodka obejmują:

a) udzielanie wsparcia ze środków publicznych osobom i rodzinom, które z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zdarzenia losowego, bezdomności, alkoholizmu i narkomanii, przemocy znalazły się w trudnej sytuacji, godzącej w podstawy ich egzystencji i godności ludzkiej;

b) zapewnienie pomocy i opieki tym mieszkańcom Gminy, którzy nie mogą tego uczynić przy wykorzystaniu własnych środków materialnych, podejmowanych przez siebie działań bądź posiadanych uprawnień;

c) analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;

d) udzielenie wsparcia osobom będącym w potrzebie poprzez działania profilaktyczne i poradnictwo w celu doprowadzenia do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem;

e) praca socjalna ukierunkowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi;

f) rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;

g) inspirowanie społecznej aktywności i inicjatyw społecznych dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb środowiskowych;

h) wykonywanie innych zadań zleconych przez organ samorządu terytorialnego i Wojewodę Śląskiego.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodnie z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochotnicza Straż Pożarna – Straż skupia około 40 członków ochotników, którzy poświęcają swój wolny czas na rzecz mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój. Strażacy włączają się także w różne akcje społecznościowe m.in. kiermasze, szlachetna paczka, pokazy dla przedszkoli z okazji Dnia Strażaka, dni otwarte z piknikiem, akcja bezdomni w połączeniu z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju, akcja „Wspieraj Seniora”, zabezpieczenie rzeczy z Ludowego Klubu Sportowego w Goczałkowicach-Zdrój, wykonywanie czynności porządkowych na posesjach osób chorych i niepełnosprawnych będących w trudnej sytuacji życiowej.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój działa Ochotnicza Straż Pożarna. W Pszczynie działa natomiast Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Pszczynie. Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy czuwa dwóch dzielnicowych przyjmujący w Punkcie Przyjęć Dzielnicowych w Goczałkowicach-Zdroju, w którym jest możliwość przyjmowania petentów w każdy wtorek 16.00-18.00 i w piątek 10.00-12.00.

Rysunek 4. Herb OSP Goczałkowice-Zdrój

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest jednym z instrumentów polityki społecznej państwa. Jej zadania wynikają z Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku². Do głównych celów pomocy społecznej należy zaliczyć podejmowanie takich działań, dzięki którym osoby bądź rodziny są w stanie przezwyciężyć takie sytuacje życiowe, którym nie są w stanie poddać przy pomocy własnych możliwości czy środków lub wykraczają one znacznie poza ich uprawnienia. Organami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań są:

- województwo (zajmuje się zadaniami ogólnymi- strategicznymi, które dotyczą całego województwa);
- powiat jest jednostką administracyjną odpowiedzialną za zadania o charakterze specjalistycznym;
- gmina odpowiada za usługi podstawowe, takie jak kwestie związane z funkcjonowaniem domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, organizowanie pomocy rzeczowej, zasiłków pieniężnych (celowe, okresowe i stałe), które są przyznawane w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, udzielanie schronienia i posiłku oraz zasiłków, potrzebnych na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),

---

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2020, poz. 1876 z późn. zm.).

11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS

W 2017 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju udzielił pomocy i wsparcia 236 osobom, w 2018 roku 212 osobom, natomiast w 2019 roku 173 osobom. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju wynika, że liczba klientów zgłaszających się po różne formy pomocy w 2019 roku zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku.

Tabela 4. Ilość świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

Rodzaj świadczenia	2017	2018	2019
Świadczenia pieniężne	137	119	117
Świadczenia niepieniężne	127	120	89
Świadczenia w postaci pracy socjalnej	116	94	101

W ramach zadań własnych gminy Goczałkowice-Zdrój w 2019 roku realizowano następujące zadania:

1. Zasiłek stały otrzymało 11 osób na ogólną kwotę 51420,80 zł;
2. Zasiłek okresowy otrzymały 32 osoby na ogólną kwotę 45328,71 zł;
3. Zasiłki celowe otrzymało 11 rodzin na łączną kwotę 161940, 00 zł, w tym:
  - a) zasiłki celowe zwykłe na ogólną kwotę 12080,00 zł;
  - b) zasiłki celowe na żywność na ogólną kwotę 85750,00 zł
  - c) zasiłki celowe specjalne na ogólną kwotę 54110,00 zł;
  - d) zdarzenie losowe dla 2 rodzin na ogólną kwotę 10000,00 zł;
4. Dożywiano 33 dzieci poprzez zakup posiłków na ogólną kwotę 13166,50 zł.;
5. Dożywianie w postaci bezpłatnych posiłków na kwotę 970,00 zł.;
6. Schronienie zostało udzielone trzem osobom: na kwotę 13673,45 zł.;
7. Usługi opiekuńcze świadczone były na rzecz 27 osób na kwotę 70323,00zł, w tym dla 25 osób prowadzono świadczenia specjalistyczne na kwotę 69873,00 zł;

9. W 2019 roku Ośrodek ponosił koszty związane z odpłatnością za pobyt 6 osób w Domach Pomocy Społecznej, koszt udzielonych świadczeń wyniósł 170371,36 zł.

10. Za 10 świadczeniobiorców Ośrodek Pomocy Społecznej opłacał składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Łącznie opłacono składki na kwotę 4298,25 zł.

Na realizację w/w zadań własnych ogółem wykorzystano kwotę 673486,46 zł. Z czego 200647,54 zł pochodziło z dotacji, a 472838,81 zł ze środków własnych. Łącznie zrealizowana pomoc w ramach zadań własnych i zleconych wynosiła 8081562,95 zł. Udział finansowy Gminy w realizacji świadczeń dla mieszkańców wynosił 5,85%. Pozostałą część stanowią dotacje w ramach zadań własnych i zleconych.

Poza tym w przypadku, gdy pracownik socjalny stwierdzi, iż zachodzi obawa, iż przyznana pomoc może być wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pomoc finansowa przekazywana jest w formie rzeczowej np. umożliwienie podopiecznemu robienie zakupów w sklepie, zakup opału czy leków.

Praca socjalna

W ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej określone zostaje również pojęcie pracy socjalnej, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania zarówno pojedynczych osób, jak i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzi się ją w celu rozwinięcia i wzmocnienia aktywności poszczególnych jednostek i ukształtowania ich samodzielności życiowej. Działania realizowane są również w pracy ze społecznością lokalną, aby móc zapewnić współpracę i koordynację działań instytucji oraz organizacji, które są istotne dla zaspokojenia potrzeb wszystkich członków społeczności. Praca socjalna jest działalnością, którą należy realizować przede wszystkim w ramach pomocy społecznej środowiskowej (odbywa się w miejscu zamieszkania danej osoby) oraz instytucjonalnej. Obejmuje ona swoim zakresem takie kwestie jak poradnictwo o charakterze prawnym, psychologicznym i pedagogicznym. Zapewnia również pomoc w sytuacji, kiedy należy prawidłowo załatwić konkretne sprawy, zwłaszcza te trudne, związane z funkcjonowaniem człowieka, życiowe. Podstawową kadram realizującą powyższe zadania są pracownicy socjalni.

Ośrodek Pomocy Społecznej poza realizacją świadczeń finansowych zajmuje się również właśnie szeroką pojętą pracą socjalną na rzecz osób potrzebujących. Ośrodek Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju w 2019 roku w ramach pracy socjalnej udzielił pomocy 101 rodzinom.

2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Goczałkowice-Zdrój. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Analiza problemów osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na różnorodność potrzeb społecznych mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój dotyczących kwestii ubóstwa, braku zatrudnienia, problemów zdrowotnych (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba), bezradność opiekuńczo-wychowawcza czy alkoholizm, które są silnie związane z poziomem życia mieszkańców. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezrobocie, alkoholizm oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Tabela 5. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój w latach 2017-2019 (liczba osób)

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Ubóstwo	59	52	37
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	3	4	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa:	20	17	10
w tym wielodzietność:	17	16	8
Bezrobocie	67	55	23
Niepełnosprawność	63	69	57
Długotrwała i ciężka choroba	119	113	111
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	144	139	132
w tym rodziny niepełne:	15	17	9
Rodziny wielodzietne	16	16	8
Przemoc w rodzinie	3	2	2
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	25	31	27
Narkomania	0	0	8
Trudności w przystosowaniu do	1	1	1

życiu po wyjściu z zakładu karnego			
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźca lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Zdarzenia losowe	2	1	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

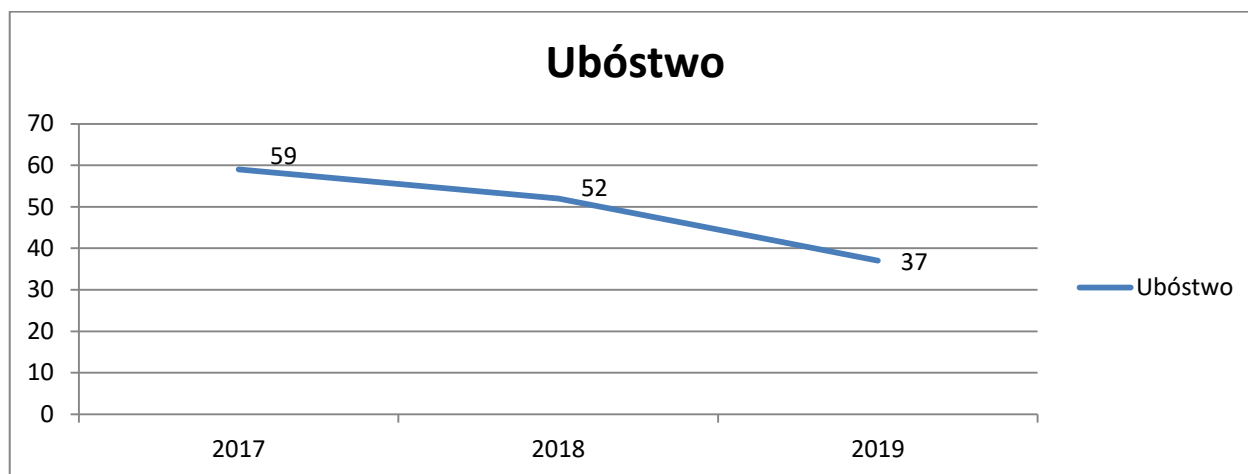
Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. Warto jednak zaznaczyć, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Mniej rodzin korzysta z pomocy społecznej w związku z większością problemów. Natomiast więcej rodzin korzysta z pomocy z powodu narkomanii.

2.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo jest stanem warunków bytowych, które uniemożliwiają zaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny oraz jej funkcji życiowych. Bardzo trudno jednak dokonać szczegółowego podziału na przyczyny i konsekwencje ubóstwa, ponieważ są one ze sobą dość spójne i wzajemnie na siebie wpływają. Można tutaj zaliczyć takie czynniki jak dezintegracja rodziny, zepchnięcie na margines społeczny, brak równości w zakresie dostępu dzieci i młodzieży do różnych dóbr, np. edukacji (tzw. nierówny start), rozwój przestępczości oraz niepełnosprawność czy patologie społeczne.

W takiej sytuacji, gdy działalność organów państwowych nie jest prowadzona w sposób prawidłowy i odpowiedzialny, dochodzi do sytuacji, w której dane osoby nie dążą do poprawy swojej sytuacji materialnej. Może to wywoływać również bierność i życiową niezaradność całych grup społecznych. Jest to konsekwencją przyjmowania zasiłków i świadczeń. Do grupy ryzyka w zakresie ubóstwa należą przede wszystkim rodziny niepełne i wielodzietne, osoby żyjące w tzw. kręgach patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, będące mniejszością lub posiadające zbyt niskie kwalifikacje zawodowe. Do tych grup koniecznie należy zaliczyć również migrantów i osoby starsze.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój z powodu ubóstwa w latach 2017-2019

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w Gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2017 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystały 59 rodziny z terenu Gminy. W 2018 roku była to liczba 52 rodzin, natomiast w 2019 – 37 rodzin.

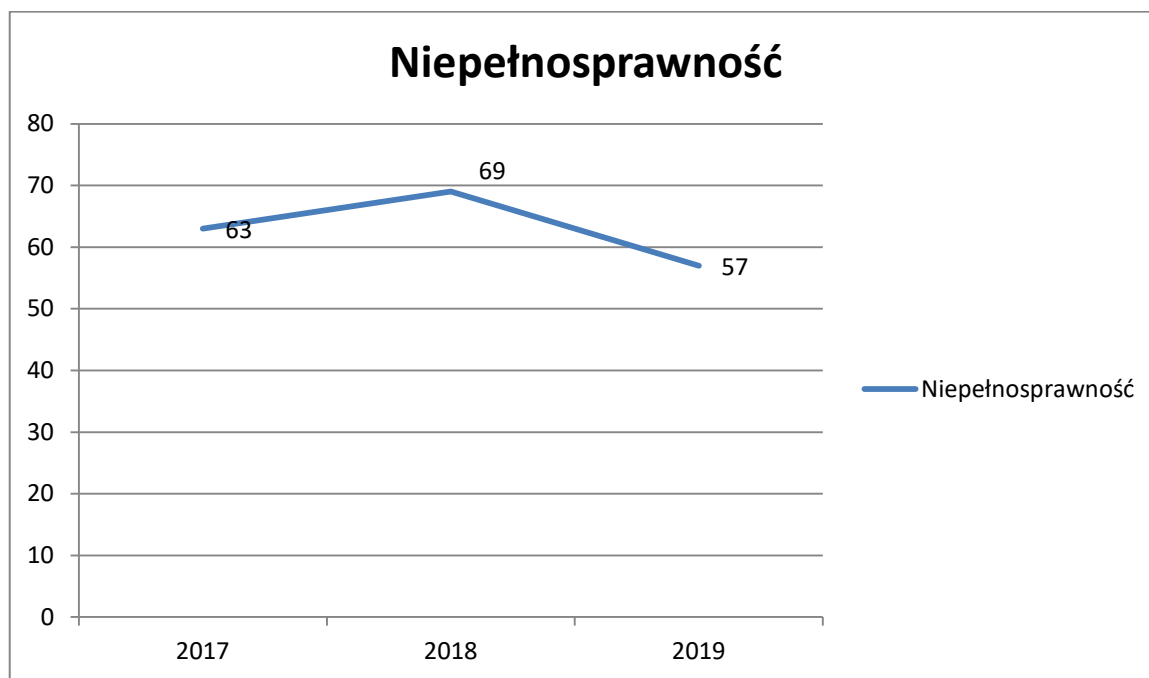
Skala problemu ubóstwa w gminie Goczałkowice-Zdrój ulega stopniowemu zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w Gminie.

2.2.5. Niepełnosprawność

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych znajduje się definicja osoby niepełnosprawnej. Na jej podstawie można stwierdzić, że jest to taka jednostka, której stan psychiczny, fizyczny i umysłowy trwale lub okresowo znacznie utrudnia, ogranicza lub wręcz uniemożliwia prawidłową realizację

i wywiązywanie się z ról społecznych. W szczególności jest to związane z gotowością do wykonywania pracy zawodowej. Osobą niepełnosprawną jest również ta osoba, która otrzymała orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do wykonywania pracy. Również dzieci mogą posiadać orzeczenie o niepełnosprawności, jeśli nie ukończyły jeszcze 16 roku życia. Uznaje się je za osoby niepełnosprawne bez orzekania im stopnia niepełnosprawności jak ma to miejsce w przypadku osób pełnoletnich.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczalkowice-Zdrój z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

W 2017 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności były 63 osoby, w 2018 roku - 69 osób, a w 2019 roku - 57 osób.

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 645 zł i niższa niż 30 zł.

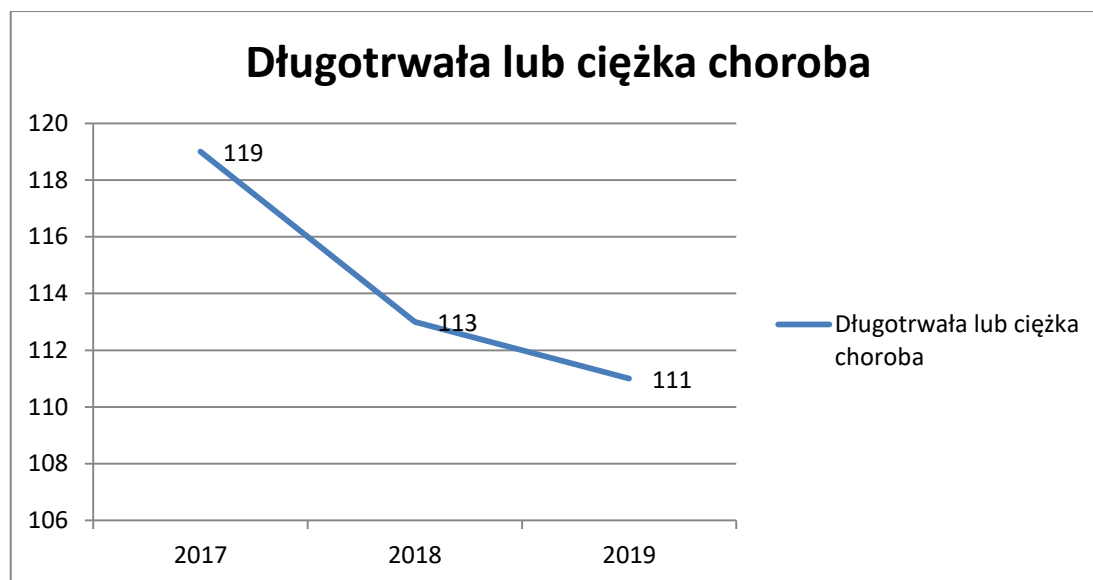
2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Długotrwała choroba dotyczy tych osób, które borykają się z ciężkim schorzeniem i przez długi czas pozostają pod opieką lekarza-specjalisty. Ich choroba najczęściej jest nieuleczalna. Istnieje tylko i wyłącznie możliwość zminimalizowania jej objawów, żeby poprawić ich funkcjonowanie. W nomenklaturze można spotkać się również z pojęciem ciężkiej choroby. Mowa o niej w sytuacji, kiedy zagraża ona życiu człowieka.

Wysokość otrzymywanej pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest w znacznym stopniu zależna od tego, jak bardzo dane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcom. Pracownicy socjalni zobowiązani są uwzględnić takie wydatki jak koszty związane z zakupem

leków, wyjazdami do specjalistów lub utrudnienia, które się pojawiają w związku ze znalezieniem pracy.

Wykres 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019

W 2017 roku w gminie Goczałkowice-Zdrój wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 119 osób. W 2018 roku liczba ta zmniejszyła się o 6 osób i wynosiła 113 osób. Natomiast w 2019 liczba ta kształtowała się na poziomie 111 osób.

2.2.7. Bezrobocie

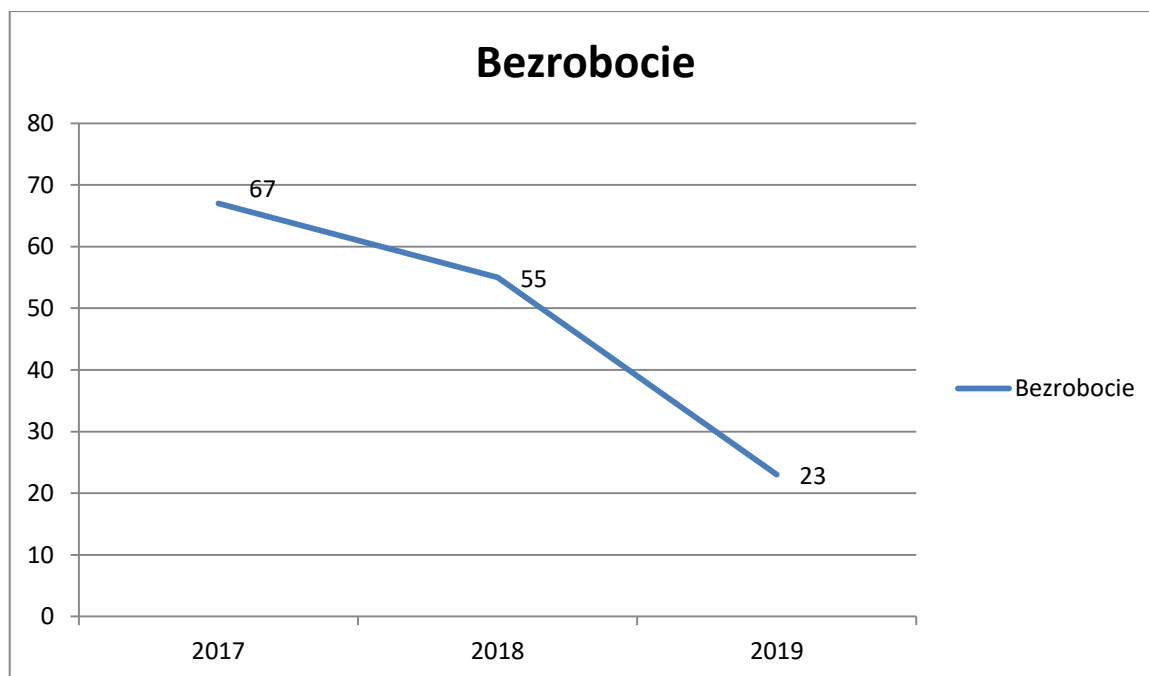
Kolejnym problemem, który pojawia się w gminie Goczałkowice-Zdrój jest bezrobocie. Jest to taki stan, w którym osoby będące w wieku produkcyjnym są zdolne do wykonywania pracy, jednak pomimo jej poszukiwań nie są w stanie znaleźć zatrudnienia. Można, więc uznać, że bezrobocie jest efektem braku równowagi pomiędzy podażą na pracę, a jej popytem. Mają na nie wpływ czynniki płacowe i pozapłacowe. Te pierwsze związane są z wykorzystywaniem mechanizmu regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Te drugie natomiast wynikają z ograniczeń popytu na pracę i są spowodowane m.in. postępem technologicznym, niedorozwojem instytucji przeciwdziałających bezrobociu, zbyt małą ilością środków finansowych oraz restrukturyzacją gospodarki. Bezrobocie może być spowodowane również czynnikami zwiększającymi podaż na pracę. Zalicza się tu niski poziom życia, wzrost demograficzny oraz politykę społeczno-gospodarczą prowadzoną przez państwo.

Warto zauważyć, że bezrobocie niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, zarówno dla osoby pozostającej bez pracy (pogorszenie jej sytuacji materialnej oraz niekorzystny wpływ na jej kapitał społeczny), jak i dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji,

państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Wykres 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się systematyczny, dość znaczny spadek liczby osób korzystających w Gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 67 osobom w Gminie. W 2018 roku było to już 55 osób, natomiast w 2019 roku – 23 osoby.

Bezrobocie zarejestrowane w Gminie w 2019 roku wynosiło 2,1% (2,4% dla kobiet oraz 1,8% wśród mężczyzn). Stopa bezrobocia dla województwa śląskiego wynosiła 3,6%, a dla kraju 5,2%. Na koniec 2019 roku w gminie Goczałkowice-Zdrój było 57 osób zarejestrowanych, jako osoby bezrobotne w Urzędzie Pracy, z czego mężczyzn było 26, a kobiet 31.

Dane dotyczące problemu bezrobocia w gminie Goczałkowice-Zdrój wskazują, że w ostatnich trzech latach systematycznie się zmniejszało, jednak dalej pojawia się ten problem w Gminie.

2.2.8. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

O alkoholizmie mówi się wówczas, gdy dana osoba ma problem z nadużywaniem napojów alkoholowych, które negatywnie wpływają na jej zdrowie oraz przyczyniają się do pojawienia się problemów socjalnych i wpływają na pojawienie się patologii społecznych. Alkoholizm jest silnie skorelowany z występowaniem przestępczości, wypadkami drogowymi oraz tymi, które mają miejsce w zakładzie pracy. Nadużywanie alkoholu przez jednego z rodziców wpływa negatywnie na kształtowanie się więzi rodzinnych i zaburzy pełnienie ról rodzicielskich. Może również skutkować pojawieniem się przemocy domowej w rodzinie.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych Gminy. W gminie Goczałkowice-Zdrój działania te realizowane są poprzez Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (opracowany corocznie).

Głównymi celami strategicznymi Programu na rok 2020 są:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych.
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia z już istniejącymi problemami.

Jako cele operacyjne programu wyznaczono:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
5. Podejmowanie interwencji w związku naruszeniem przepisów określonych art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
7. Ograniczenie spożycia napojów alkoholowych oraz dążenie do zmiany postaw i zachowań mieszkańców Gminy w sytuacjach związanych z alkoholami.

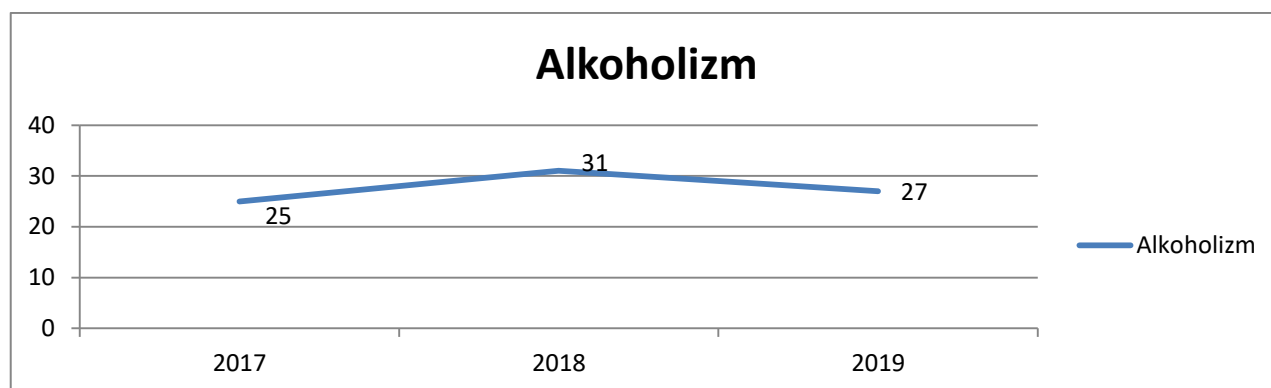
Realizatorami Programu są:

1. Urząd Gminy;
2. Ośrodek Pomocy Społecznej;
3. placówki oświatowe;
4. organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie

profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych liczy 3 członków. Pełnomocnikiem Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Pani Sekretarz gminy Goczałkowice-Zdrój. Posiedzenia odbywają się średnio raz w miesiącu.

Wykres 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój z powodu alkoholizmu w latach 2017-2019

W gminie Goczałkowice-Zdrój działa Punkt Konsultacyjny, który oferuje wiele form pomocy dla osób z problemem uzależnień, ich rodzin a także rodzin, które mają trudności wychowawcze.

W Punkcie Konsultacyjnym prowadzone są także indywidualne terapie dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych. Praca punktu jest dostosowana także dla osób pracujących, gdyż jest on czynny popołudniami tj. w godzinach od 16:00 do 20:00.

Konsultant Punktu przyjmuje także na rozmowy osoby, które są zgłoszone do GKRPA, osoby, u których jest wdrożona procedura Niebieskiej Karty, a występuje także problem uzależnienia.

W punkcie konsultacyjnym w 2019 roku przyjęto 85 osób (uzależnionych, współuzależnionych oraz osób, których dotyczy problem przemocowy), punkt czynny był przez 207 godzin, ogólnie udzielono 120 porad.

Zakres działań Punktu obejmuje:

- 1) diagnozowanie problemów uzależnienia i współuzależnienia,
- 2) diagnozowanie problemów wychowawczych u dzieci,
- 3) prowadzenie konsultacji z dziećmi z rodzin z problemem uzależnień i problemami wychowawczymi,
- 4) udzielanie pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu i narkotyków.

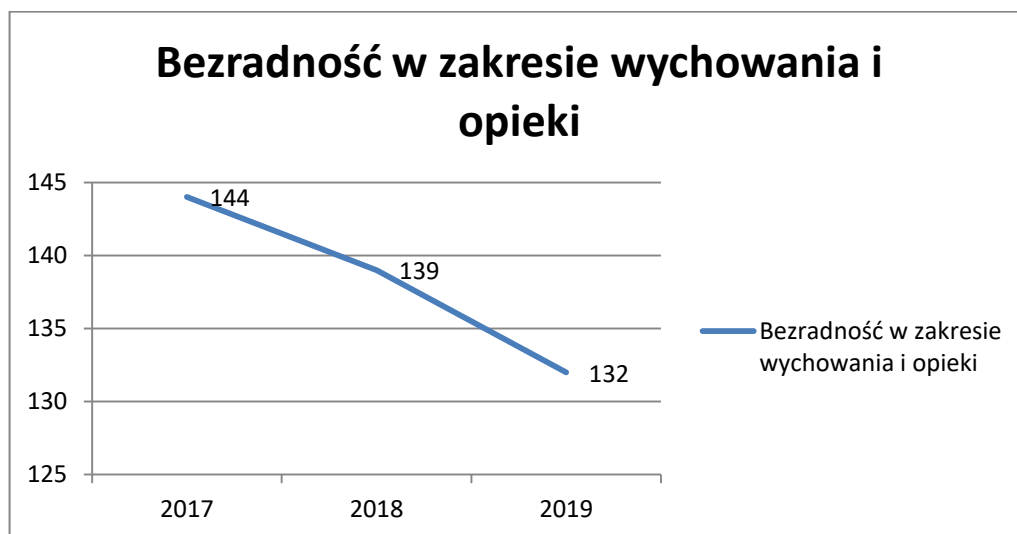
2.2.9. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza

Rodzina jest tą instytucją, która ma za zadanie zapewnić dziecku opiekę i zadbać o jego wychowanie tak, żeby przygotować je do życia w społeczeństwie. Jest to również pierwsza grupa społeczna, w której młody człowiek funkcjonuje. Relacje, które się w nim kształtują wpływają na późniejsze nawiązywanie kontaktów przez dziecko z innymi ludźmi. W rodzinie każda jednostka uczy się, bowiem, jakie normy i zasady obowiązują w różnych grupach społecznych i zdobywa pierwsze doświadczenia z zakresu współżycia społecznego. W literaturze bardzo często można spotkać się z pojęciem środowiska rodzinnego. Należy mieć świadomość, że na jego charakter mają wpływ takie czynniki jak struktura rodziny, atmosfera, jaka panuje w domu oraz podejście rodziców do wychowania dzieci i wartości, jakie w jego trakcie są przekazywane, warunki zarówno materialne, jak i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców oraz struktura środowiska, w którym dana rodzina funkcjonuje.

Pełnienie roli rodziców jest bardzo trudnym zadaniem, wymagającym dużego zaangażowania. Jednak nawet pomimo tego, nie zawsze te zadania są realizowane w sposób prawidłowy. W odniesieniu do działań podejmowanych w domu, u rodziców może pojawić się uczucie bezradności. Wynika ono często z problemów związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Ludzie mają, bowiem problem z zapewnieniem żywności, odzieży czy właściwych warunków do życia i mieszkania. Nie jest to jednak związane z brakiem środków finansowych na to, aby zabezpieczyć potrzeby rodziny. Nie zawsze, bowiem niezaspokojenie to musi występować w parze z nieprawidłowościami związanymi z pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w odniesieniu do prowadzenia gospodarstwa domowego, należy mówić w sytuacji, gdy rodzina posiada odpowiednie środki finansowe, jednak wykorzystują je w nieodpowiedni sposób. Tacy rodzice nie są w stanie zaspokoić we właściwy sposób podstawowych potrzeb członków rodziny.

W sytuacji, kiedy rodzina nie jest w stanie wypełniać w prawidłowy sposób swoich funkcji pojawia się wiele negatywnych konsekwencji. Należy do nich zaliczyć zaniedbywanie nauki przez dzieci, trudności z realizowaniem obowiązku szkolnego, demoralizacja oraz niskie poczucie własnej wartości. W tej sytuacji często konieczne staje się udzielenie rodzinie specjalistycznego wsparcia. W momencie, kiedy będzie go brakowało, a rodzina będzie dalej przeżywała trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i w ich wychowaniu, może zaistnieć konieczność umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019

W 2017 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w gminie Goczałkowice-Zdrój zgłaszało 144 osób, w 2018 roku liczba ta spadła do 139 osób, a w 2019 do 132 osób. Jak wynika z danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w ostatnich dwóch latach problem zaczął nieznacznie spadać.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.10. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Autorzy badań nad przemocą wyróżniają jej kilka rodzajów. Można wyróżnić przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz związaną z zaniedbywaniem. W tym ostatnim chodzi przede wszystkim o naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich.

W związku z tym, działania państwa i prowadzonej przez nie polityki prorodzinnej mają za zadanie tworzyć warunki do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny. Poza tym, narzędzia, które się proponuje samorządom mają na celu zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, takich, które grożą patologią, w tym również stosowaniem przemocy domowej. Dlatego też, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2016-2020 rok. Program jest przeznaczony dla mieszkańców Gminy, w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Goczałkowice-Zdrój, a także ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Jako cele strategiczne wyznaczono:

1. Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym przede wszystkim dzieci.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli różnych instytucji, służb i podmiotów realizujących, na co dzień zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a jednocześnie podniesienie jakości i dostępności świadczonych w tym zakresie usług.

Realizatorem Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Goczałkowice-Zdrój jest Wójt Gminy za pośrednictwem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Na poziomie podstawowym program jest realizowany przez:

- Interdyscyplinarny Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- instytucje oświatowe,
- policjantów dzielnicowych,
- lekarzy rodzinnych,
- kuratorów sądowych.

Partnerami są natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie oraz instytucje pozarządowe z terenu powiatu.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na

członka rodziny, niskim poziomem wykształcenia, a także z małą świadomością społeczną. Przypadki przemocy najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiary przemocy najczęściej boją się, a często również wstydzą się mówić, o tym, co je spotyka. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

W przypadku podejrzenia, że w rodzinie występuje przemoc zakładana zostaje tzw. "Niebieska Karta".

Tabela 6. Wnioski sporządzone w związku z procedurą "Niebieskiej Karty" w latach 2011-2015

	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez:	1	11	12	6	8
○ Ośrodek Pomocy Społecznej	0	2	4 OPS 1 PCPR	1	0
○ Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0	1
○ Oświatę	0	0	0	0	0
○ Policję	1	9	7	5	7

Tabela 7. Wnioski sporządzone w związku z procedurą "Niebieskiej Karty" w 2019 roku

	2019 r.
Ilość rodzin objęta „Niebieską Kartą”	11
○ Niebieska Karta „A” założona przez pracowników socjalnych	1
○ Niebieska Karta „C” założona członków zespołu interdyscyplinarnego	5
○ Niebieska Karta „C” założona członków zespołu interdyscyplinarnego	5
Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” z powodu:	
○ Ustalania przemocy w rodzinie i uzasadnionego	6

przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	
○ Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowanych działań	2

W związku z procedurą „Niebieskie Karty” w ciągu 4 lat sporządzono łącznie 38 wniosków o „Niebieską Kartę”. Najwięcej z nich pojawiło się w 2013 roku. Najwięcej wniosków było tworzonych przez Policję oraz przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Żadnego wniosku natomiast nie opracowały placówki oświatowe. W 2019 roku było 11 rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”.

Tabela 8. Liczba ofiar przemocy w rodzinie i osób objętych pomocą w formie poradnictwa w roku 2019

	2019 r.
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	24
○ Kobiety	13
○ Mężczyźni	5
○ Dzieci	6
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa:	18
○ medycznego	2
○ psychologicznego	3
○ prawnego	7
○ socjalnego	6

Według danych uzyskanych zawartych w Sprawozdaniu z Realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2019 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój zdarzają się przypadki przemocy w rodzinie. Do ofiar przemocy w rodzinie najczęściej należą kobiety. Na 24 przypadki przemocy, aż 13 dotyczy kobiet, 5 mężczyzn, a 6 dzieci.

Powyższe dane wskazują, że w gminie Goczałkowice-Zdrój występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotyczącymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny,

w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem ich rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być niedoszacowane.

2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, każda osoba samotna, które wymaga pomocy ze strony innych, z powodu m.in. takich czynników jak wiek czy choroby, a jest jej pozbawiona, musi otrzymać pomoc w formie różnego rodzaju usług o charakterze opiekuńczym lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Warto pamiętać, również o tym, że takie usługi mogą również zostać przyznane osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina i bliscy (wstępni i zstępni czy też niezamieszkujący małżonek) nie są w stanie jej takiej pomocy zapewnić.

Do usług opiekuńczych należy zaliczyć:

- wsparcie w kwestii zaspokajania codziennych potrzeb życiowych,
- udzielenie opieki higienicznej, która jest zalecona przez lekarza a obejmuje swoim zakresem codzienną pielęgnację,
- umożliwianie danej osobie nawiązywania kontaktów z otoczeniem.

Jeśli zaś chodzi o specjalistyczne usługi opiekuńcze to są to takie działania, które dostosowane są do potrzeb osób, którym je się przyznaje. Ścisłe wiążą się one z rodzajem schorzenia czy niepełnosprawności, które towarzyszy danej osobie, a świadczą je profesjonaliści.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest natomiast tym organem, który zajmuje się przyznawaniem usług opiekuńczych, ustalaniem ich zakresu, terminu i miejsca świadczeń. Zadaniem Rady Gminy staje się, więc ustalanie, w drodze uchwały, wszystkich szczegółowych warunków przyznawania tych świadczeń oraz odpłatności za nie. Wszystkie te kwestie, a także kwalifikacje osób świadczących usługi i ich rodzaje określone zostają w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Należy również mieć na uwadze potrzeby osób, które ze względu na wiek, choroby lub towarzyszące im niepełnosprawności, nie wymagają całkowitej, tylko częściowej opieki i pomocy w kwestii zaspokojenia ich potrzeb życiowych. Takim osobom mogą zostać przyznane usługi, które są świadczone w ośrodkach wsparcia (mowa o nich w art. 51 ustawy). Są to miejsca będące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, które zalicza się do miejsc dziennego pobytu. Dodatkowo, ośrodkami wsparcia są takie placówki jak:

- dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- dzienny dom pomocy społecznej,
- dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- schronisko,
- dom dla bezdomnych,

- klub samopomocy.

2.2.12 Praca socjalna

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej wykonują pracę socjalną, która jest podstawą ich pracy. Polega ona przede wszystkim na tym, aby jak najefektywniej wspierać osoby i rodziny, które wymagają pomocy w tym, aby osiągnąć jak najpełniejszą aktywność społeczną i życiową. Biorą oni również udział w organizowaniu wypoczynku zarówno dla dzieci, jak i dla młodzieży. Pomagają także w przygotowywaniu pozwów do sądu, zwłaszcza w sytuacji starania się o alimenty, rozwód czy separację. Dodatkowo, udzielają wsparcia w zakresie wypełniania różnego rodzaju wniosków, również tych o ustalenie niepełnosprawności i jej stopnia. Są to także osoby biorące udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do tego, aby podjęły leczenie. Prowadzą liczne rozmowy mające na celu udzielania wsparcia i przekazywanie istotnych informacji, dotyczących zwłaszcza takich kwestii jak to, gdzie można uzyskać pomoc, której nie jest w stanie udzielić Ośrodek. Pomagają również swoim podopiecznym w tym, aby mogli oni uzyskać prawo do emerytury lub renty. Ich zadaniem jest także przeprowadzanie wywiadów u dłużników alimentacyjnych, podejmowanie działań związanych z aktywizacją zawodową i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Widać, więc bardzo wyraźnie, że zakres ich obowiązków jest bardzo szeroki i podejmują oni wszechstronne działania mające na celu udzielenie wsparcia jak największej grupie osób.

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027 jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy Goczałkowice-Zdrój oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców Gminy.

W związku z obecną sytuacją epidemiologiczną panującą w naszym kraju dotyczącą rozprzestrzeniania się wirusa Sars-CoV-2 oraz w trosce o bezpieczeństwo i zdrowie, nie było możliwości przeprowadzenia ankiet z wybranymi grupami społecznymi. Wszystkie powyższe dane zostały przedstawione opierając się na badaniach zawartych w Diagnozie Lokalnych Zagrożeń Społecznych zrealizowanej na zlecenie gminy Goczałkowice-Zdrój przez Firmę Oficyna Profilaktyczna w 2017 roku.

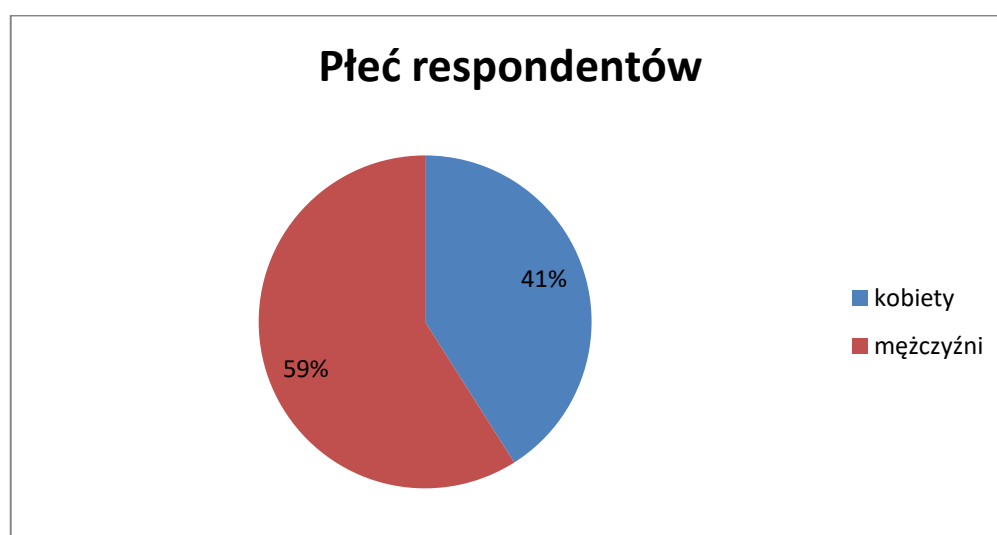
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Goczałkowice-Zdrój

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027* jest przedstawienie problemów występujących w

społeczności lokalnej gminy Goczałkowice-Zdrój oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców Gminy.

Badania zostały przeprowadzone w czterech grupach społecznych; dorosłych mieszkańców Gminy, uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz sprzedawców. Każda grupa wniosła inny punkt widzenia, co pozwoliło lepiej poznać i zagłębić dane tematy. W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych w celu szerszego spojrzenia na istniejące problemy. Do tego celu wykorzystano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety) oraz badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI), które było realizowane wśród uczniów. Na badanie, każdorazowo uzyskiwano zgodę placówki i zapewniano o całkowitej anonimowości.

Wykres 8. Liczba respondentów biorących udział w badaniu

W badaniu wzięło udział 100 osób dorosłych zamieszkujących gminę Goczałkowice-Zdrój, w tym 59 mężczyzn oraz 41 kobiet.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym m.in.:

- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z prowadzeniem działań profilaktycznych

2.3.1 Problemy społeczne występujące na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W pierwszej części badania mieszkańcom została przedstawiona lista siedmiu problemów społecznych. Zostali oni poproszeni o ocenę istotności tych problemów w gminie Goczałkowice-Zdrój. Przyjętą w tych badaniach miarą istotności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem, jako bardzo istotny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój.

Tabela 9. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców

Problem	Ważny	Nieważny	Nie mam zdania
Przemoc w rodzinie	84%	1%	15%
Przemoc w szkole	87%	1%	12%
Zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież	87%	1%	12%
Zażywanie narkotyków przez dzieci i młodzież	83%	2%	15%
Problem narkomanii	85%	3%	12%
Picie alkoholu przez dzieci i młodzież	86%	2%	12%
Problem alkoholizmu	87%	2%	11%

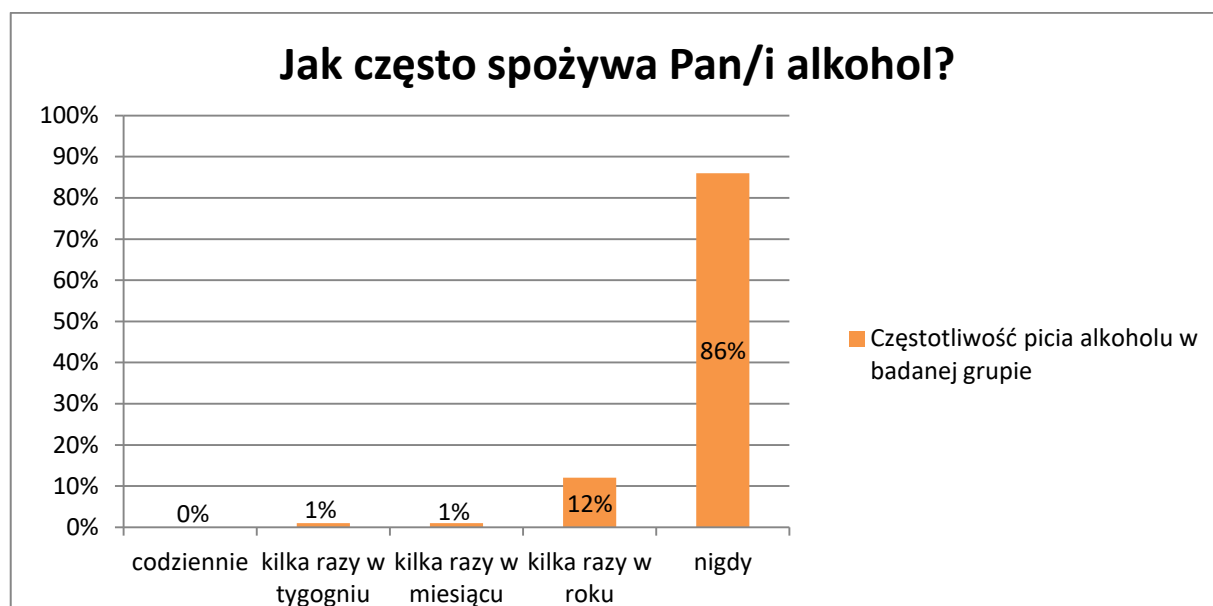
Najpoważniejszymi problemami w świadomości mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój jest przemoc w szkole (87%) oraz zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież (87%).

2.3.2. Problem uzależnień na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W przeprowadzonej ankiecie zbadano m. in. postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój na temat alkoholu.

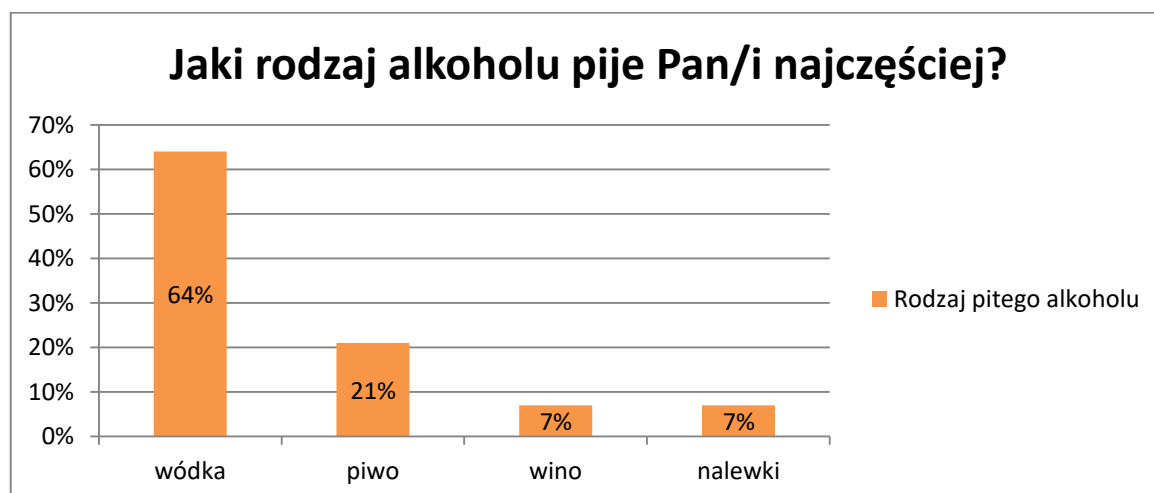
Pierwsze pytania było związane z tym, jak często badane osoby piją alkohol. 86% osób zadeklarowało, że nigdy nie pije alkoholu, natomiast 1% stwierdziło, że pije kilka razy w tygodniu. Również 1% stwierdziło, że pije alkohol kilka razy w miesiącu. Natomiast 12% badanych określiło, że zdarza im się pić alkohol kilka razy w roku.

Wykres 9. Częstotliwość picia alkoholu

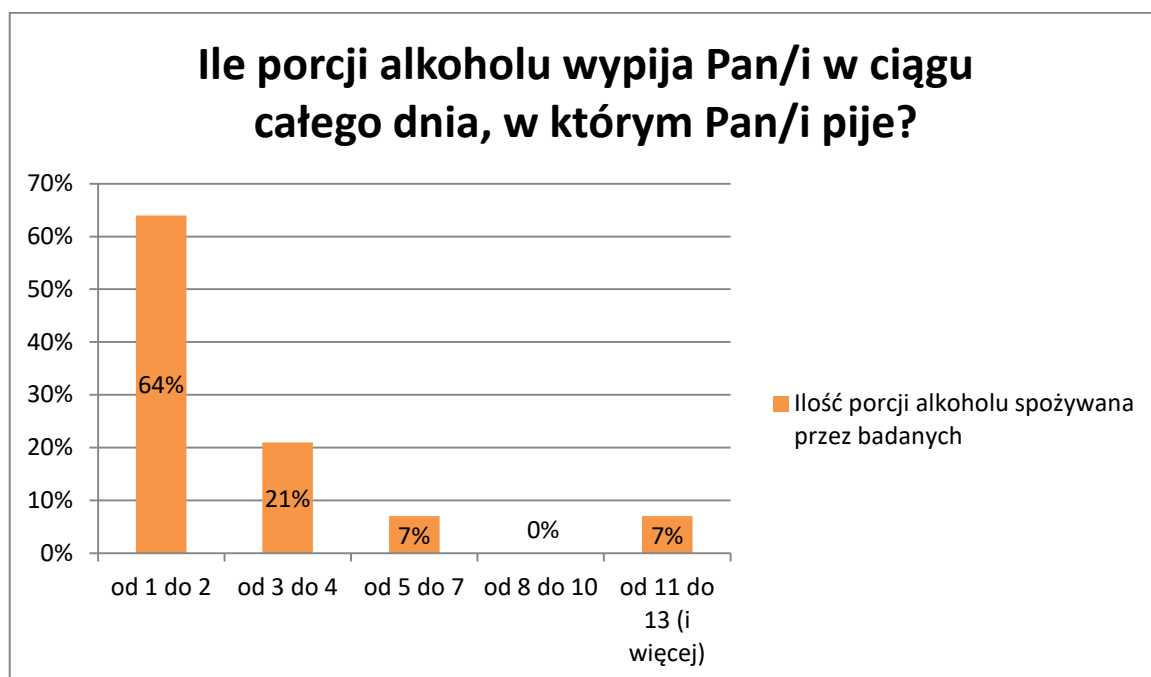
Najpopularniejszym alkoholem w badanej grupie jest wódka. Wskazało ją 67% respondentów. W dalszej kolejności badani wskazywali piwo (21%), nalewki (7%) oraz wino (7%)

Wykres 10. Rodzaje pitego alkoholu

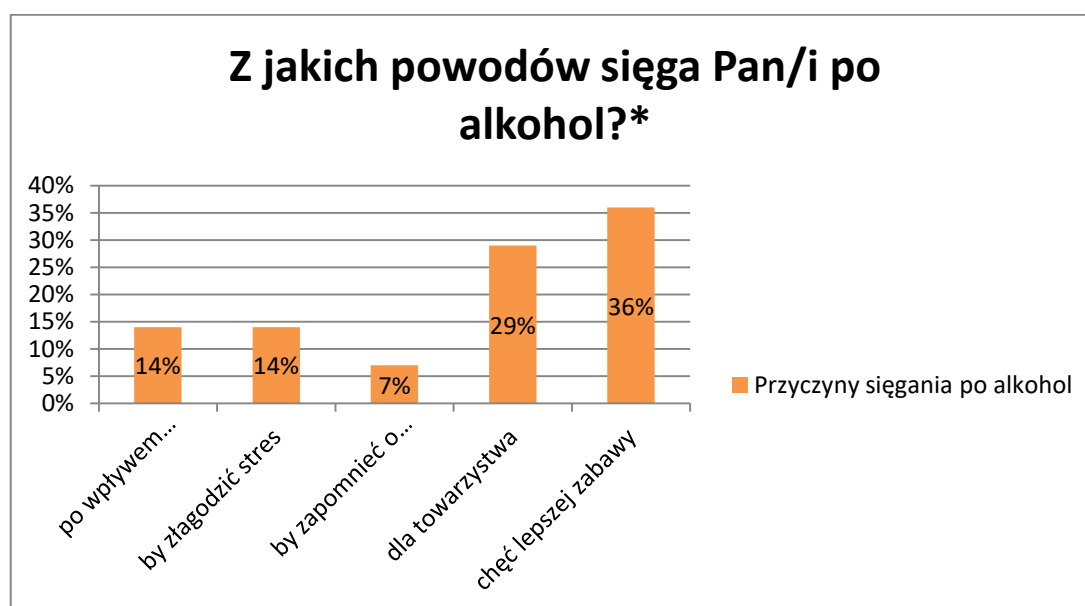
Kolejną kwestią, którą postanowiono się poruszyć była ilość porcji alkoholu, którą jednorazowo wypijają osoby dorosłe. 64% badanych osób zadeklarowało, że wypija 1-2 porcje alkoholu jednorazowo, 21% wskazywało na 3-4 porcje alkoholu 7% zaznaczyło, że wypija od 5-7 porcji, 0% wskazało 8-10 porcji, natomiast 7% wybrało opcję 11-13 i więcej porcji alkoholu jednorazowo.

Wykres 11. Ilość spożywanych porcji alkoholu

Następnie poproszono badanych o to, aby wskazali, jakie czynniki wpływają na to, że sięgają po alkohol. Najczęściej wspominali o takich kwestiach jak chęć dobrej zabawy (36%) oraz towarzystwo, w jakim się obracają (29%). W dalszej kolejności wymieniali natomiast wpływ znajomych (14%), próbę złagodzenia stresu (15%) oraz próbę zapomnienia o problemach (7%).

Wykres 12. Powody sięgania po alkohol

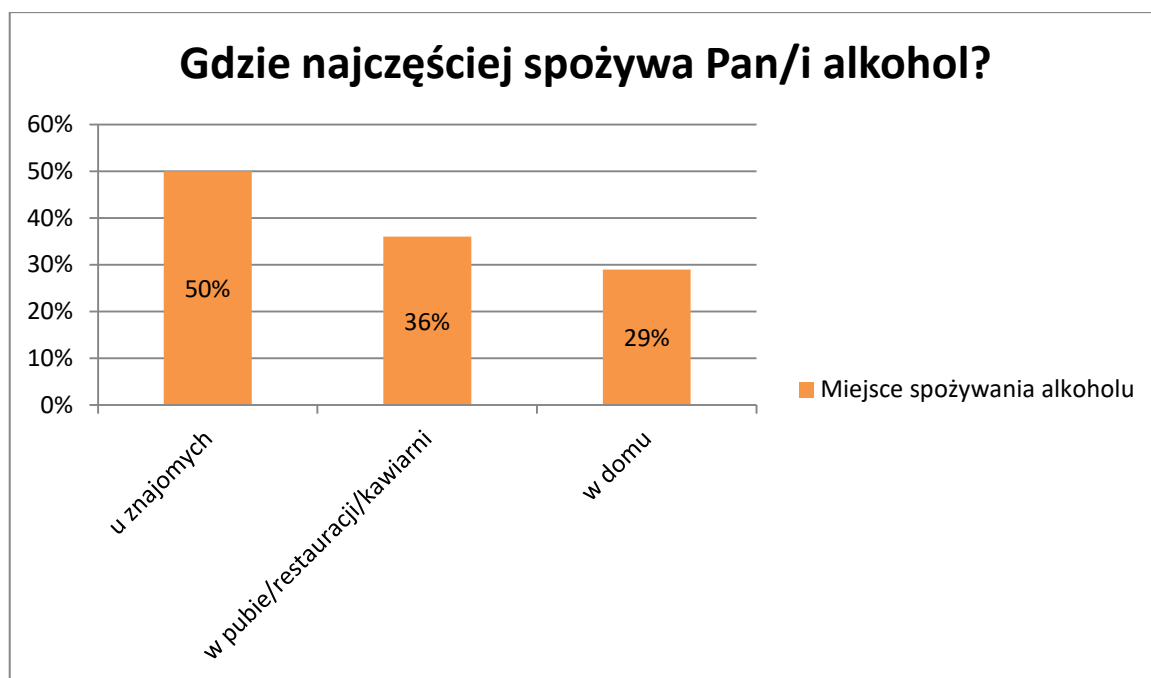

*istniała możliwość wybrania kilku odpowiedzi

Niepokojące jest to, że 28% badanych pije alkohol w sytuacji, kiedy nie jest w stanie poradzić sobie z problemami i negatywnymi emocjami³.

Dodatkowo, ankietowani odpowiedzieli również na pytanie dotyczące tego, w jakim miejscu najczęściej spożywają alkohol. Połowa z nich wskazała, że mieszkańcy piją alkohol u znajomych, 36% wskazywało pub lub restaurację, a 29% zaznaczyło, że robi to w domu.

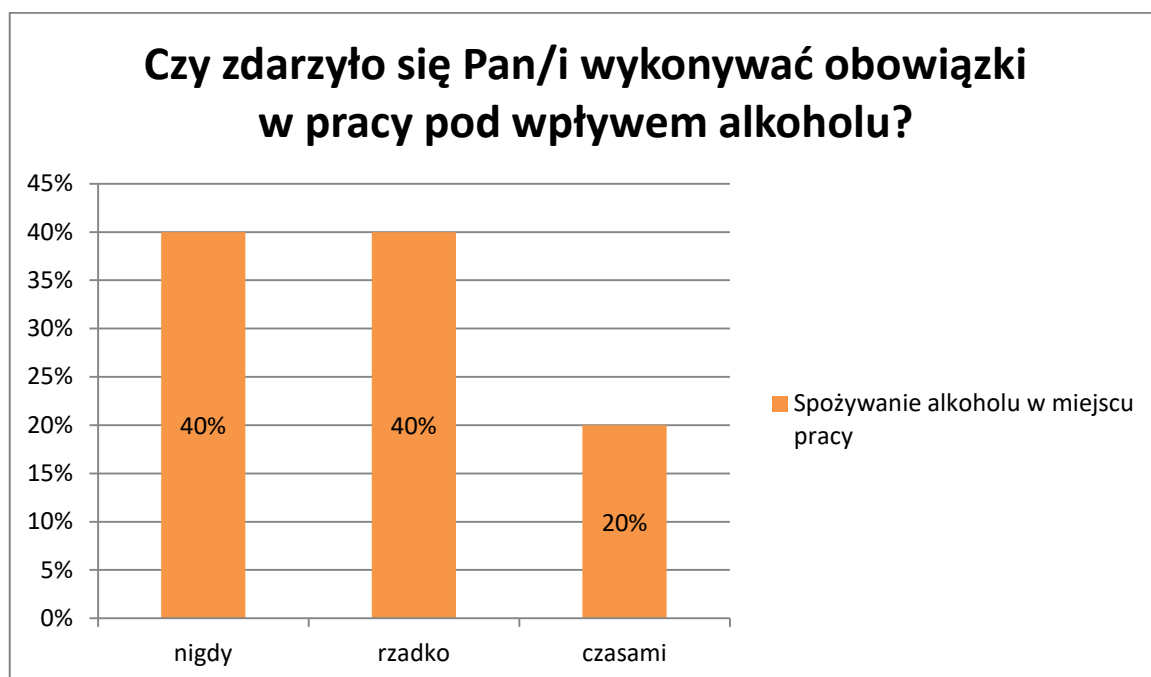
Wykres 13. Miejsce spożywania alkoholu przez badanych

Kolejną kwestią, którą postanowiono poruszyć były spożywania alkoholu w miejscu pracy. Zapytano mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój o to, czy kiedykolwiek zdarzyło im się wykonywać obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu. 40% badanych odpowiedziało, że nigdy nie miała miejsca taka sytuacja. Również 40% zaznaczyło, że rzadko, ale jednak zdarzyło im się wykonywać swoje zadania pod wpływem alkoholu. Aż 20% osób przyznało, że zdarza się to im czasami.

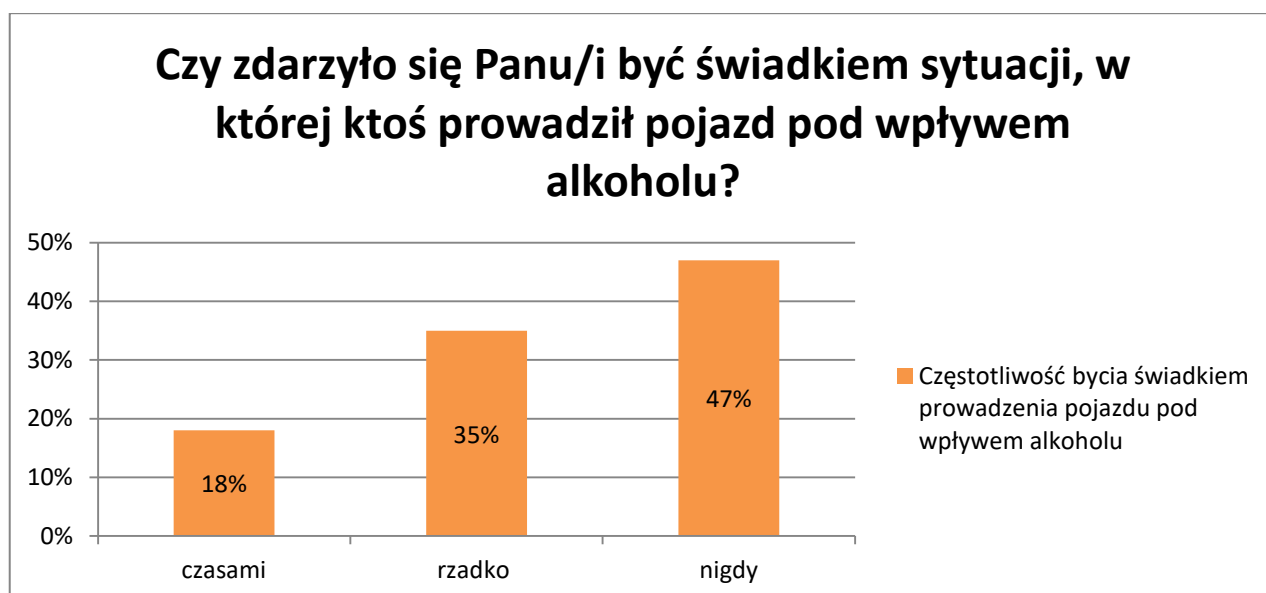
³ Jest to suma odpowiedzi *by złagodzić stres oraz by zapomnieć o problemach*.

Wykres 14. Spożywanie alkoholu w miejscu pracy

Widać tutaj bardzo wyraźnie, że aż 60% badanych osób miała w swoim życiu epizod związany z wykonywaniem swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu. Również wysokie wyniki pojawiły się w pytaniu dotyczącym tego, czy respondenci byli świadkami sytuacji, w której ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Aż 53% osób przyznało, że było świadkiem takiego incydentu. 18% zaznaczyło odpowiedź, że czasami, a 35% rzadko. Natomiast 47% respondentów stwierdziło, że nigdy nie było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadziłby samochód pod wpływem alkoholu.

Wykres 15. Bycie świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadzi pojazd pod wpływem alkoholu

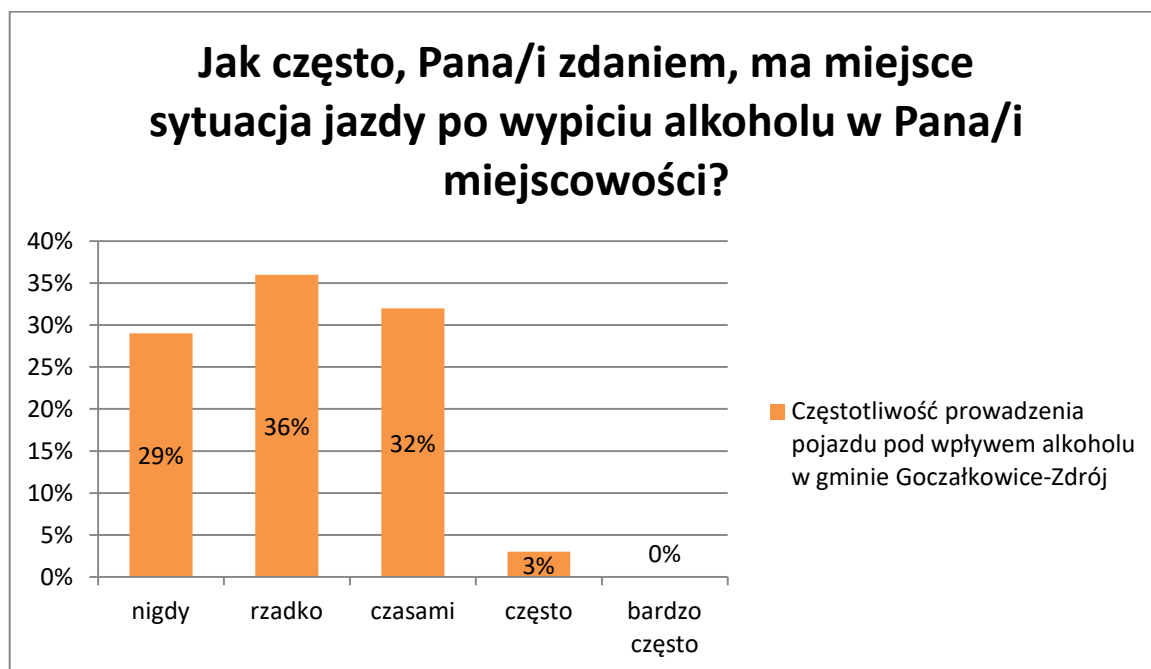
Bardzo ważne jest również to, że sami ankietowani przyznali (23%), że zdarzyło im się raz prowadzić samochód pod wpływem alkoholu. 15% badanych zaznaczyło, że w ogóle nie posiada prawa jazdy, a 62% definitywnie zaprzeczyło, jakoby miało prowadzić pojazd pod wpływem alkoholu. Warto jednak zaznaczyć, że żadna z badanych osób nigdy nie została zatrzymana za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu (100%).

Wykres 16. Prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu

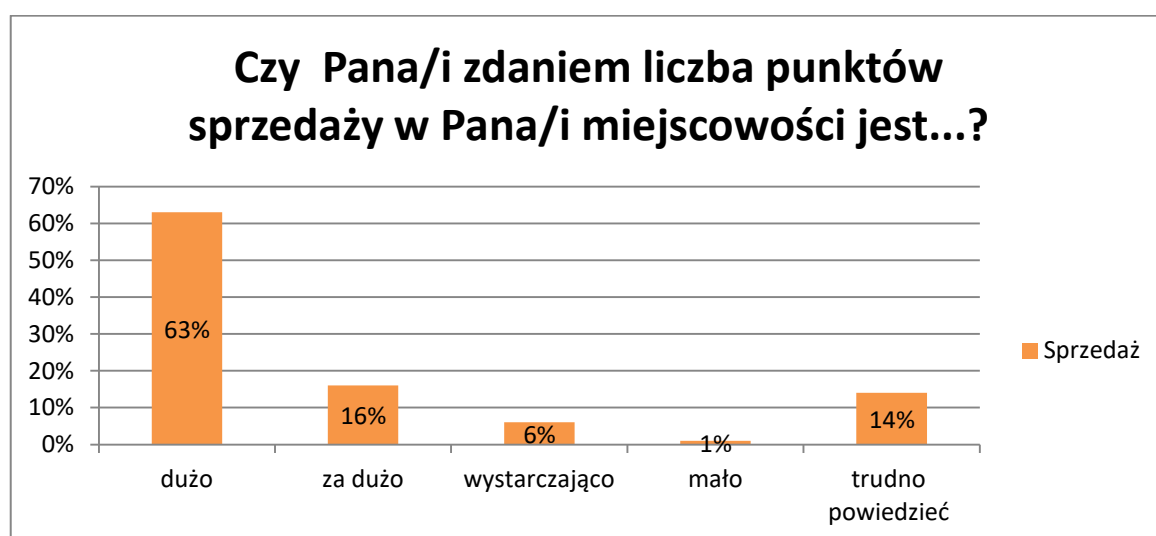
Mieszkańców Gminy poproszono również, aby odpowiedzieli, jak często, według nich, w ich Gminie dochodzi do sytuacji, w której ktoś prowadzi pojazd pod wpływem alkoholu. 29% ankietowanych uważa, że nigdy nie dochodzi do takich zdarzeń, 36% stwierdza, że mają one miejsce rzadko, 32% zaznaczyło odpowiedź czasami, a 3% często. Wynika z tego, że jest zauważalny problem w gminie Goczałkowice-Zdrój.

Wykres 17. Pyt. Jak często Pana/i zdaniem ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości

Następną kwestią, którą postanowiono się poruszyć z respondentami była dostępność punktów sprzedaży alkoholu w Gminie. 64% badanych stwierdziło, że takich punktów w gminie Goczałkowice-Zdrój jest dużo, a 16%, że jest ich wręcz za dużo. Według 6% takich miejsc jest wystarczającą, a 1% respondentów uważa, że jest ich mało. 14% badanych osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 18. Poglądy mieszkańców Gminy na temat punktów sprzedaży alkoholu

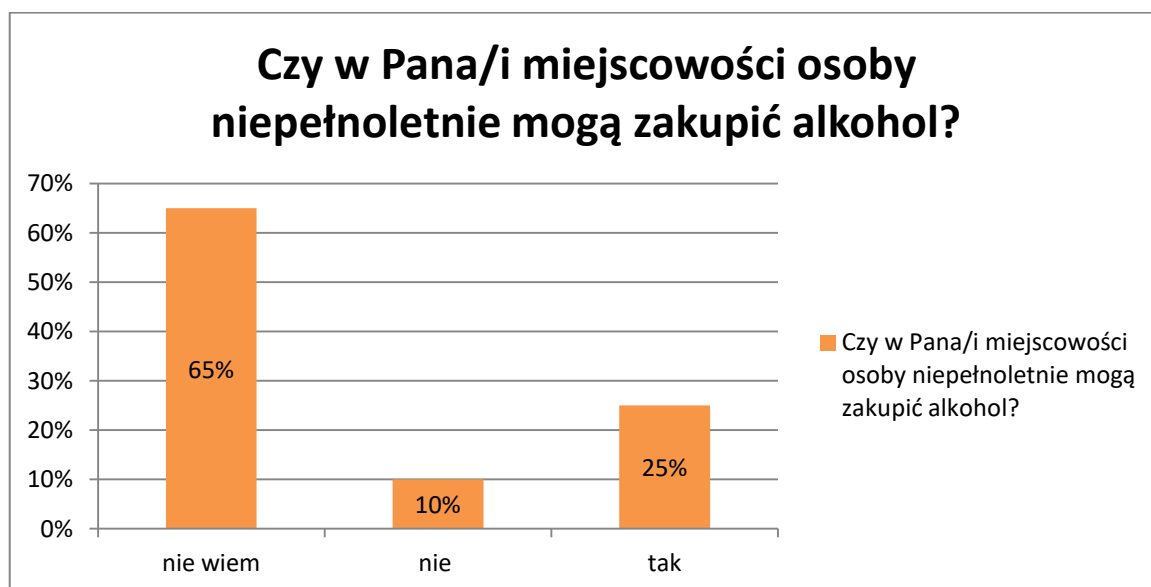
Idąc dalej, warto zauważyć, że według 28% mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój, osoby nietrzeźwe mogą kupić alkohol w sklepie. 9% badanych była przeciwnego zdania. Aż 63% nie było w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 19. Możliwość zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe w gminie Goczałkowice-Zdrój

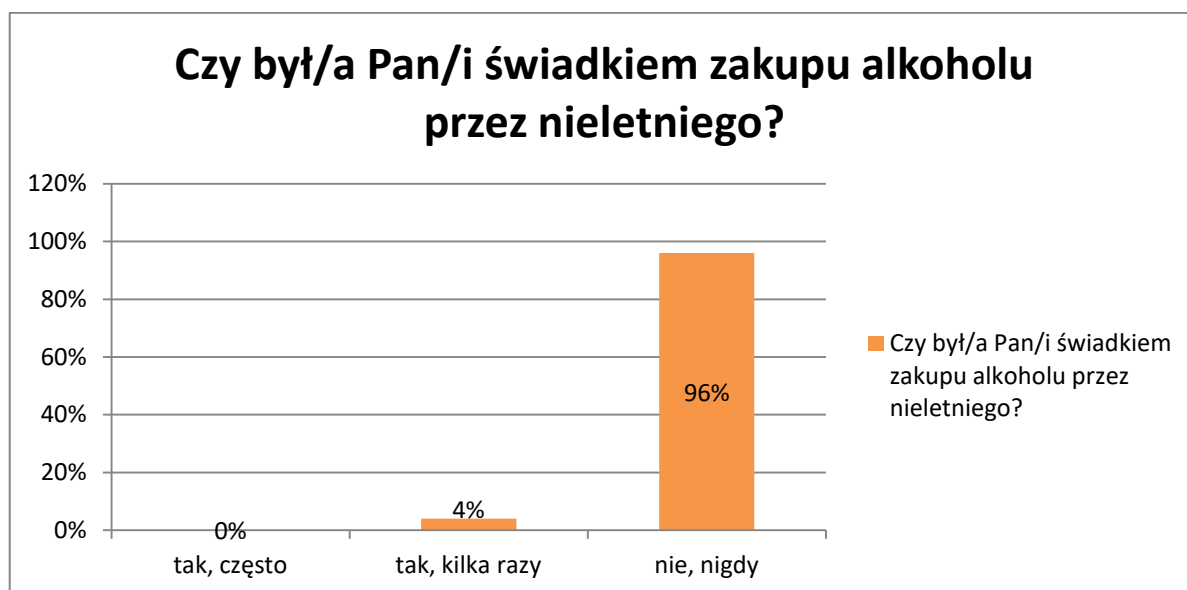
Co czwarty mieszkaniec miejscowości uważa również, że osoby niepełnoletnie mogą sobie zakupić alkohol. Zaledwie 10% osób badanych jest przeciwnego zdania. Aż 65% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 20. Możliwość zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

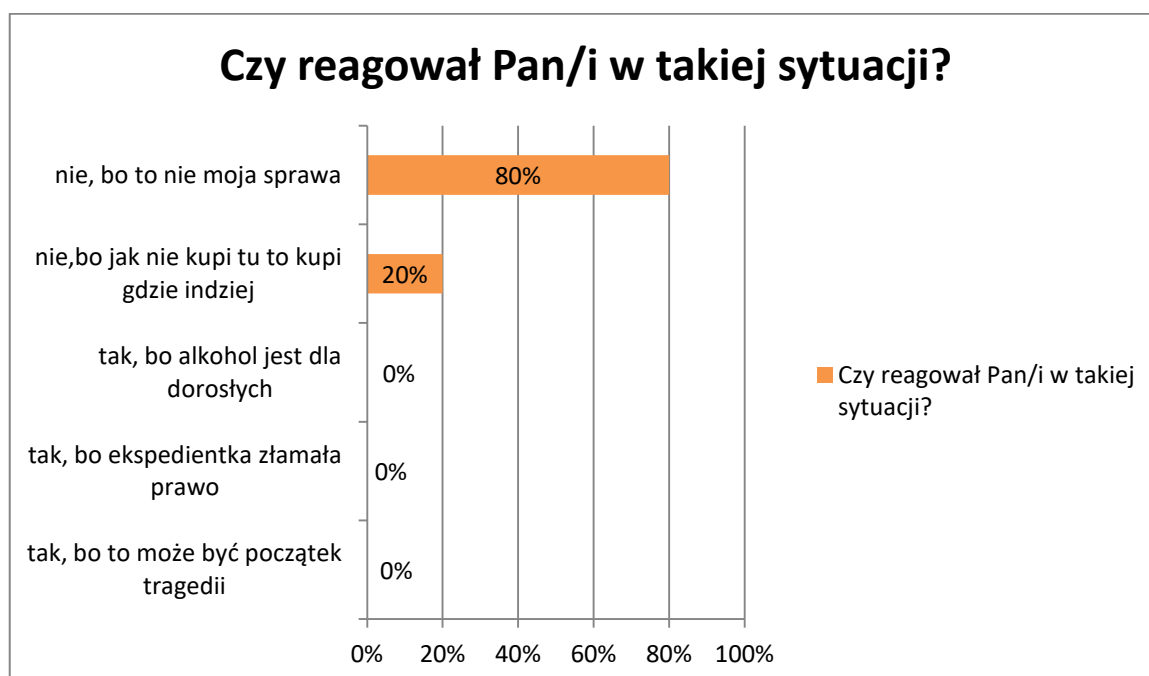

Dodatkowo, 4% badanych było świadkiem zakupu alkoholu przez osobę niepełnoletnią.

Wykres 21. Bycie świadkiem zakupu alkoholu przez osobę nieletnią

Niestety, pomimo bycia świadkiem takiego zdarzenia, osoby te nie reagowały. Twierdziły one, w 20% przypadków, że młody człowiek i tak zakupiłby alkohol w innym miejscu. Natomiast 80% odpowiedziało, że nie zareagowała, bo to nie była ich sprawa. Wyniki tych badań pokazują, że w Gminie istnieje przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie i nie ma w ludziach wykształconego poczucia odpowiedzialności społecznej.

Bardzo dobrą informacją jest natomiast to, że 87% mieszkańców uważa, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. 6% jest odmiennego zdania, a 7% w ogóle nie było w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 22. Picie alkoholu przez kobiety w ciąży i jego wpływ na rozwój dziecka

2% mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój widziało kobiety w ciąży spożywające alkohol, natomiast 36% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

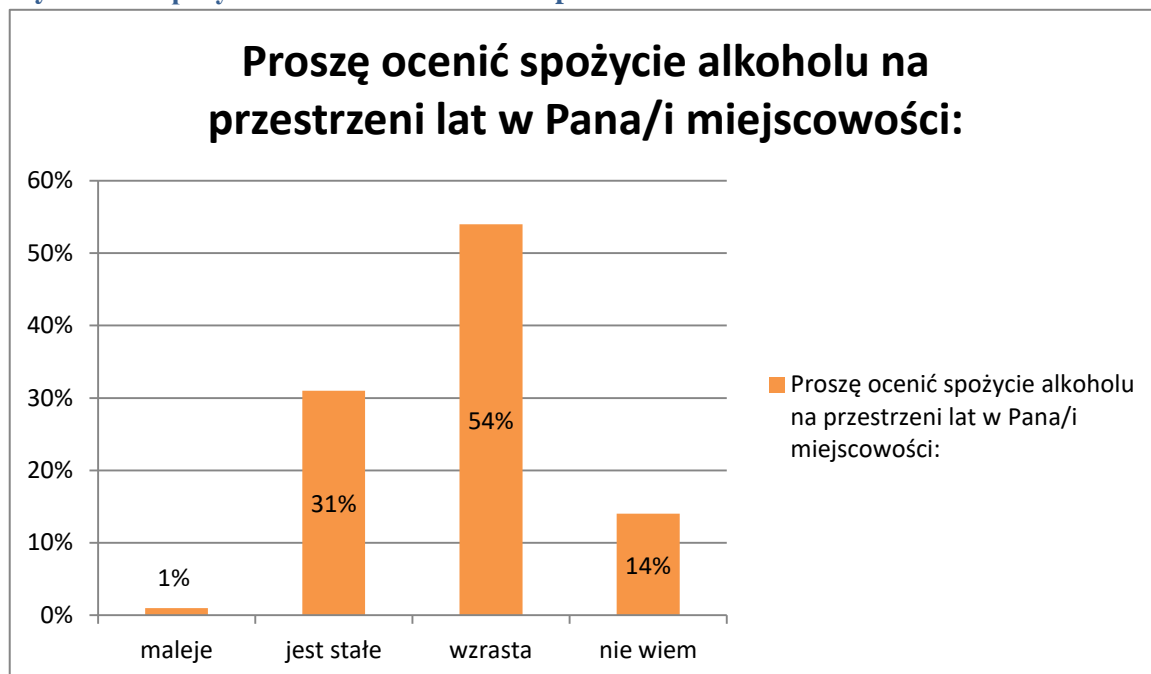
Wykres 23. Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie Gminy

Mieszkańcy Gminy stwierdzili również (w 54% przypadków), że spożycie alkoholu w gminie Goczałkowice-Zdrój na przestrzeni lat wzrasta. 31% osób uważa, że pozostaje ono na

stałym poziomie. Zaledwie 1% osób udzieliło odpowiedzi, że spożycie alkoholu zmalało. 14% respondentów nie było w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 24. Spożycie alkoholu w Gminie na przestrzeni lat

Żeby sprawdzić wiedzę mieszkańców na temat problemów związanych z alkoholem, poproszono ich o ustosunkowanie się do różnych twierdzeń. Niepokojące jest to, że alkoholizm jest uznawany przez 8% osób, jako problem dziedziczny. 5% mieszkańców stwierdza, że sporadyczne spożywanie alkoholu w żaden sposób nie uzależnia. 3% badanych uważa, że osoby mające problem z alkoholem piją codziennie, a 2% twierdzi, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen oraz, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż alkohol w wódce. Dane zamieszczone w tabeli pokazują jednak, że mieszkańcy gminy Goczałkowice-Zdrój posiadają wiedzę na temat problemów alkoholowych i konsekwencji sięgania po alkohol.

Tabela 10. Sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat problemów związanych z alkoholem

Twierdzenia	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Nie wiem
Nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu.	0%	81%	19%
Alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce.	2%	81%	17%

Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie.	3%	71%	26%
Alkoholizm jest dziedziczny.	8%	69%	23%
Okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia.	5%	76%	19%
Alkohol jest dobrym lekarstwem na sen	2%	83%	15%

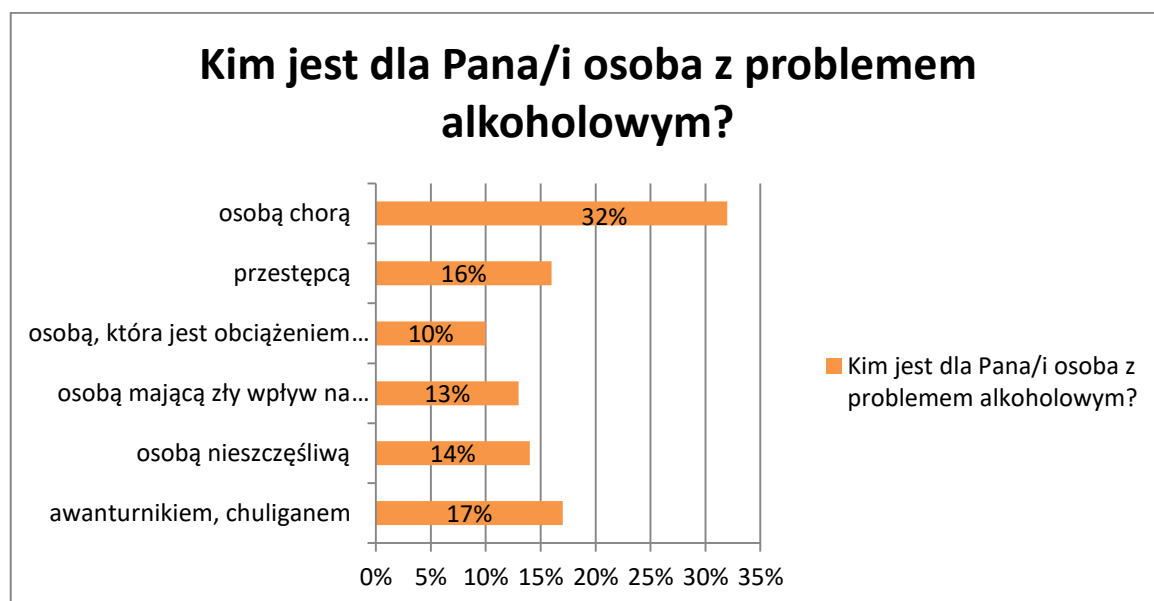
Pomimo tych odpowiedzi, 38% osób wychodzi z założenia, że alkohol jest dla ludzi. 16% badanych uważa, że powinno się zachować umiar w trakcie spożywania napojów alkoholowych. 30% mieszkańców uważa się za przeciwników spożywania alkoholu, a 16% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 25. Podejście mieszkańców do spożywania alkoholu

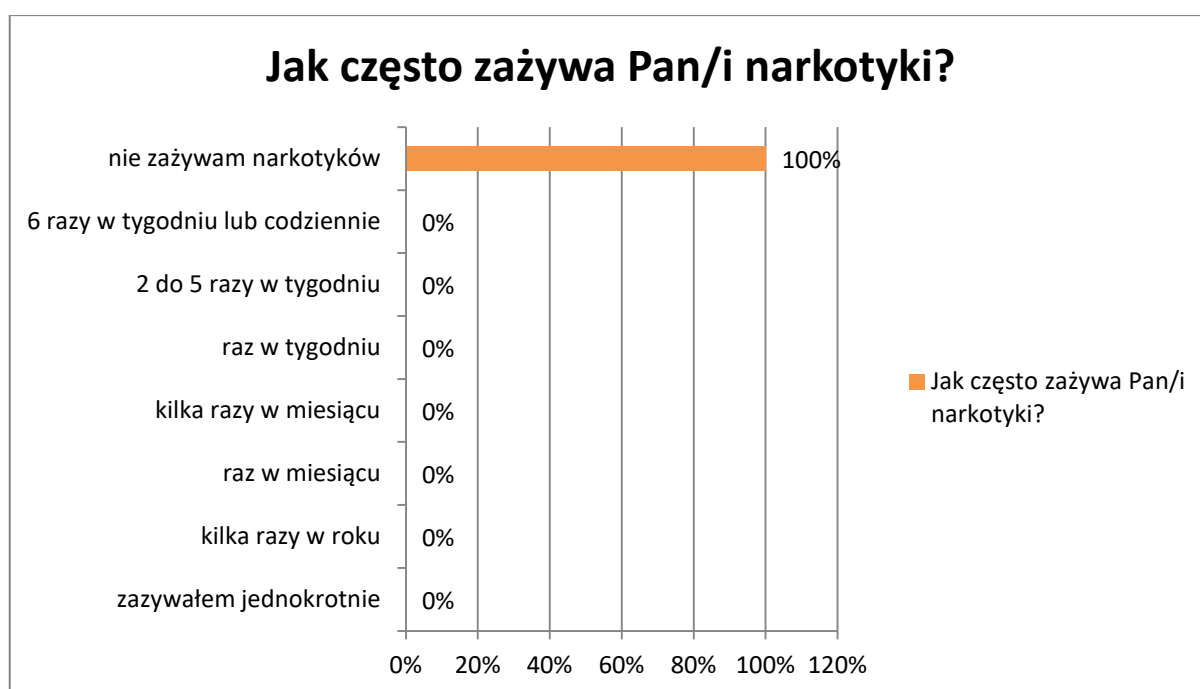
Badanych poproszono również, aby określili, kim jest dla nich osoba z problemem alkoholowym. Okazało się, że dla 32% respondentów jest osoba chora, dla 17% jest to awanturnik i chuligan. 16% z nich uważa, że takie osoby to przede wszystkim przestępcy. 13% wychodzi z założenia, że mają one negatywny wpływ na innych, zaś 10% uważa, że stają się one obciążeniem dla innych członów społeczeństwa.

Wykres 25a. Kim jest osoba z problemami alkoholowymi?

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu i wiedza na temat jego spożywania i konsekwencji, które on wywołuje to tylko jedno z poruszanych zagadnień. Kolejnym była kwestia spożywania środków psychoaktywnych. Okazało się, że 100% badanych osób zadeklarowało, że nie bierze narkotyków.

Wykres 26. Częstotliwość zażywania narkotyków przez respondentów

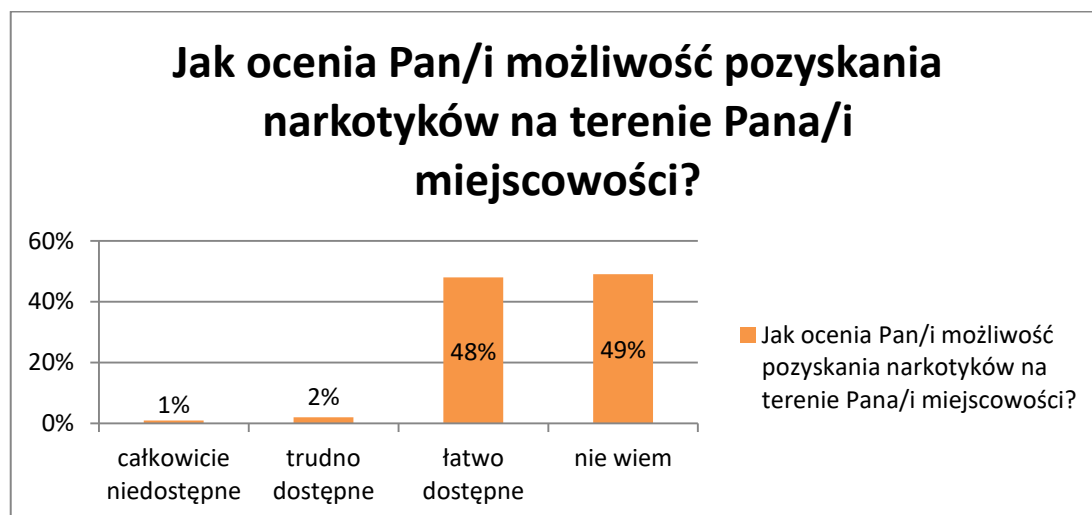

Jednakże bardzo niepokojący jest fakt, że prawie połowa mieszkańców (48%) uważa, że środki psychoaktywne na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój są łatwo dostępne. Tylko 2%

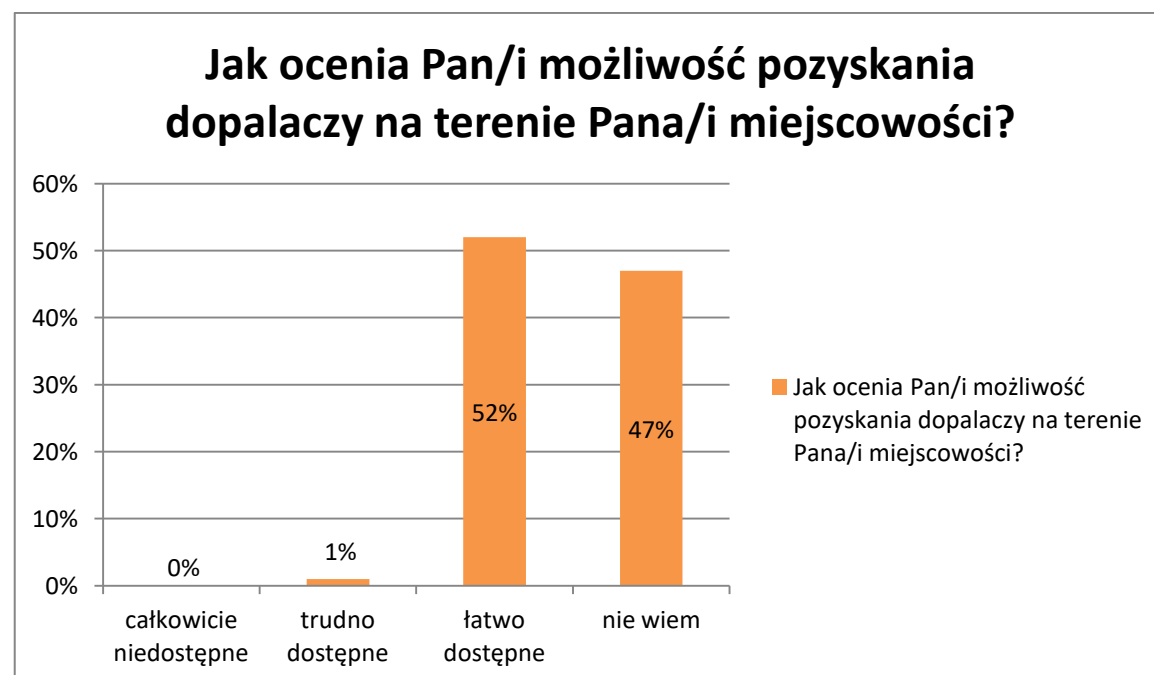
badanych stwierdziło, że są trudno dostępne, a 1%, że są niedostępne. 49% osób nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 27. Możliwość dostępu do narkotyków na terenie Gminy

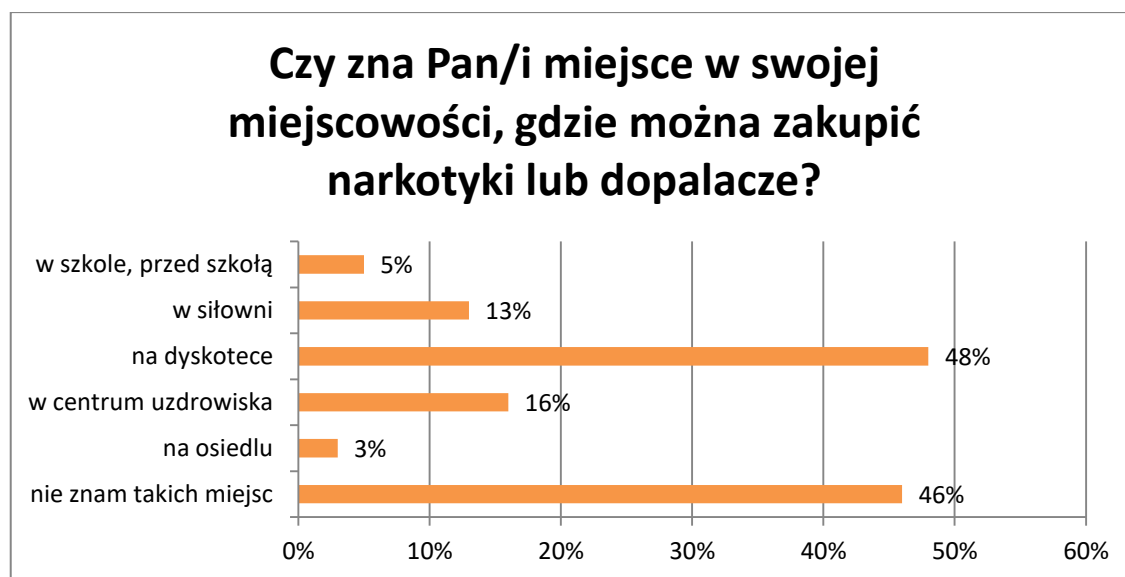
Podobnie kształtuje się kwestia dopalaczy. Ponad połowa respondentów (52%) uważa, że one łatwo dostępne. 1% ma odmienne zdanie na ten temat. Natomiast 47% badanych zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie.

Wykres 26. Możliwość dostępu do dopalaczy na terenie Gminy

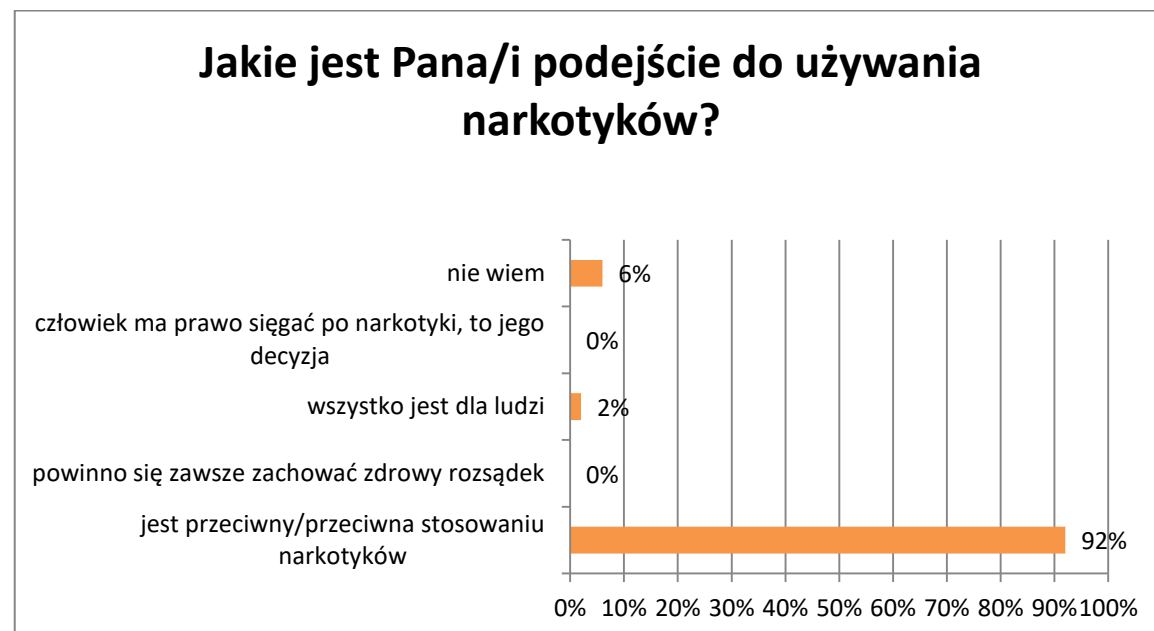
Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie, jakie są poglądy mieszkańców na temat tego, gdzie, na terenie Gminy, można zakupić środki psychoaktywne. 48% badanych wskazało dyskotekę, jako miejsce najbardziej prawdopodobne. 16% osób stwierdziło, że takie transakcje mają miejsce w centrum uzdrowiska, a 13% uważa, że na siłowni dochodzi do takiego procederu. 5% wskazuje szkołę, zaś 3% osiedle. Natomiast 46% badanych nie wie, gdzie można zakupić środki psychoaktywne.

Wykres 29. Miejsce zakupu środków psychoaktywnych

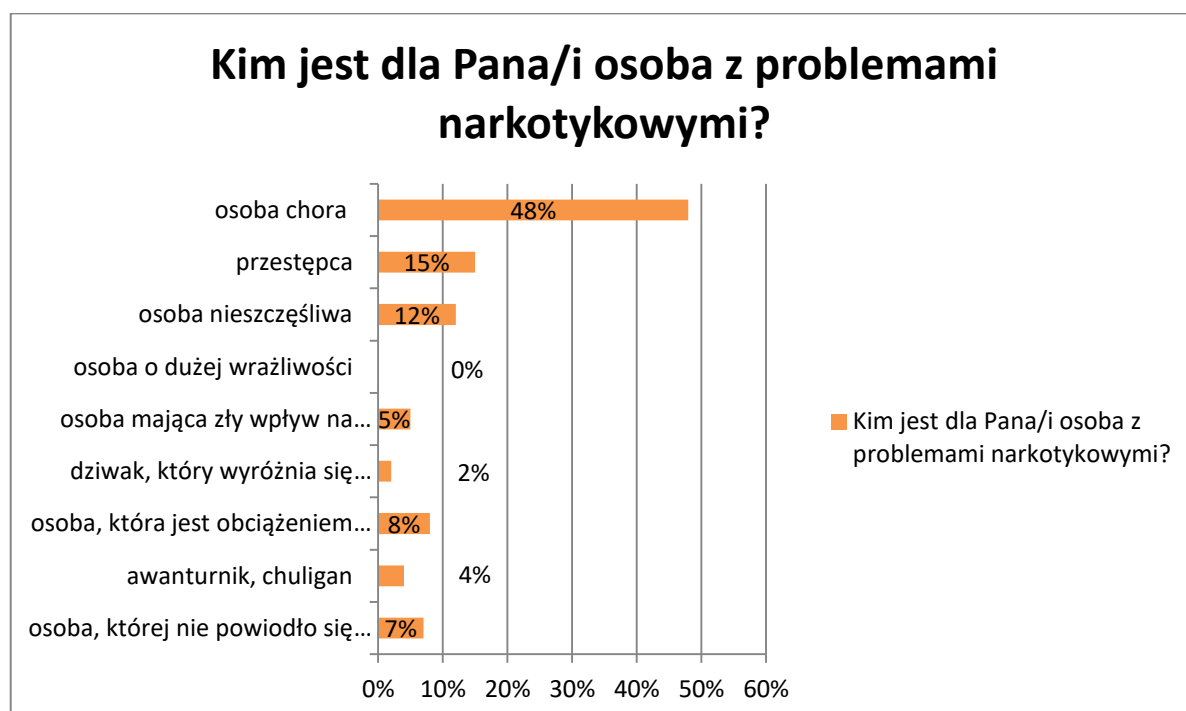
Bardzo istotne jest to, że większość mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój (92%) jest przeciwna stosowaniu narkotyków. 2% badanych stwierdziło natomiast, że wszystko jest dla ludzi, a 6% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 30. Stosunek mieszkańców do używania narkotyków

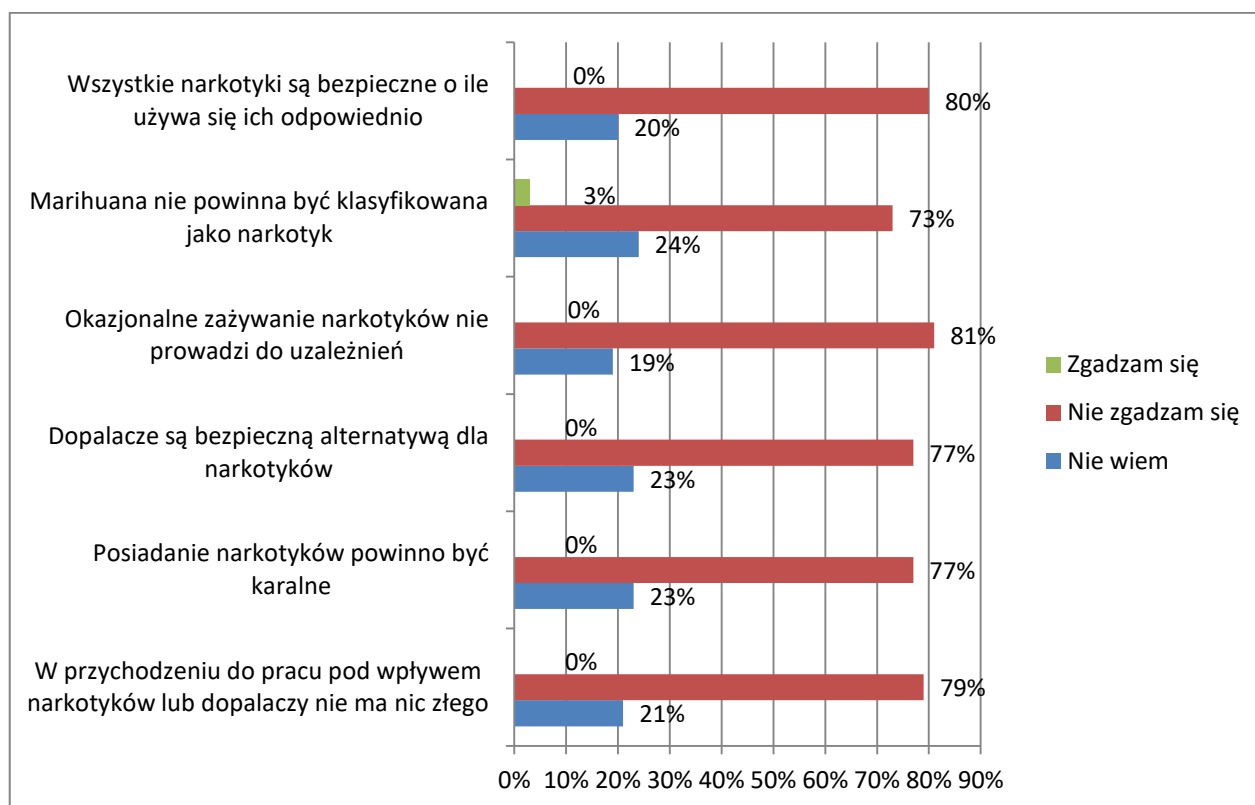
Mieszkańców Gminy poproszono również o to, aby określili, kim jest dla nich osoba zażywająca narkotyki. 48% badanych stwierdziło, że jest to osoba chora. 15% uznało, że osoba z problemem narkotykowym to przestępca, a 12% badanych określiło ją, jako osobę nieszczęśliwą. 8% osób uważa, że tacy ludzie są obciążeniem społecznym, a 7% stwierdza, że nie powiodło im się w życiu. Dla 5% są to osoby mające zły wpływ na innych, dla 4% to awanturnicy i chuligani, a dla 2% dziwacy wyróżniający się wyglądem.

Wykres 31. Stosunek mieszkańców do osób z problemem narkotykowym

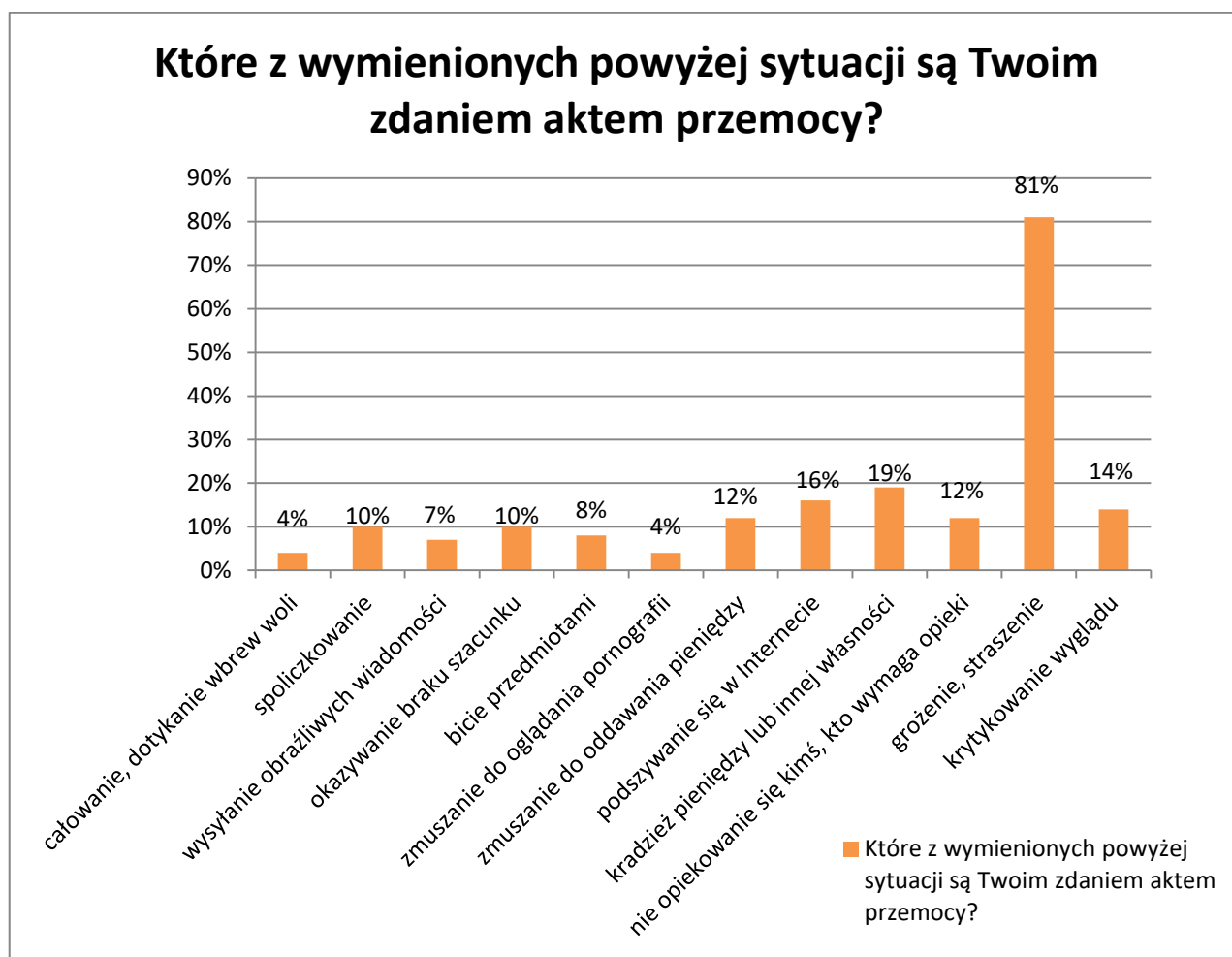
Żeby sprawdzić wiedzę mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój poproszono badanych o ustosunkowanie się do kilka stwierdzeń. Okazało się, że większość osób posiada wiedzę na temat środków psychoaktywnych. 79% badanych stwierdza, że nie należy przychodzić do pracy pod wpływem narkotyków, 77% uważa, że dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla dzieci i młodzieży, 77% sądzi, że posiadanie narkotyków powinno być karalne. 73% respondentów uważa, że narkotyki nie są bezpieczne, a 81% uznaje, że nawet okazjonalne zażywanie narkotyków prowadzi do uzależnienia się. Natomiast 73% badanych stwierdza, że marihuana nie powinna być klasyfikowana, jako narkotyk.

Wykres 32. Stopień wiedzy respondentów na temat problemu narkotykowego

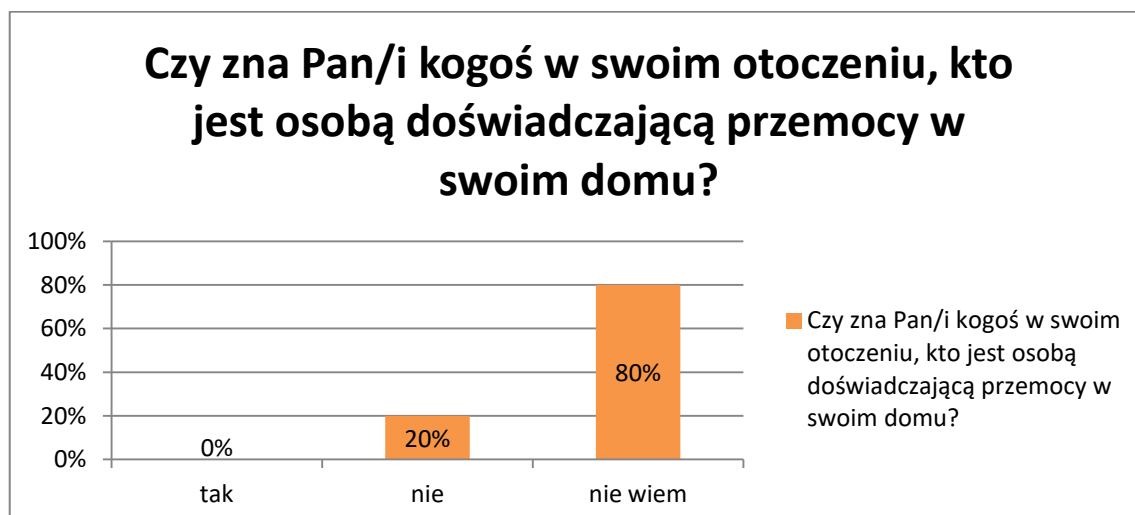
Kolejnym badanym zagadnieniem był stosunek badanych do przemocy oraz sprawdzenie stanu ich wiedzy na temat tego, czym jest przemoc, jakie są jej przyczyny oraz jaki jest stosunek respondentów do stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Na początek poproszono badanych o określenie, jakie zachowania mogą zostać uznane za przemoc. Najczęściej wskazywano na grożenie i straszenie (81%), w dalszej kolejności wybierali kradzież pieniędzy lub własnej wartości (19%), podszywanie się w Internecie (16%), krytykowanie wyglądu (14%), nie opiekowanie się kimś, kto wymaga opieki (12%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (12%), okazywanie braku szacunku (10%), spoliczkowanie (10%), bicie przedmiotami (8%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (7%), zmuszanie do oglądania pornografii (4%) oraz całowanie i dotykanie wbrew woli (4%).

Wykres 33. Zachowania uznawane przez mieszkańców za przemoc

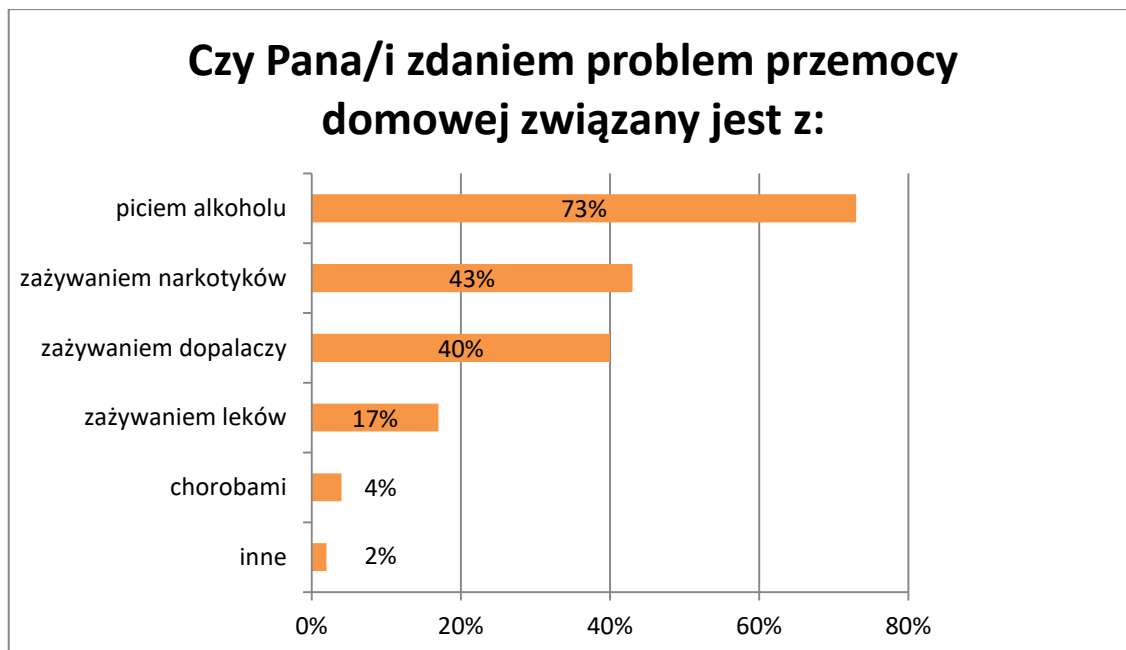
Niepokojące jest to, że na pytanie o to, czy badani znają kogoś, kto doświadczał przemocy 20% odpowiedziało nie, a 80% nie miało wiedzy na ten temat. Może to świadczyć o braku zainteresowania respondentów tym, co dzieje się w ich najbliższym otoczeniu lub ignorowaniem pojawiających się problemów.

Wykres 34. Dostrzeżenie zjawiska przemocy w swoim otoczeniu

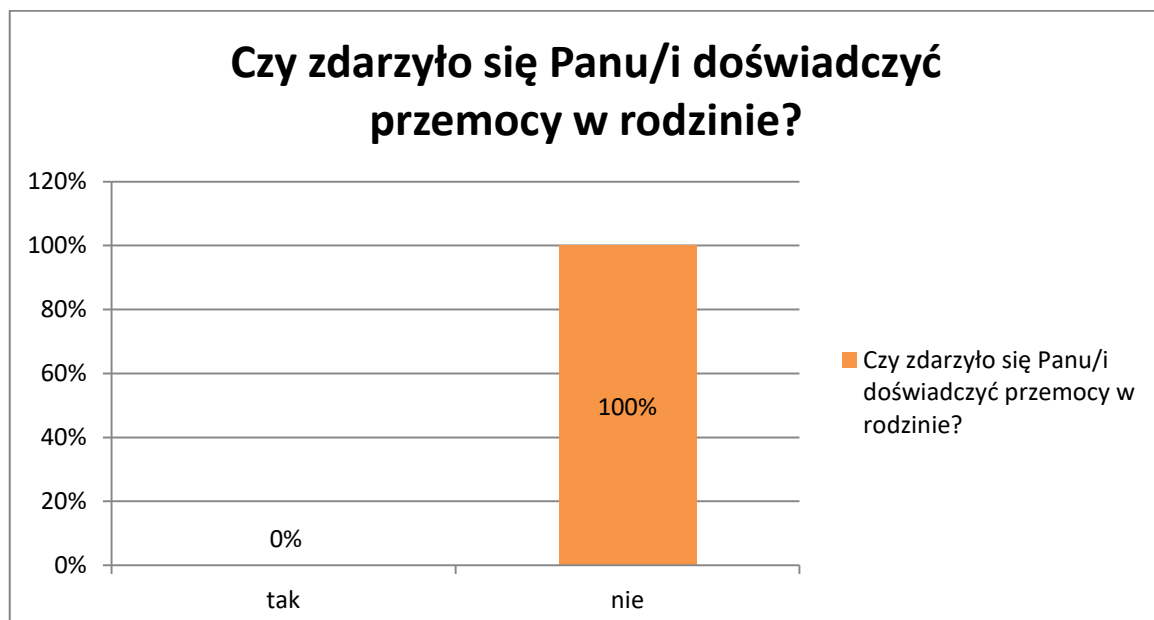
Następnie postanowiono zapytać, z czego, wg respondentów, wynika stosowanie przemocy domowej. Według większość z nich (73%), jest ona efektem picia alkoholu. 43% badanych stwierdza, że wynika ona z zażywania narkotyków, 40% uważa jednak, że przyczyną są dopalacze. 17% uważa, że zjawisko to jest wynikiem stosowana leków, a 4% przypisuje przemoc chorobie.

Wykres 35. Przyczyny przemocy w rodzinie

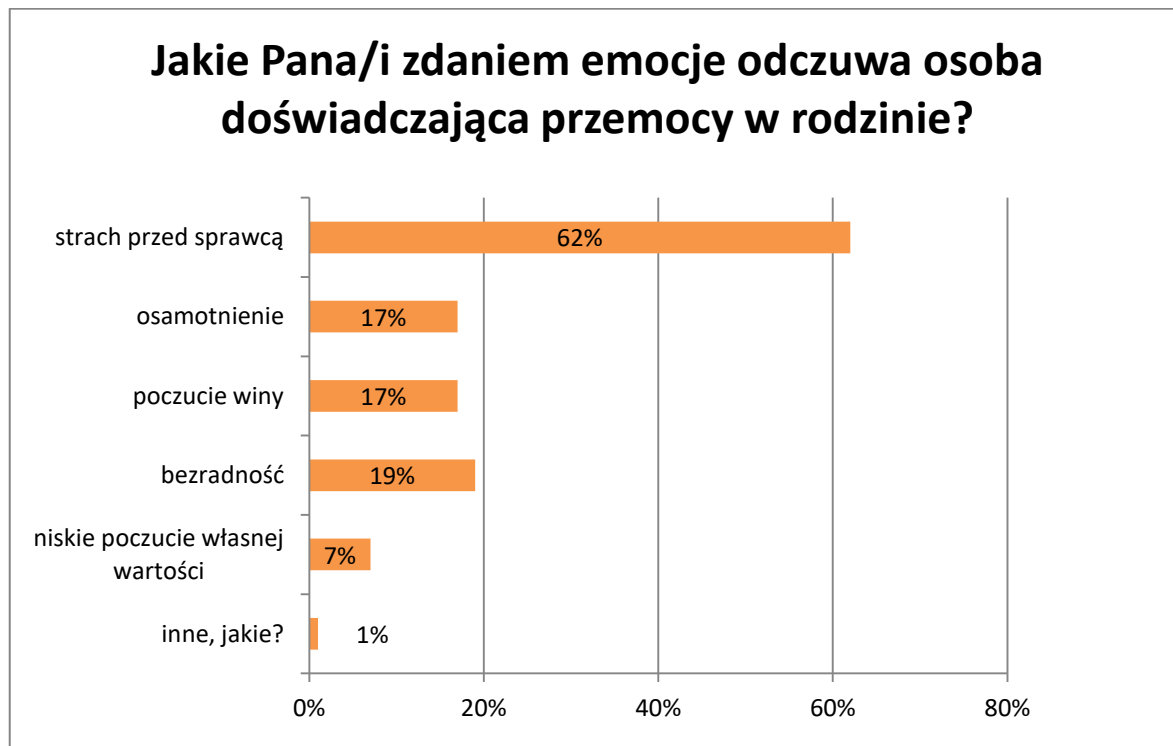
Bardzo dobrą informację jest również to, że żadna z badanych osób nie doświadczyła przemocy w rodzinie.

Wykres 36. Doświadczenie przemocy w rodzinie przez badanych

Osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie mogą odczuwać, wg respondentów, strach przed sprawcą (62%), bezradność (19%), poczucie winy (17%), osamotnienie (17%) oraz niskie poczucie własnej wartości (7%).

Wykres 37. Odczucia towarzyszące ofiarom przemocy w rodzinie

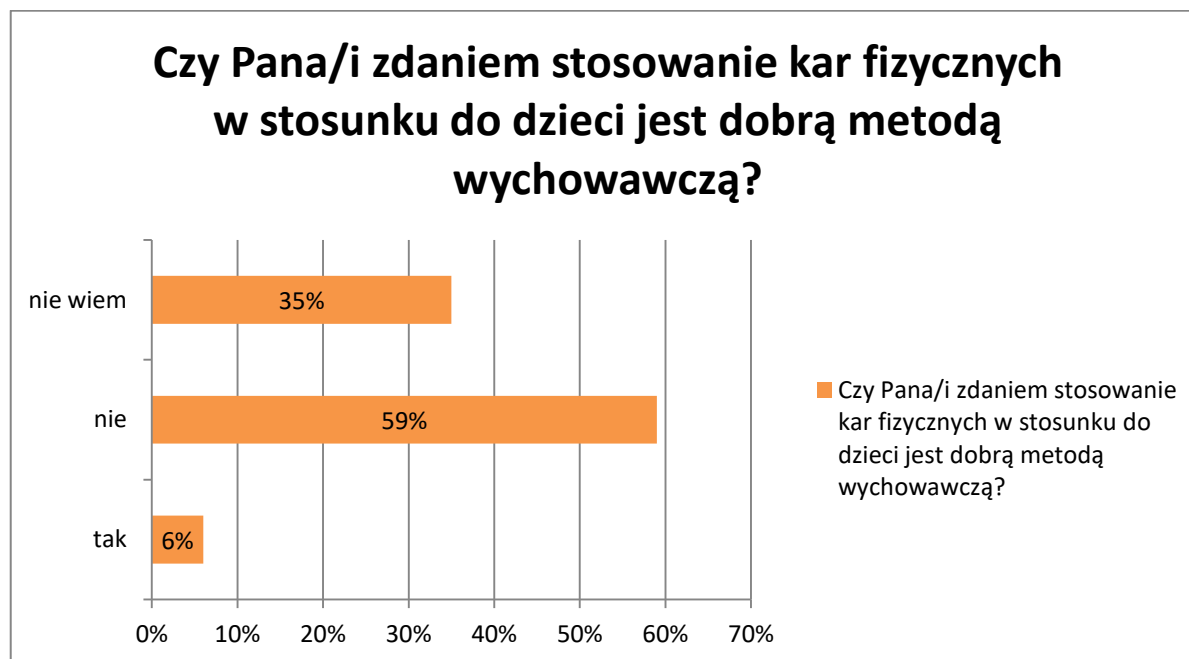
Pozytywne jest również to, że zdecydowana większość mieszkańców (83%) zaznaczyła, że nie istnieją okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy w rodzinie. 17% badanych nie miało zdania na ten temat.

Wykres 38. Okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy w rodzinie

Dodatkowo, należy zaznaczyć, że 59% badanych uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. 6% respondentów ma odmienne zdanie w tym temacie, a 35% nie ma w ogóle zdania.

Wykres 39. Stosunek badanych do kar fizycznych

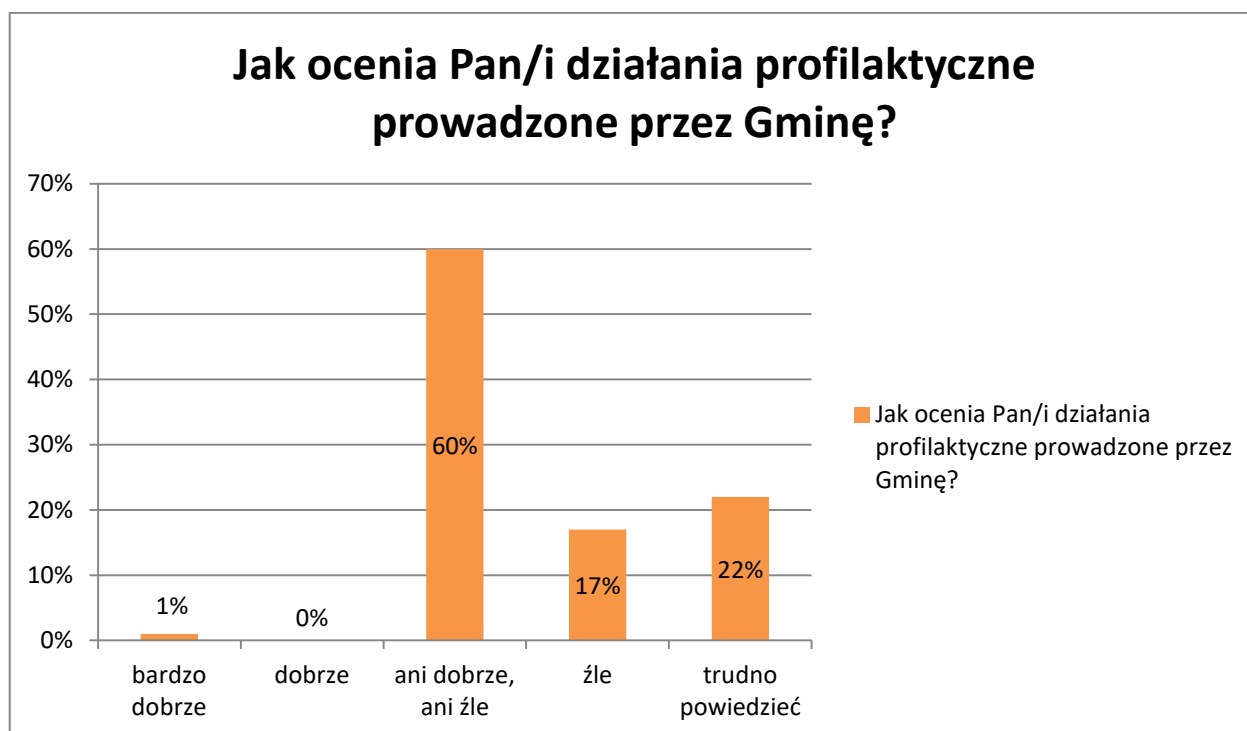

Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat instytucji oferujących pomoc osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie Gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy. Jedną z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób byłyby plakaty oraz ulotki psycho-edukacyjne zawierające informacje o lokalnych instytucjach, które niosą pomoc osobom doznającym przemocy.

W celu sprawdzenia, w jaki sposób mieszkańcy gminy Goczałkowice-Zdrój postrzegają działania profilaktyczne, które są wdrażane, zadano im dwa pytania odnoszące się do tego tematu. Większość badanych (60%) ma ambiwalentny stosunek do działań prowadzonych przez Gminę i nie ocenia ich ani dobrze, ani źle. 17% ocenia je źle, a zaledwie 1% bardzo dobrze. Co czwarty badany natomiast stwierdza, że trudno jest mu w jakikolwiek sposób ocenić dane działania.

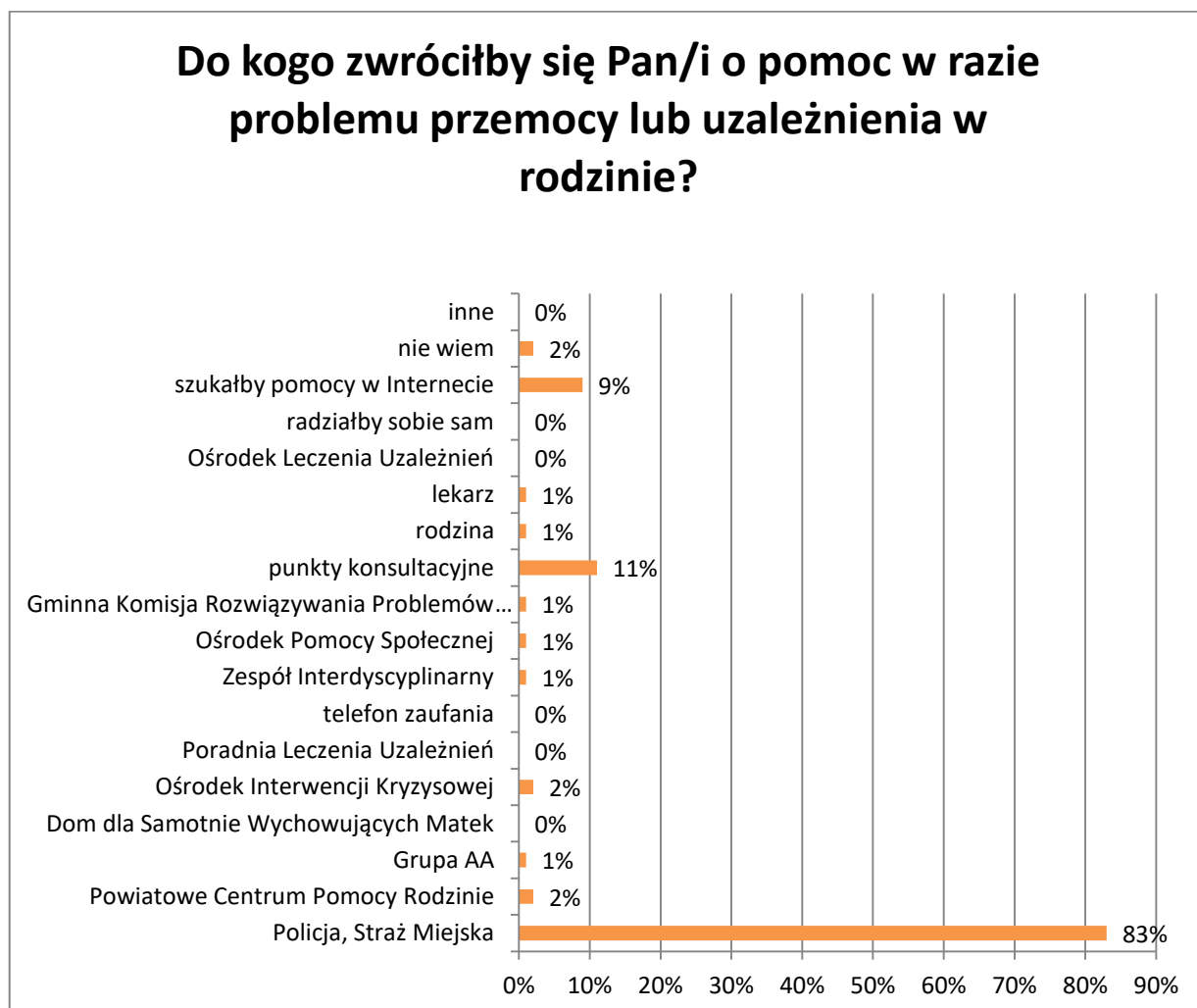

Wykres 40. Ocena działań Gminy w zakresie profilaktyki

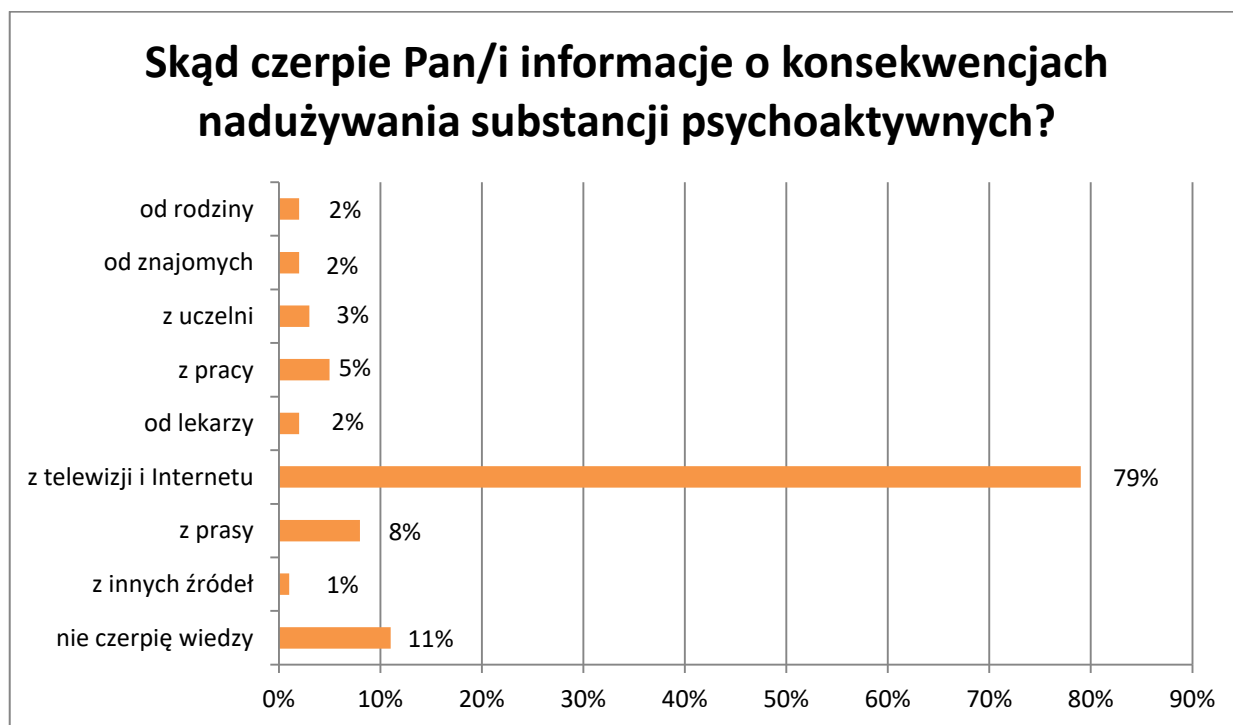
Drugie pytanie było związane z tym, gdzie można uzyskać pomoc i wsparcie w kryzysowej sytuacji, do której zaliczono uzależnienia i przemoc w rodzinie. Badani wskazali, że instytucją udzielającą bez problemu pomocy jest Policja (83%). W dalszej kolejności wskazywali oni punkty konsultacyjne (11%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (2%), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (2%), Grupę AA (1%), Ośrodek Pomocy Społecznej (1%), Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (1%), rodzinę (1%), lekarza (1%). 9% badanych wskazało, że szukałoby pomocy w Internecie.

Wykres 41. Miejsca, w których mieszkańcy szukaliby pomocy w razie uzależnienia lub przemocy w rodzinie

Ostatnie pytanie dotyczyło tego, z jakiego źródła korzystają mieszkańcy gminy Goczałkowice-Zdrój, żeby zdobyć informacje na temat substancji psychoaktywnych. Najczęściej wykorzystują oni do tego celu Internet i telewizję (79%), z prasy (8%), z pracy (5%), z uczelni (3%), od rodziny (2%), od znajomych (2%). 1% osoby zaznaczył, że korzysta z innych źródeł niż podane w ankiecie. 11% respondentów w ogóle nie szuka wiedzy na ten temat.

Wykres 42. Źródła, z których korzystają mieszkańcy w celu poszukiwania wiedzy o środkach psychoaktywnych

Badania prowadzone wśród mieszkańców pokazują, że posiadają oni podstawową wiedzę na tematy związane z zagrożeniami i problemami. Nie zawsze jednak interesują się tematami, o które byli pytani. Należy, więc zwracać większą uwagę na angażowanie mieszkańców w to, co dzieje się na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój.

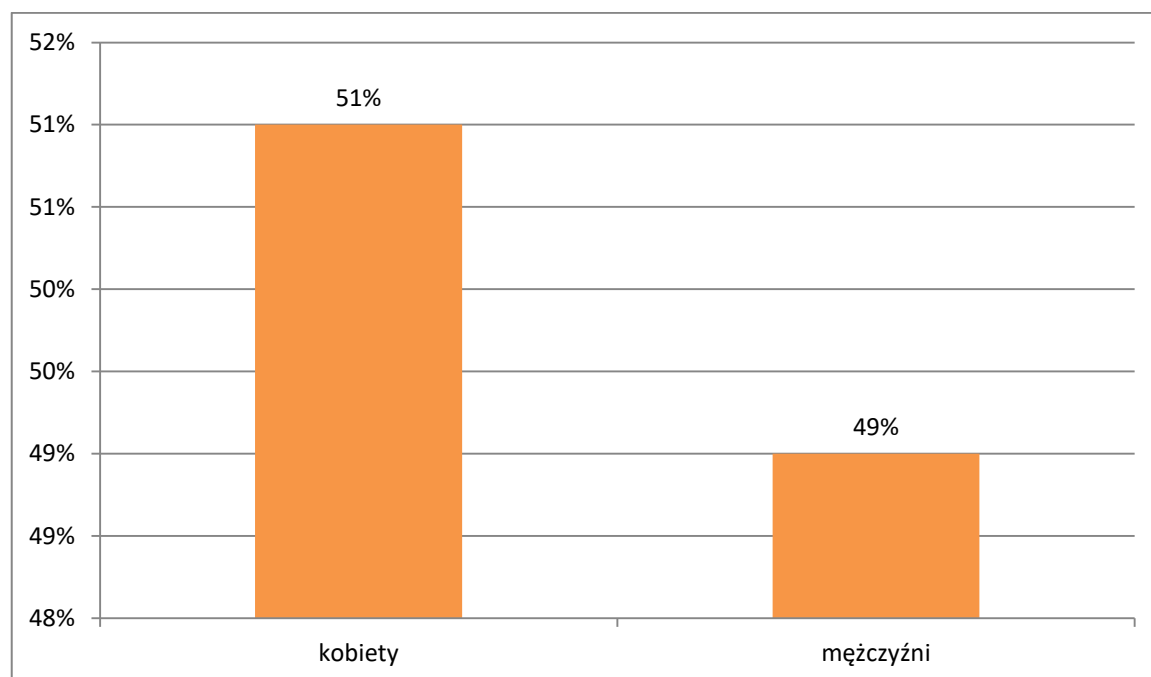
2.3.3. Problemy dzieci i młodzieży w gminie Goczałkowice-Zdrój

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu ankiety internetowej CAWI. Każdorazowo, przed przeprowadzeniem badania, uzyskiwano zgodę ze strony dyrektora placówki oświatowej. Informowano również o całkowitej anonimowości w trakcie prowadzenia badania oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, żeby maksymalnie zmniejszyć ryzyko występowania braków danych.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy) oraz przemocy.

W badaniu wzięło udział 101 uczniów Szkoły Podstawowej w gminie Goczałkowice-Zdrój. Ankietowani odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

Wykres 27. Płeć badanych uczniów

W ankiecie pojawiały się pytania mające na celu sprawdzenie, jakie relacje mają z trzema grupami osób: z nauczycielami, rodzicami/opiekunami oraz kolegami i koleżankami. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie gminy Goczałkowice-Zdrój deklarują, że ich relacje z opiekunami są bardzo dobre lub raczej dobre.**

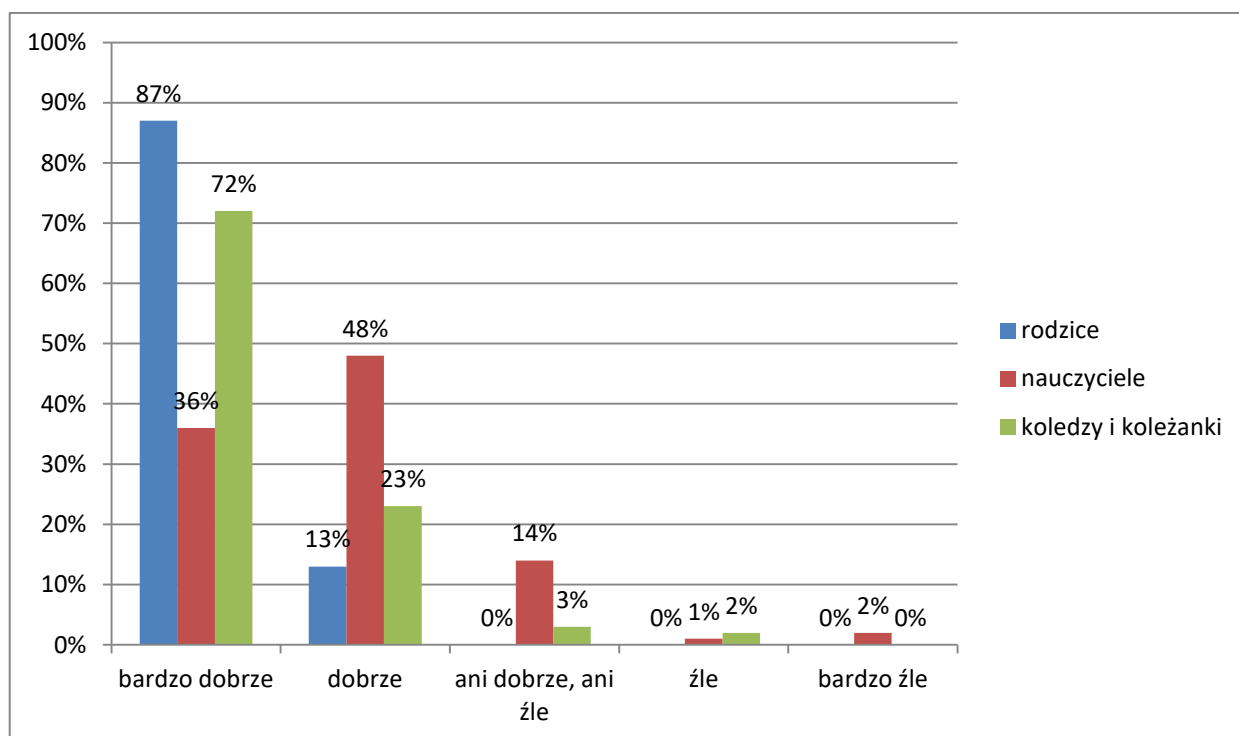
Dobre relacje z rodzicami, to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel, np. w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Większość osób ma prawidłowe kontakty z tymi osobami. Świadczą o tym otrzymane wyniki. 87% badanych wskazało, że ma bardzo dobry kontakt z rodzicami, a 13% zaznaczyło, że ten kontakt jest na poziomie dobrym. Nikt nie wskazał odpowiedzi neutralnych bądź negatywnych.

Nieco gorzej przedstawiają się wyniki dotyczące relacji z nauczycielami. 36% uczniów ze szkoły podstawowej zaznaczyło, że te kontakty są bardzo dobre, a 48% ocenia je, jako dobre. 14% uczniów wybrało odpowiedź, że te relacje są neutralne, 1% twierdzi, że ma złe relacje z nauczycielami, a 2%, że te relacje są bardzo złe.

Uczniowie w większości bardzo dobrze oceniają swoje kontakty z rówieśnikami. 72% badanych wskazywało, że te kontakty są bardzo dobre, a 23%, że dobre. Neutralne kontakty ma 3% badanych, a złe 2% badanych. Nikt nie ocenił swoich relacji z kolegami i koleżankami na bardzo złym poziomie.

Wykres 44. Ocena relacji uczniów szkoły podstawowej z rodzicami, nauczycielami i rówieśnikami

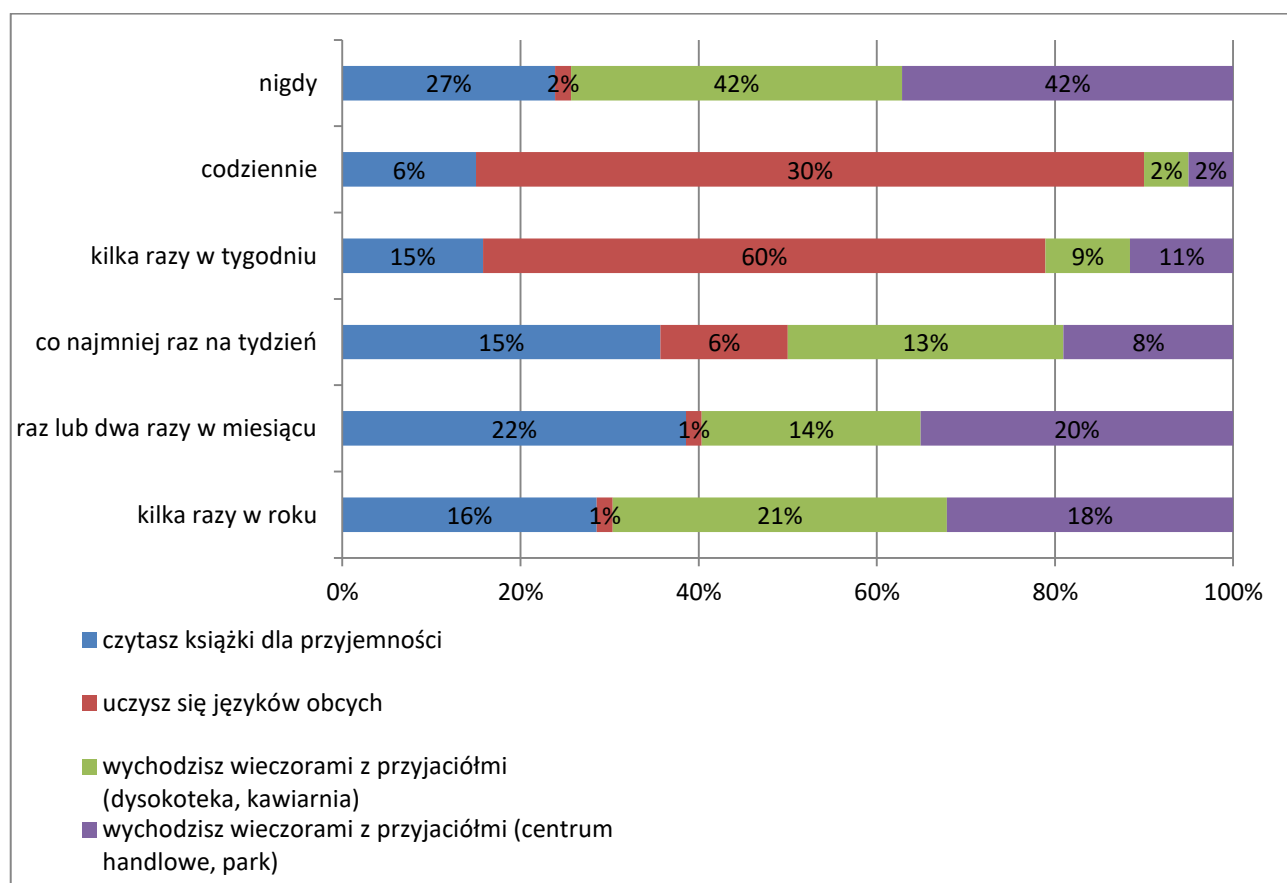

Kolejną istotną kwestią z punktu widzenia problemu przemocowego wśród dzieci i młodzieży jest sposób spędzania przez nich wolnego czasu. Wpływa to również na zażywanie przez nich środków psychoaktywnych. To, w jaki sposób uczniowie spędzają czas wolny może być również dość istotnym czynnikiem chroniącym. W celu sprawdzenia, w jaki sposób kształtują się ich zainteresowania, poproszono owych młodych ludzi o wskazanie, jakie czynności wykonują.

- 1) **czytanie książek** – ta forma spędzania czasu wolnego jest mało popularna wśród najmłodszych mieszkańców. Jedynie 6% uczniów czyta książki codziennie. Kilka razy w tygodniu – 15% uczniów, co najmniej raz na tydzień 15%, raz lub dwa razy w miesiącu 22%, zaś kilka razy w roku 16%. 27% uczniów, przyznał, iż nigdy nie czytał książek.
- 2) **wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do dyskoteki/ kawiarni** – codziennie z przyjaciółmi wychodzi 2% uczniów, 9% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 13%, raz lub dwa razy w miesiącu 14%, zaś kilka razy w roku 21%. 42% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.

- 3) **wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do centrum handlowego/parku** - codziennie z przyjaciółmi wychodzi 2% uczniów, 11% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 8%, raz lub dwa razy w miesiącu 20%, zaś kilka razy w roku 18%. 42% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.
- 4) **nauka języków obcych** – 30% uczniów przyznaje, iż codziennie uczy się języków obcych. Kilka razy w tygodniu robi to 60% uczniów, natomiast, co najmniej raz na tydzień 6% osób, raz lub dwa razy w miesiącu robi to 1% uczniów. Nigdy nie uczy się języków obcych 2% uczniów.

Wykres 45. Wybrane sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów szkoły podstawowej cz. 1

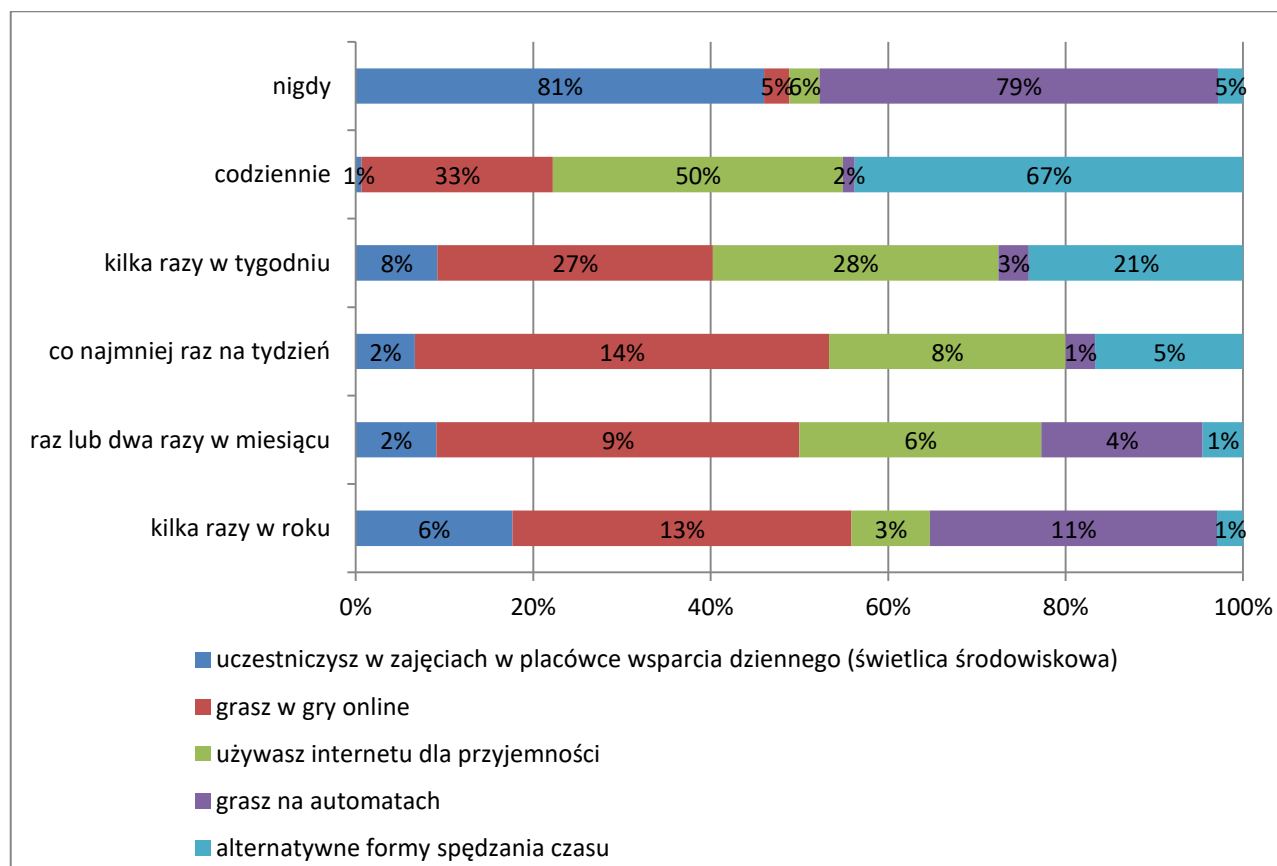

- 5) **uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego** – 1% uczniów codziennie korzysta z zajęć w placówce wsparcia dziennego, 8% kilka razy w tygodniu, 2% co najmniej raz na tydzień i raz lub dwa razy w miesiącu, zaś 6% kilka razy w roku. 81% uczniów podstawówki nigdy nie korzystało z tego typu zajęć.
- 6) **granie w gry online** – 33% uczniów gra w gry online codziennie, kilka razy w tygodniu robi to 27%. Co najmniej raz w tygodniu w gry gra 14% uczniów, a raz lub dwa razy w

miesiącu 9%. Kilka razy w roku gra 13% uczniów. 5% uczniów przyznało, iż nigdy nie grało w gry komputerowe.

- 7) **granie na automatach do gry** – 2% uczniów gra na automatach codziennie, 3% kilka razy w tygodniu, 1% co najmniej raz w tygodniu, 4% gra raz lub dwa razy w miesiącu, a kilka razy w roku 11%. 79% uczniów nigdy nie grała na automatach do gry.
- 8) **alternatywne formy spędzania czasu wolnego** – do codziennego słuchania muzyki, oglądania filmów, czy też grania na instrumencie przyznaje się 67% uczniów. Kilka razy w tygodniu robi to 21% dzieci, co najmniej raz na tydzień 5%, raz lub dwa razy w miesiącu 1% oraz 1% kilka razy w roku. 5% uczniów nigdy nie spędzało w ten sposób swojego czasu wolnego.
- 9) **korzystanie z Internetu dla przyjemności** – Jest to jedna z najpopularniejszych forma spędzania czasu wolnego. Do codziennego korzystania z komputera i Internetu przyznaje się 50% uczniów. 28% spędza w ten sposób czas wolny kilka razy w tygodniu, 8% co najmniej raz w tygodniu, 6% raz lub dwa razy w miesiącu, a 3% kilka razy w roku. 5% uczniów nigdy nie korzystało z komputera i Internetu dla przyjemności.

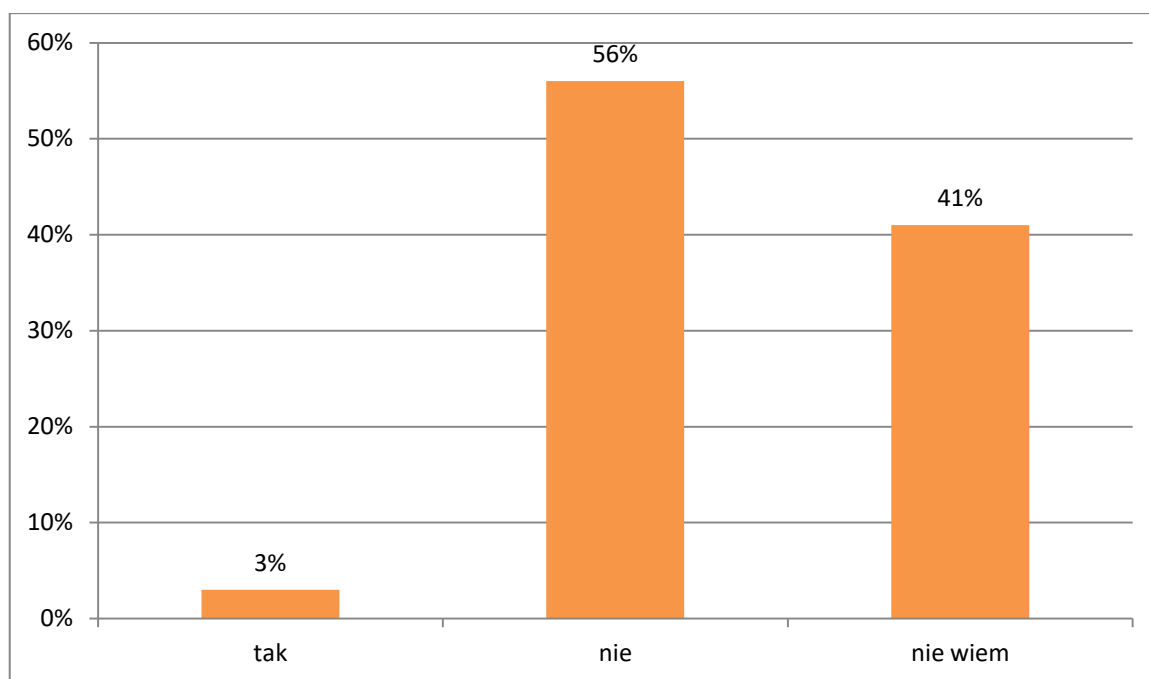
Wykres 46. Wybrane sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów szkoły podstawowej cz. 2

Kolejne pytania były związane, z tym, jakie relacje łączą uczniów z osobami znaczącymi (rodzice, nauczyciele, rówieśnicy) wprowadzono pytania związane z problemami społecznymi. Pierwszą kwestią, którą poruszony był problem alkoholu i alkoholizmu. Jego celem było oszacowanie skali zjawiska wśród najmłodszych mieszkańców Gminy oraz sprawdzenia ich wiedzy na temat konsekwencji, jakie są związane z piciem alkoholu. Pytania zadawane poszczególnym grupom nieco się od siebie różniły. Było to spowodowane wiekiem badanych osób oraz poziomem ich wiedzy.

Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem 3% uczniów szkoły podstawowej ich rówieśnicy sięgają po alkohol, zaś również 56% uważa, iż taka sytuacja nie ma miejsca. 41% uczniów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

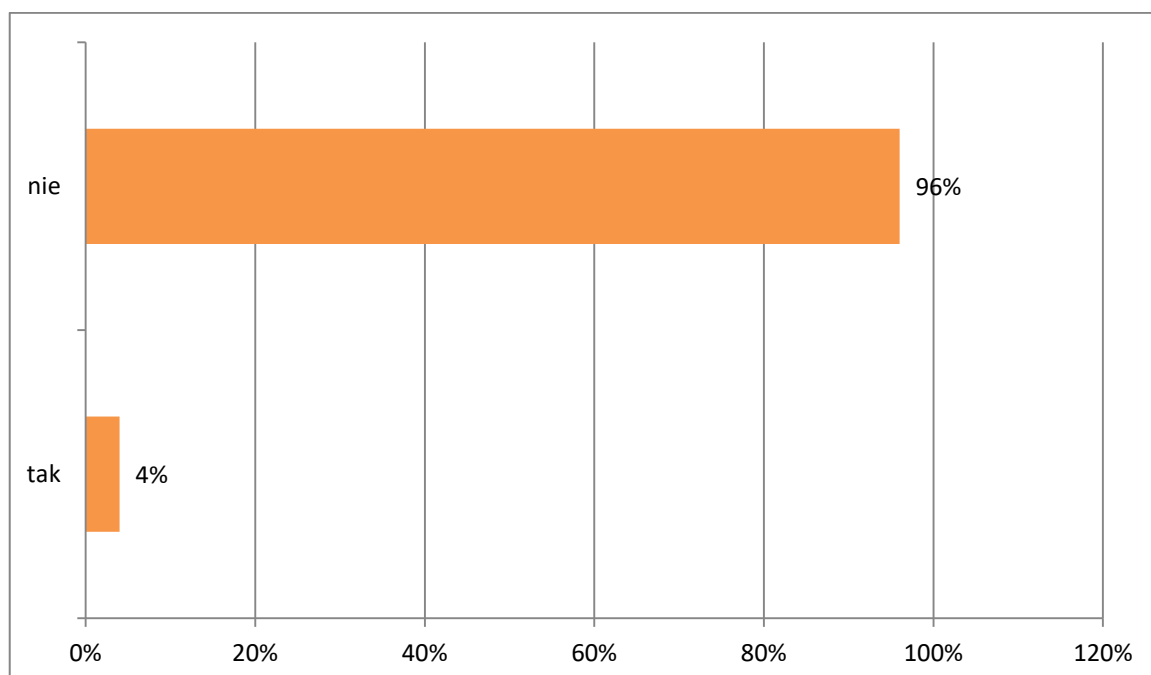
Wykres 47. Czy osoby w twoim wieku piją alkohol?

Kolejne pytanie było związane z tym, czy badani uczniowie mieli już kontakt z alkoholem. W grupie dzieci młodszych, 4% udzieliło twierdzącej odpowiedzi. Jest to bardzo niepokojące, zważywszy, że są to osoby w bardzo młodym wieku.

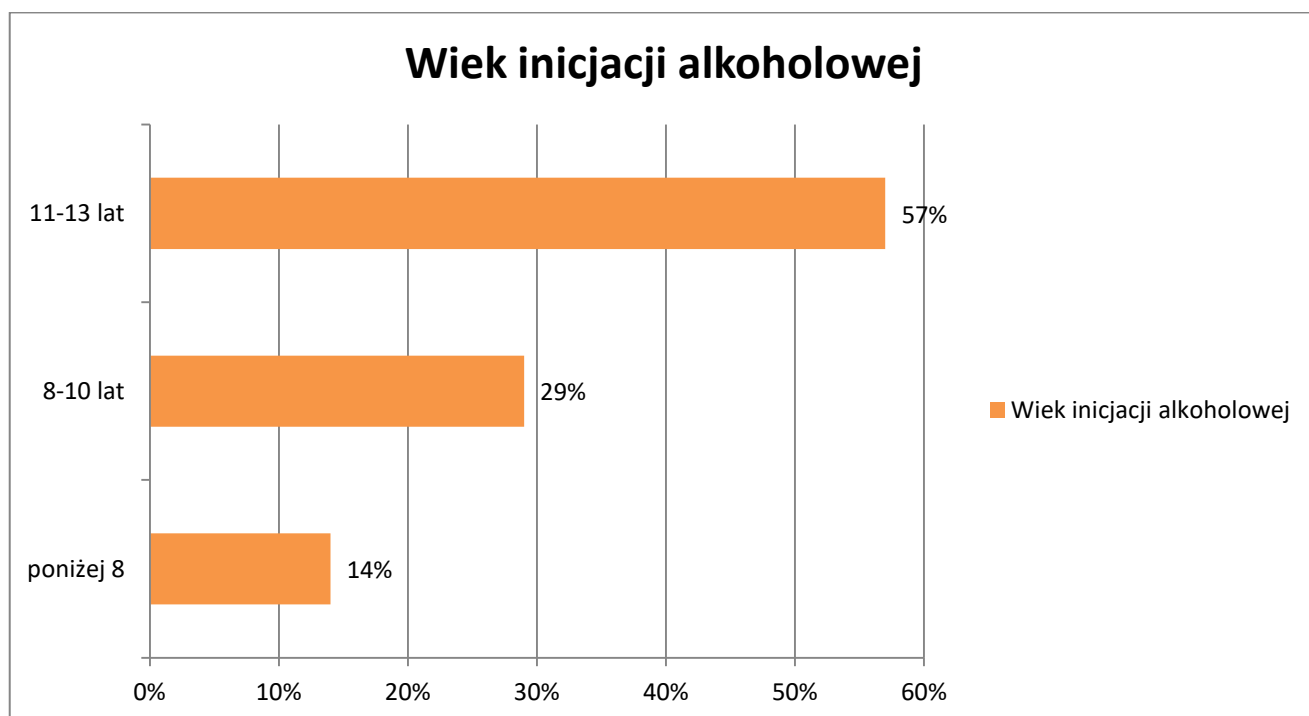

Wykres 48. Czy próbowałeś pić alkohol?

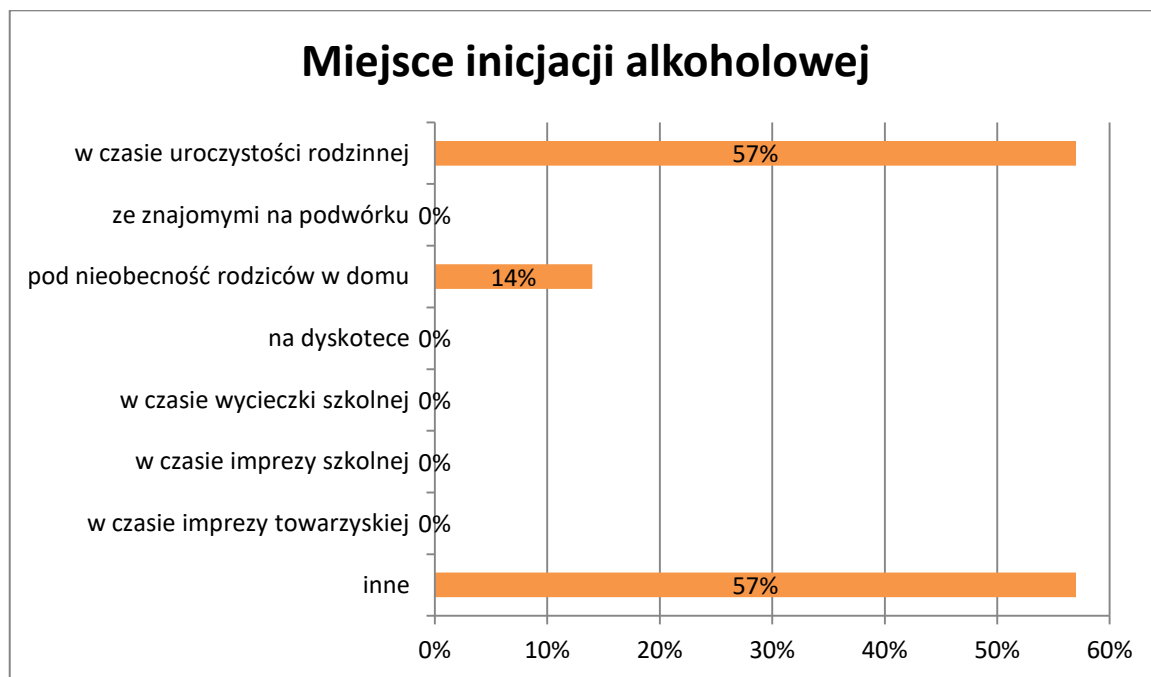
Uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem, pierwszy raz spożywali go w wieku 11-13 lat (57%), 8-10 lat (29%) oraz poniżej 8 roku życia (14%).

Wykres 49. Jeśli tak to, ile miałeś/miałaś wtedy lat?

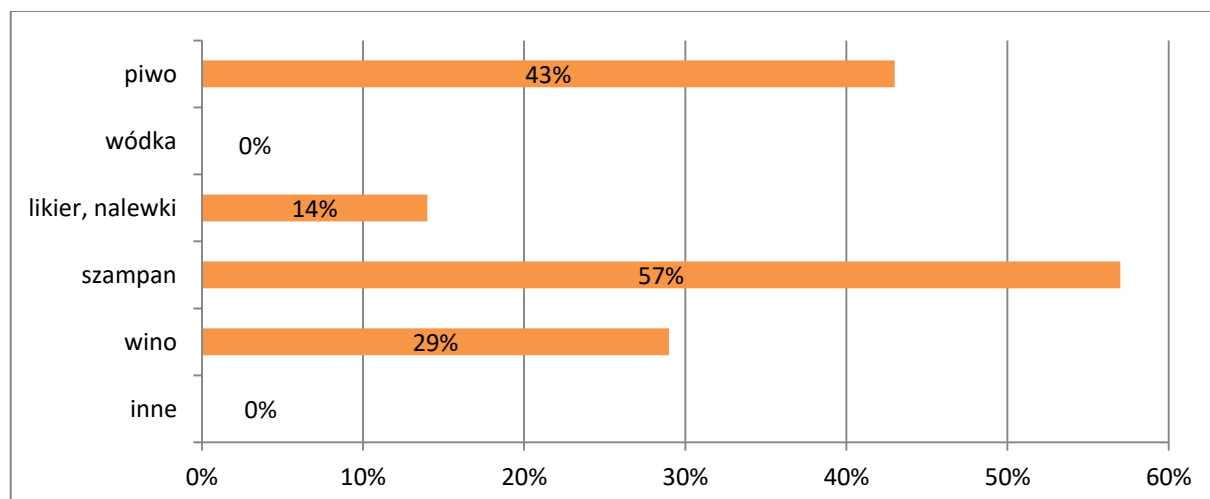
Istotne jest również to, że większość uczniów przyznała również, iż spożywali alkohol tylko jeden raz – taką odpowiedź wskazało 67% osób, zaś 17% piło alkohol dwukrotnie oraz 17% spożywało napoje alkoholowe wiele razy.

Wykres 50. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

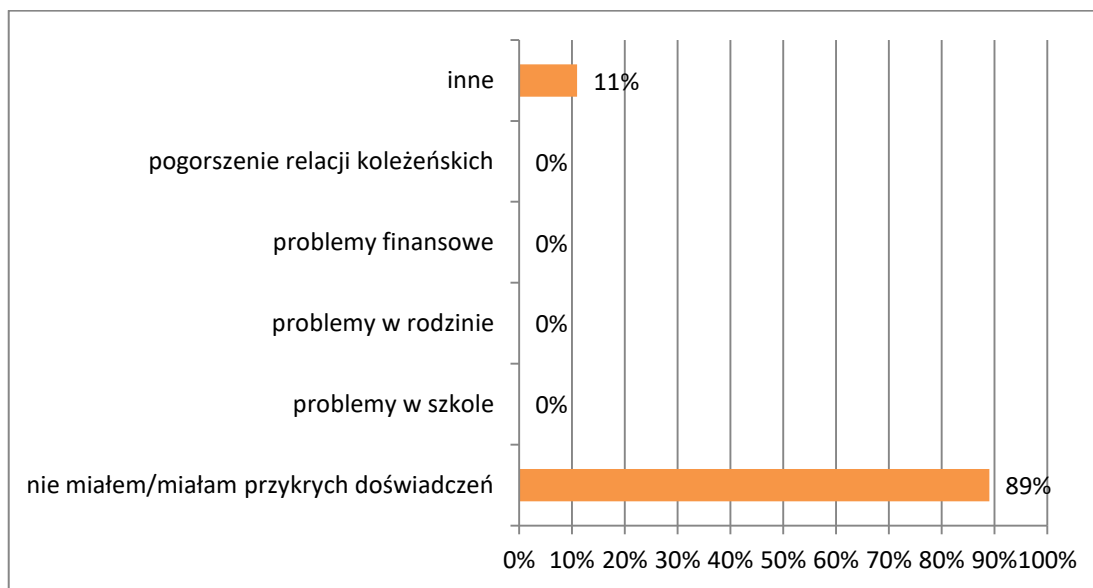
Kolejne pytania były związane z preferencjami uczniów oraz tym, jaki alkohol próbowali. Okazało się, że najpopularniejszym alkoholem wśród uczniów szkoły podstawowej jest: szampan (57%) oraz piwo (43%), wino (29%) oraz likier i nalewki (14%). Pojawiła się tutaj możliwość wielokrotnego wyboru, w związku z tym odpowiedzi nie sumowały się do 100%.

Wykres 51. Rodzaj alkoholu, który próbowali uczniowie szkoły podstawowej

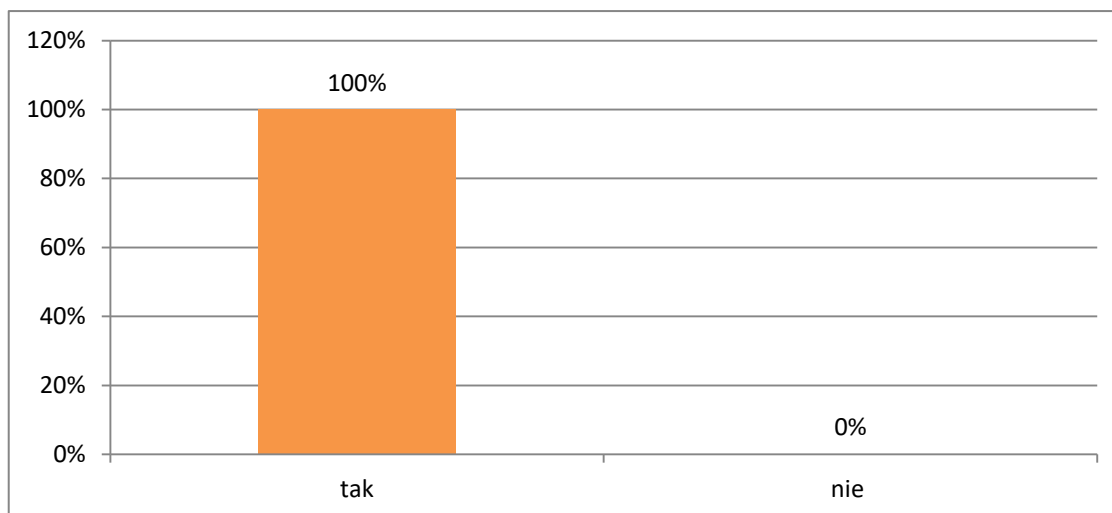
Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznała, iż nie doświadczyli nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 89% uczniów szkoły podstawowej. Natomiast uczniowie młodszy, którym taka sytuacja się przytrafiła, wskazywali na inne problemy, nie wymieniając konkretnych przykładów (11%).

Wykres 52. Negatywne konsekwencje spożywania alkoholu (wg uczniów szkoły podstawowej)

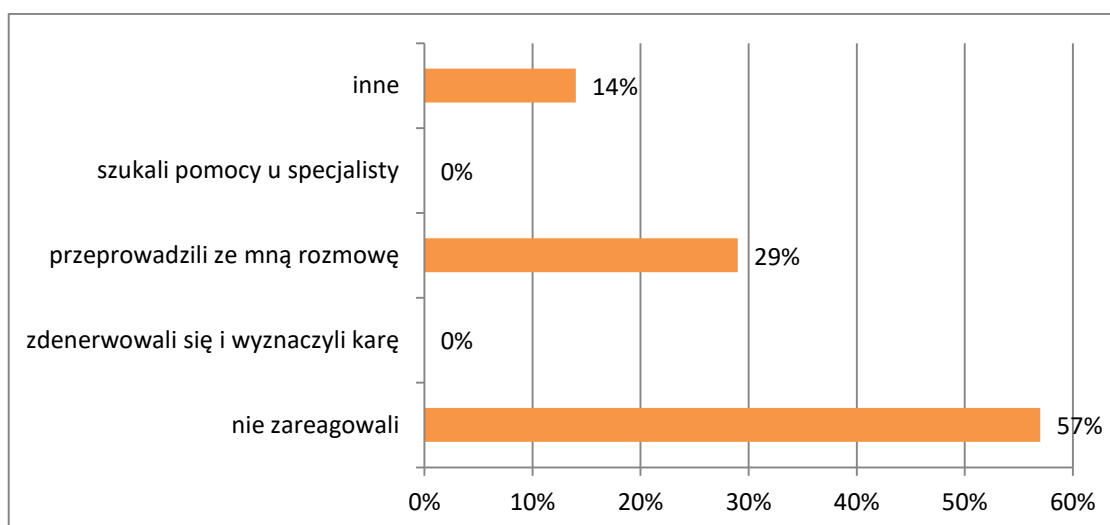
Dodatkowo uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem zapytano, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 100% uczniów szkoły podstawowej, iż ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu.

Wykres 53. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś pić alkohol?

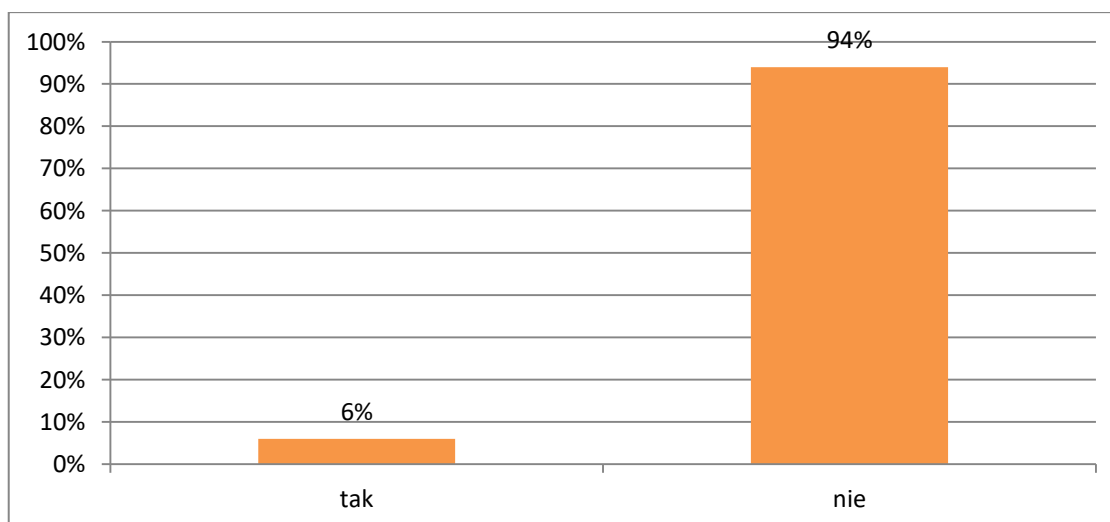
Zdaniem uczniów szkoły podstawowej, rodzice najczęściej nie reagowali na wiadomość o spożywaniu alkoholu przez swoje dziecko. Taką odpowiedź wskazało 57% uczniów młodszych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na podejmowanie następujących działań: przeprowadzali ze mną rozmowę (29% uczniów młodszych). Dane te pokazują, iż rodzice nie mają dostatecznej wiedzy na temat konsekwencji spożywania alkoholu przez dzieci. Ich reakcja świadczy o bezradności oraz ignorancji.

Wykres 54. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

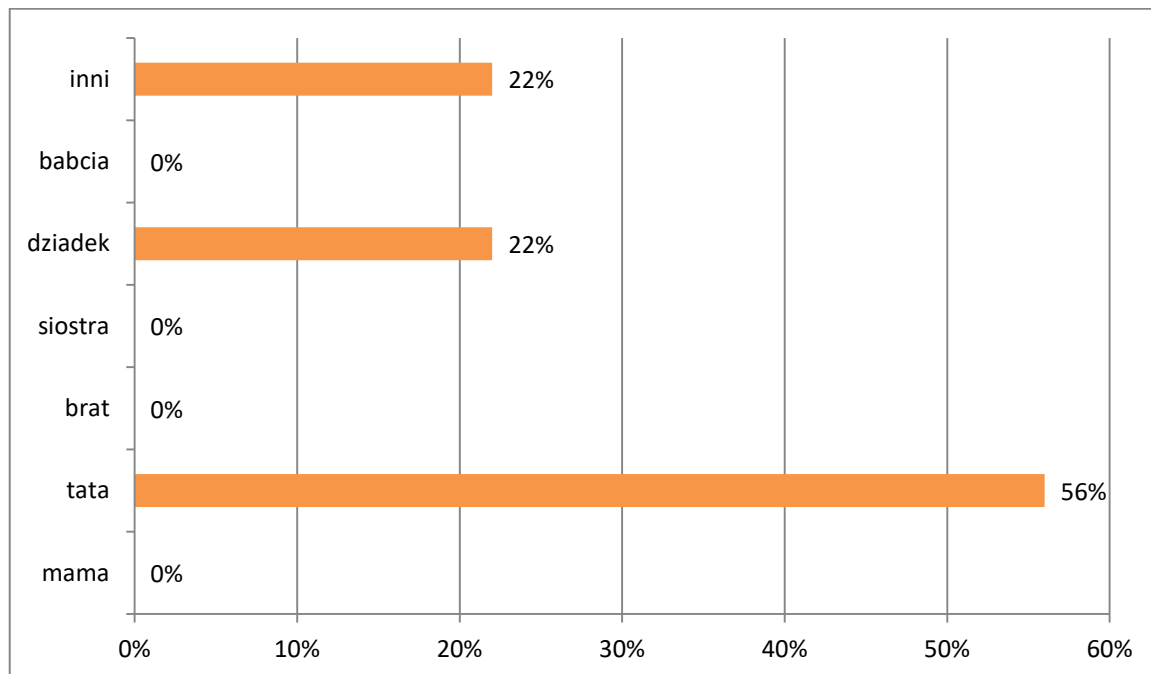
Problem alkoholowy w rodzinie bez wątpienia ma duży wpływ na skłonności dzieci i młodzieży do sięgania po alkohol. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, w rodzinach 6% uczniów podstawówki ktoś nadużywa alkoholu.

Wykres 55. Czy Twoim zdaniem ktoś z twojej rodziny nadużywa alkoholu?

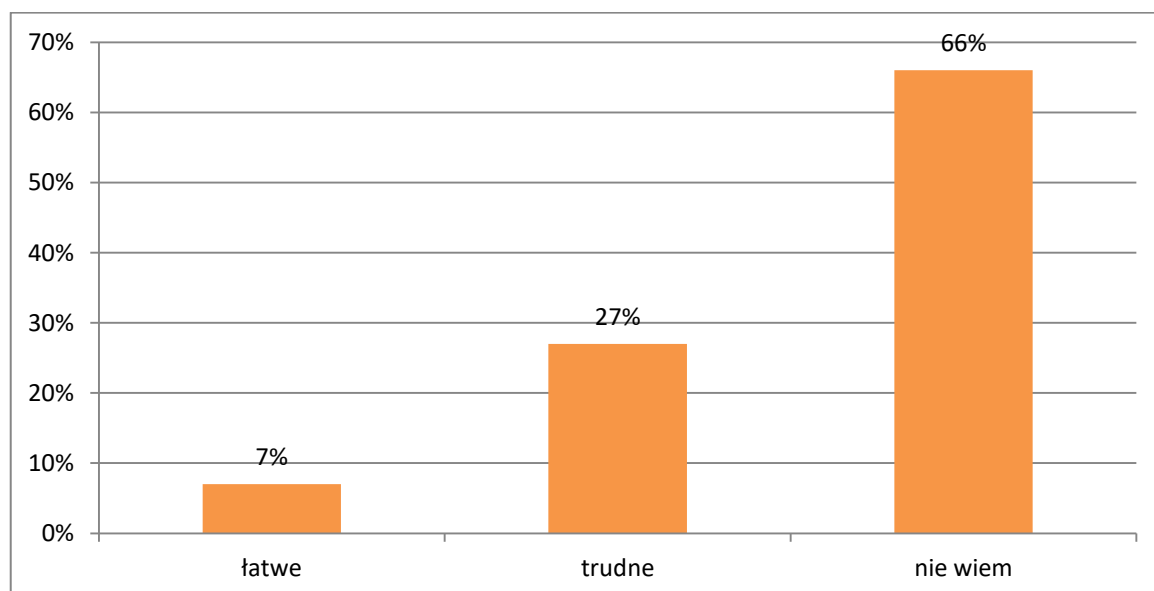
W przypadku uczniów szkoły podstawowej, osobami najczęściej nadużywającymi alkoholu są: ojcowie (56%), dziadkowie (22%) oraz inne osoby (22%).

Wykres 56. Kto z członków twojej rodziny nadużywa alkoholu?

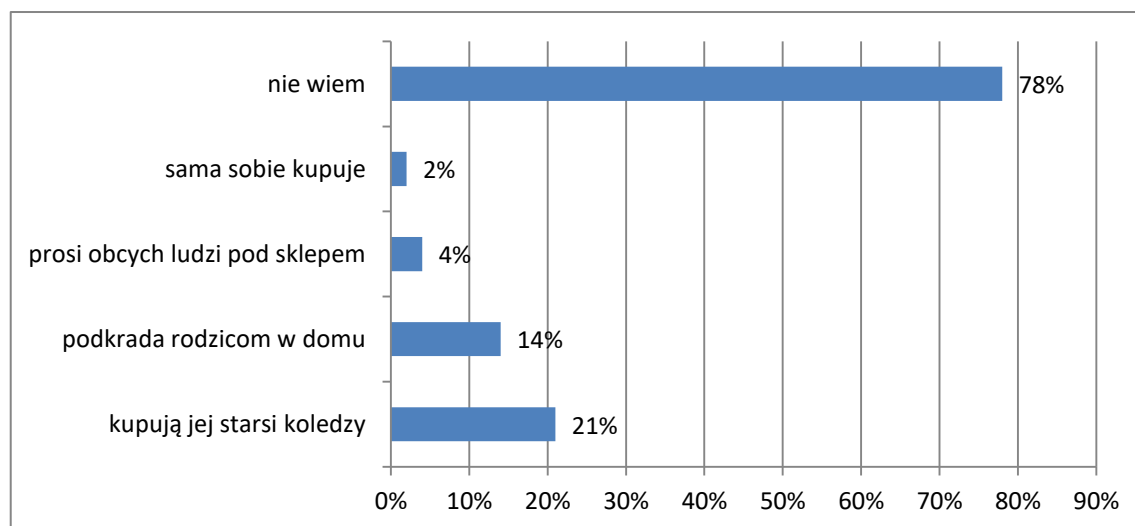
Interesującym wydaje się fakt, iż większość uczniów nie potrafiła ocenić możliwości pozyskania napojów alkoholowych na terenie Gminy. Taką odpowiedź wskazało 59% młodszych uczniów. Jednak zdaniem 7% uczniów szkoły podstawowej pozyskanie alkoholu przez nieletnich nie jest problemem, a przeciwnego zdania było 27% uczniów młodszych.

Wykres 57. Gdybyś chciał zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

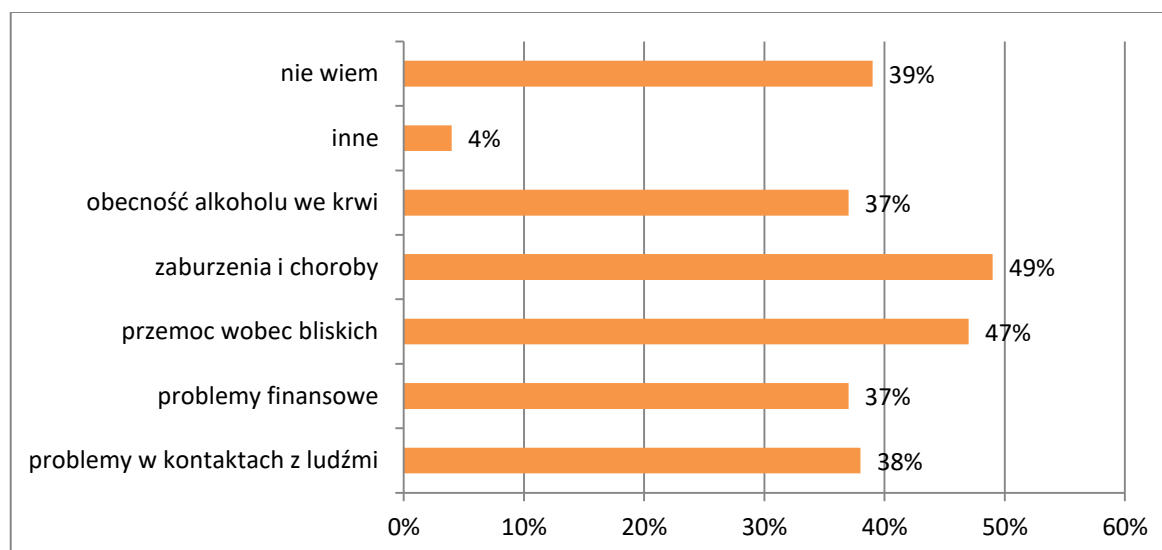
Uczniowie szkoły podstawowej sądzą, że ich rówieśnicy zdobywają alkohol głównie dzięki starszym kolegom (21%), podkradając alkohol rodzicom (14%), prosząc obcych ludzi pod sklepem o kupno alkoholu (4%) oraz kupując sobie samodzielnie (2%). Jednak 78% respondentów przyznało, że nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol.

Wykres 58. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

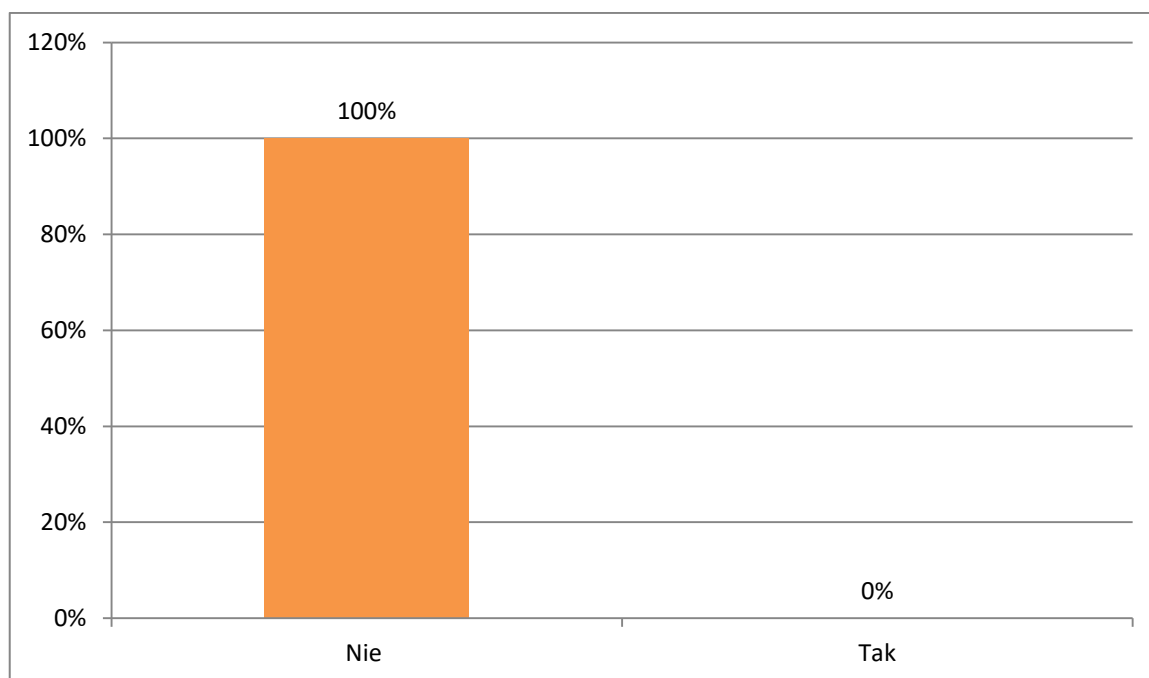
Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o wskazanie skutków nadużywania substancji alkoholowych. Uczniowie szkoły podstawowej wskazali na następujące konsekwencje: zaburzenia i choroby (49%), przemoc wobec bliskich (47%), problemy w kontaktach z ludźmi (38%), obecność alkoholu we krwi (37%), problemy finansowe (37%) oraz inne problemy (4%).

Wykres 59. Które z niżej wymienionych skutków mogą być konsekwencją nadużywania alkoholu?

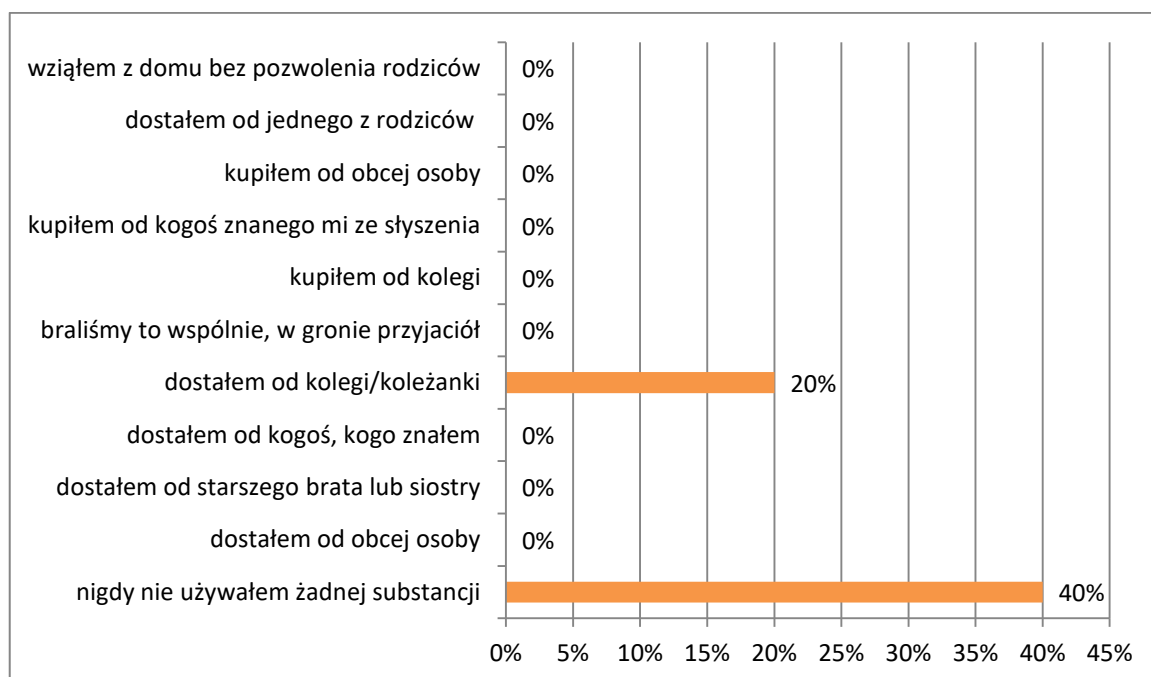
W dalszej części podjęto próbę oszacowania skali problemu narkotykowego wśród dzieci i młodzieży w gminie Goczałkowice-Zdrój. Uczniów szkoły podstawowej zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, żaden uczeń nigdy nie sięgał po tego typu substancje.

Wykres 60. Czy próbowałeś/łaś kiedyś zażywać narkotyki? – szkoła podstawowa

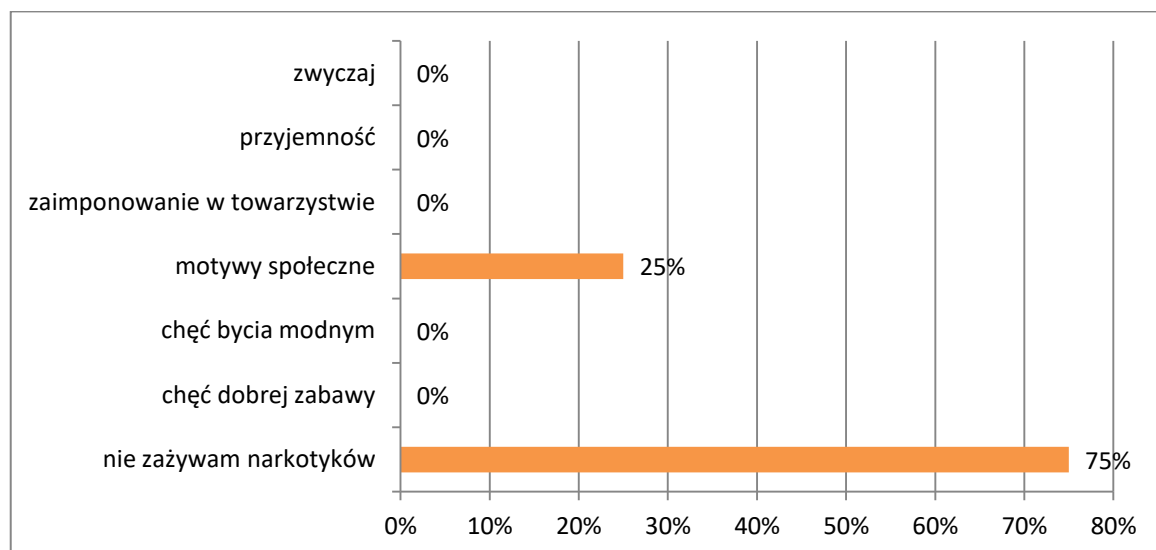
Bardzo ciekawe wydaje się to, skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie młodszy, iż: dostali je od kolegi/koleżanki (20%). Natomiast uczniowie starsi wskazali następujące odpowiedzi: dostałem od starszego brata lub siostry (27%), kupiłem od obcej osoby (9%), kupiłem od kogoś, kogo znam ze słyszenia, ale nie osobiście (9%), dostałem od koleżanki/kolegi (9%), kupiłem od kolegi (6%), brałem w gronie przyjaciół (6%), dostałem od obcej osoby (3%), dostałem od kogoś, kogo znałem ze słyszenia, ale nie osobiście (3%), dostałem od jednego z rodziców (3%).

Wykres 61. Skąd wzięłeś(-ęłaś) tę substancję?

Niezwykle ważnym wydaje się także fakt, z jakiego powodu uczniowie sięgają po środki uzależniające. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż uczniowie szkoły podstawowej mogliby sięgać po środki psychoaktywne z powodu motywów społecznych (25%).

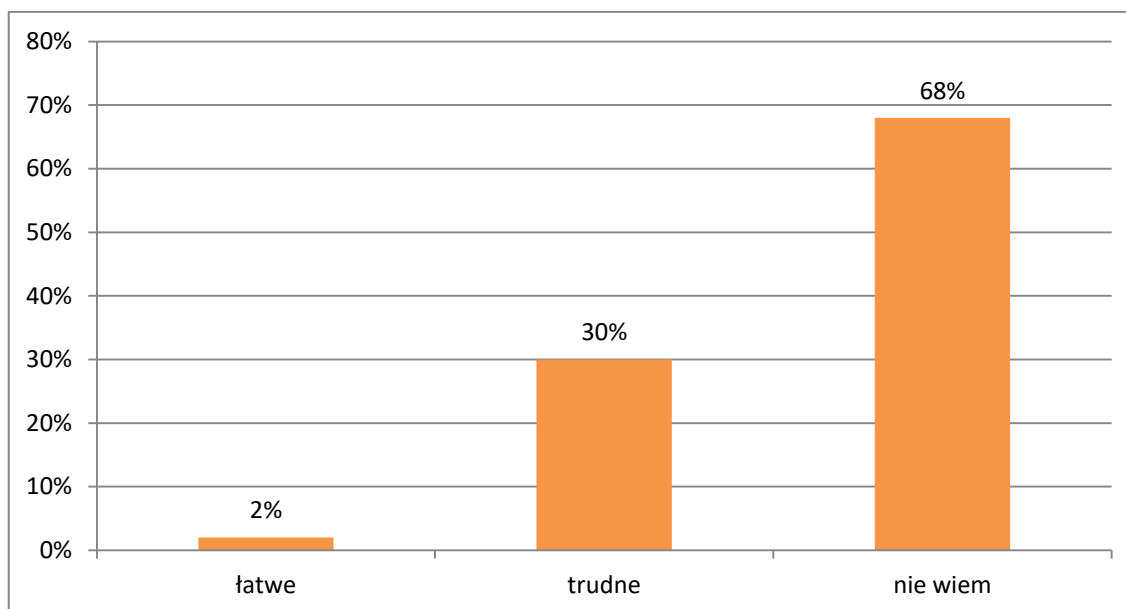
Wykres 62. Co skłoniło Cię do zażywania substancji psychoaktywnych?

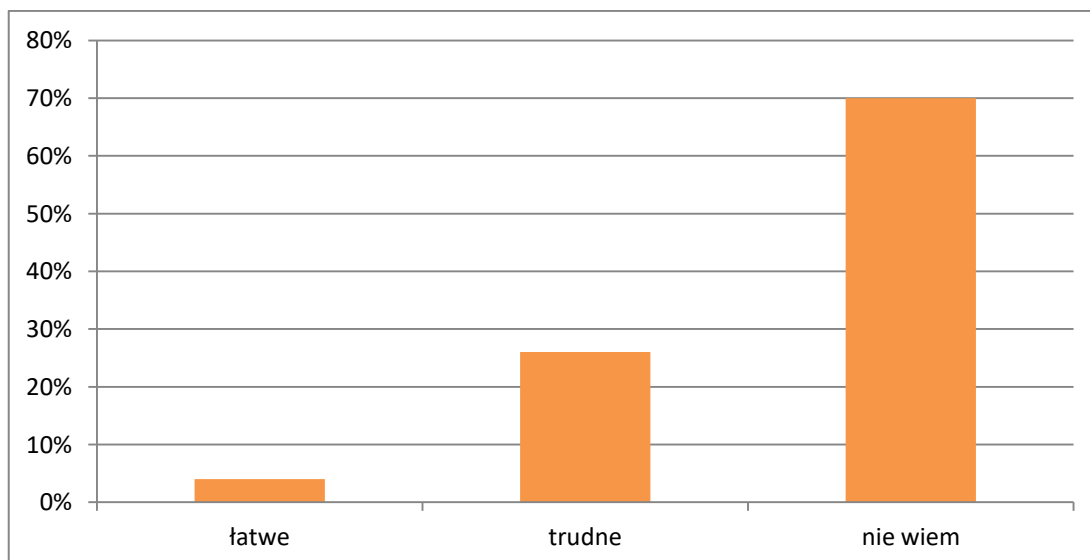
Dobłą informacją jest natomiast fakt, że uczniowie w większości nie wiedzą, czy zdobycie narkotyków w Gminie jest łatwe czy trudne – taką odpowiedź wskazało 68% uczniów młodszych. Natomiast zdaniem 2% uczniów szkoły podstawowej zdobycie narkotyków w Gminie nie stanowi problemu, zaś przeciwnego zdania jest 30% uczniów młodszych.

Wykres 63. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

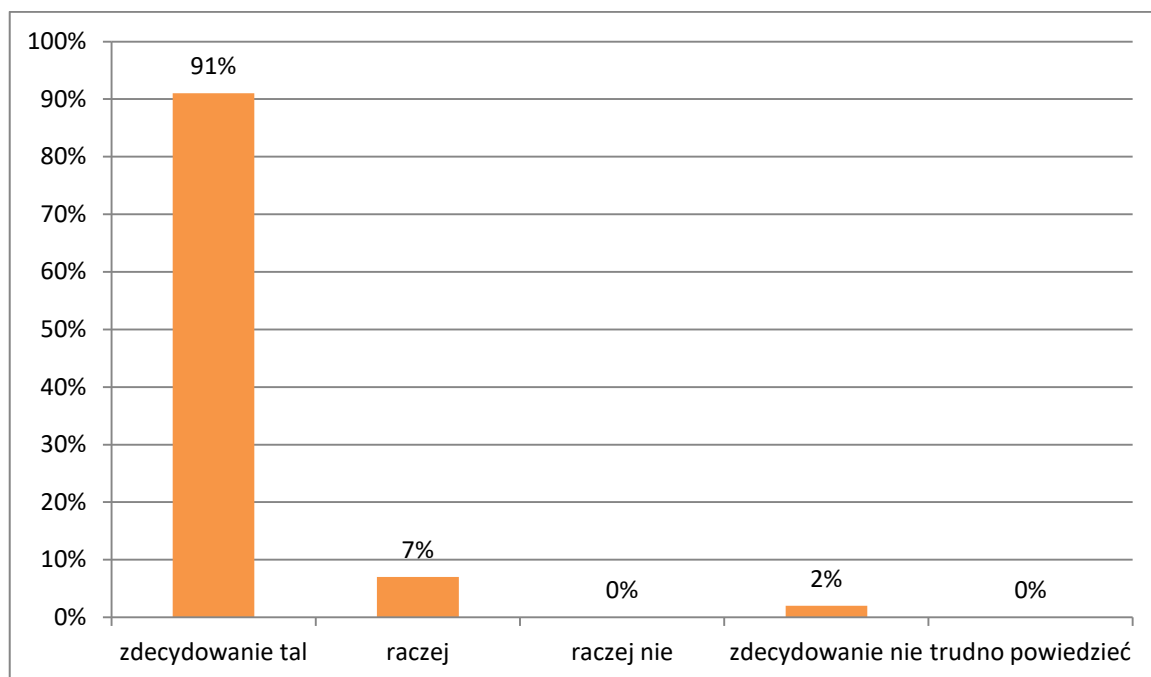
Podobnie sytuacja wygląda w przypadku wiedzy o dostępności dopalaczy w Gminie. 70% młodszych uczniów nie wie, czy dopalacze można dostać na terenie Goczałkowic-Zdrój. Zdaniem 4% młodszych uczniów jest to możliwe, zaś zdaniem 26% uczniów podstawówki produkty te są trudno dostępne.

Wykres 64. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

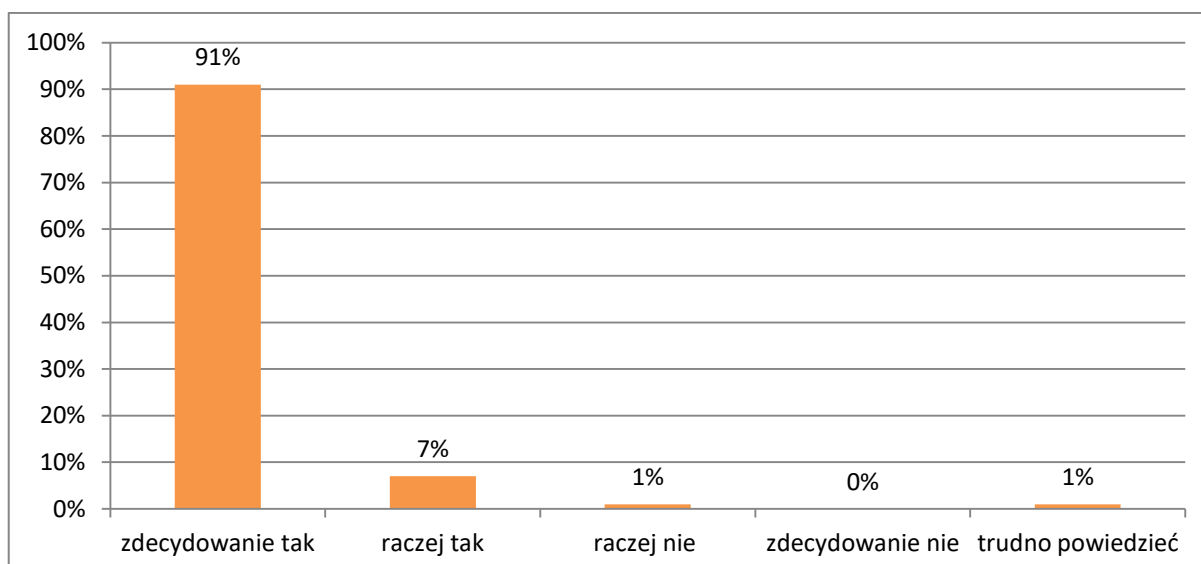
Co istotne, większość uczniów uważa, jednak, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia. 91% uczniów podstawówki uważa, iż jest to zdecydowanie szkodliwe, zaś 7% sądzi, iż jest to raczej szkodliwe. Natomiast 2% uczniów uważa, że narkotyki zdecydowanie nie są szkodliwe dla zdrowia.

Wykres 65. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

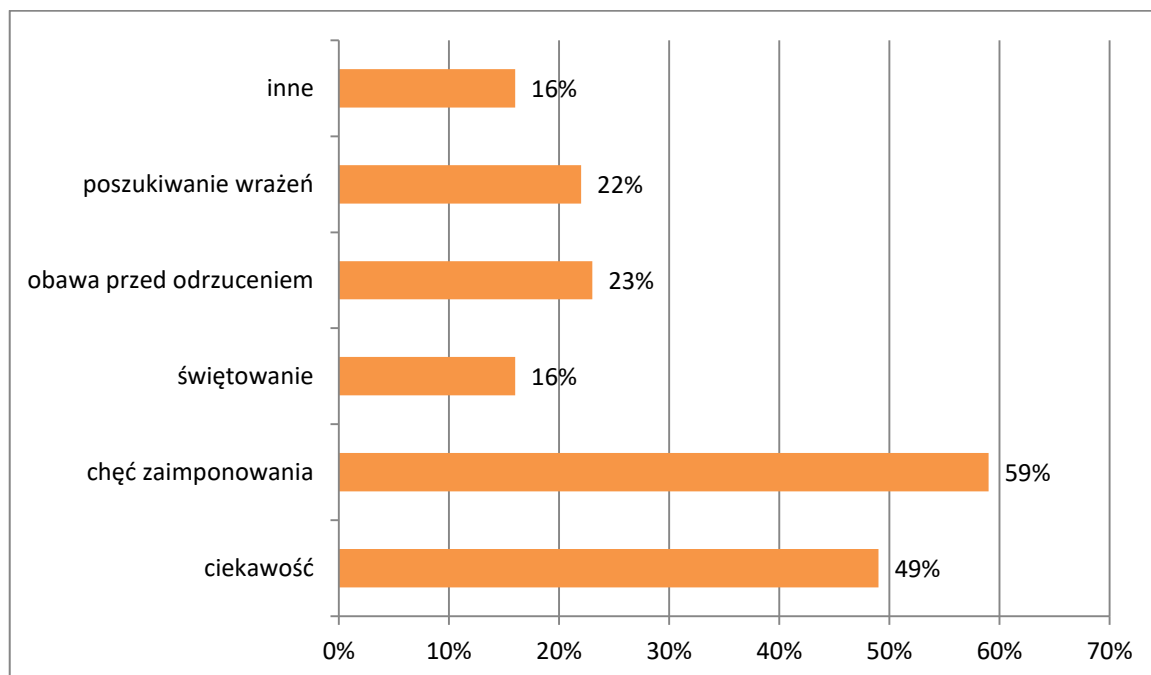
Również dopalacze, zdaniem uczniów są szkodliwe dla zdrowia (91% młodszych uczniów). Zdaniem 7% uczniów podstawówki są one raczej szkodliwe, zaś 1% uczniów uważa, że są one raczej nieszkodliwe.

Wykres 66. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

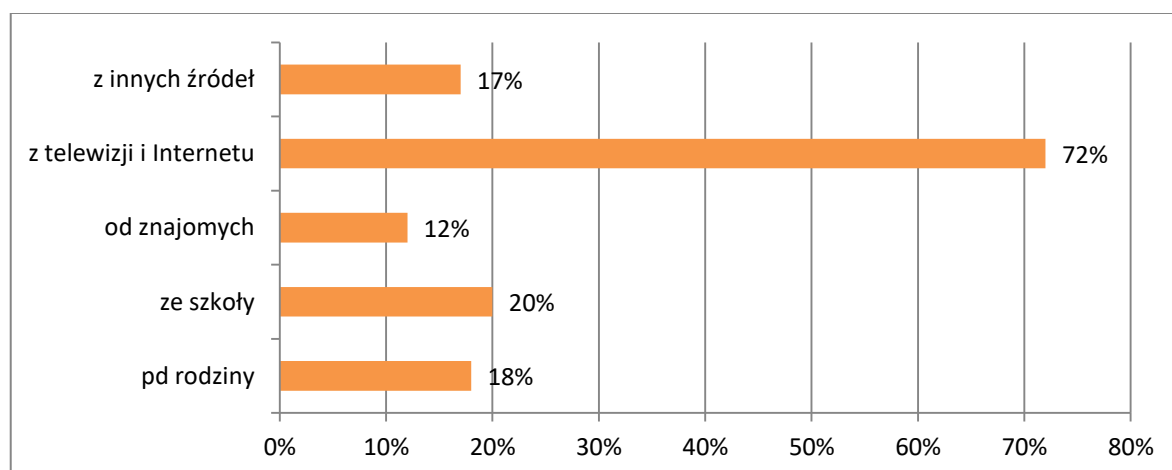
Kolejnym tematem, na który zwrócono uwagę, było sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji psychoaktywnych. Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Zdaniem młodszych uczniów to głównie chęć zaimponowania innym (59%), ciekawość (49%), obawa przed odrzuceniem (23%), poszukiwanie wrażeń (22%) oraz świętowanie okazji (16%).

Wykres 67. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, a także papierosy?

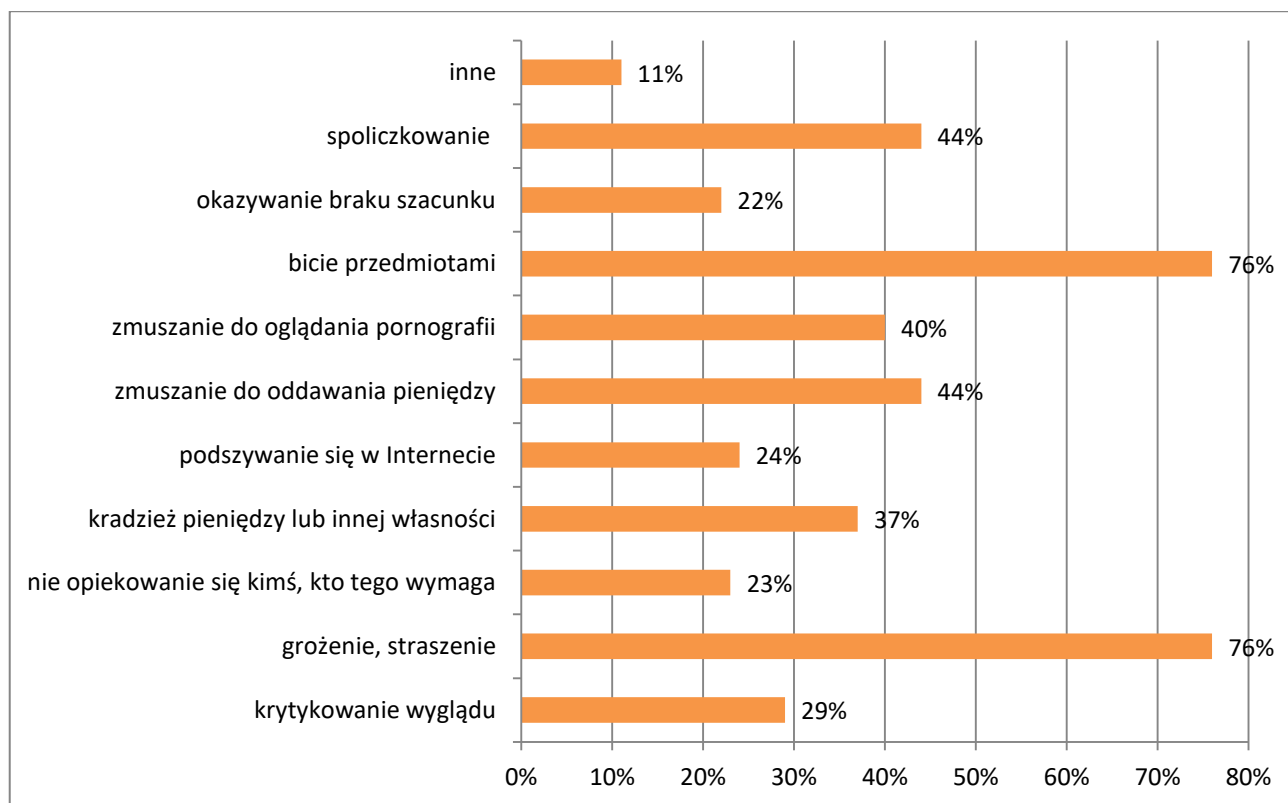
Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych. Aż 72% uczniów szkoły podstawowej wskazała, iż czerpie swoją wiedzę na temat tych substancji z nowych mediów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: szkołę (20% uczniów młodszych), rodzinę (18% uczniów) i znajomych (12% uczniów).

Wykres 68. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

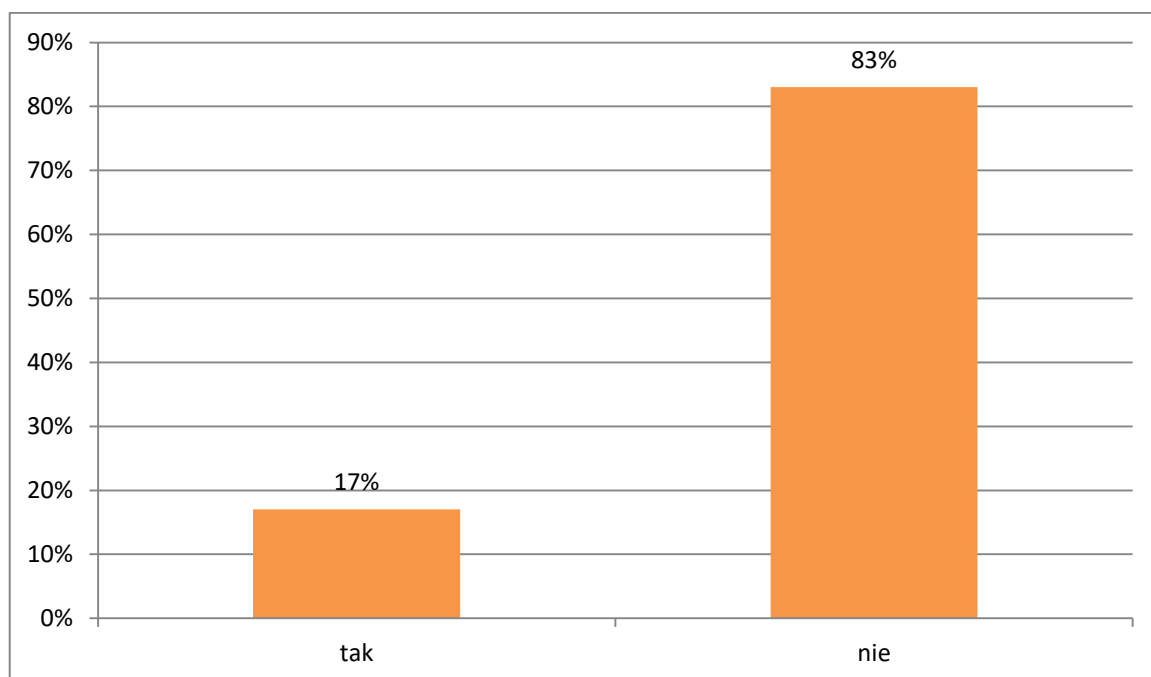
Kolejnym problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocy. Sprawdzone w związku z tym, jaka jest wiedza uczniów na temat zjawiska przemocy. Mieli oni wskazać, jakie zachowania wg nich są związane z przemocą fizyczną. Wskazali, więc: groźenie, straszenie (76% uczniów szkoły podstawowej), bicie przedmiotami (76% uczniów młodszych), a także zmuszanie do oddawania pieniędzy (44% uczniów) oraz kradzież pieniędzy lub innej własności (37% uczniów). W dalszej kolejności wskazywano na: spoliczkowanie (44% uczniów), wysyłanie obraźliwych wiadomości (36% uczniów), podszywanie się w Internecie (24% uczniów), zmuszanie do oglądania pornografii (40% uczniów), okazywanie braku szacunku (22% uczniów), a także nieopiekowanie się kimś, kto wymaga opieki (23% uczniów) oraz krytykowanie wyglądu (29% uczniów młodszych).

Wykres 69. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

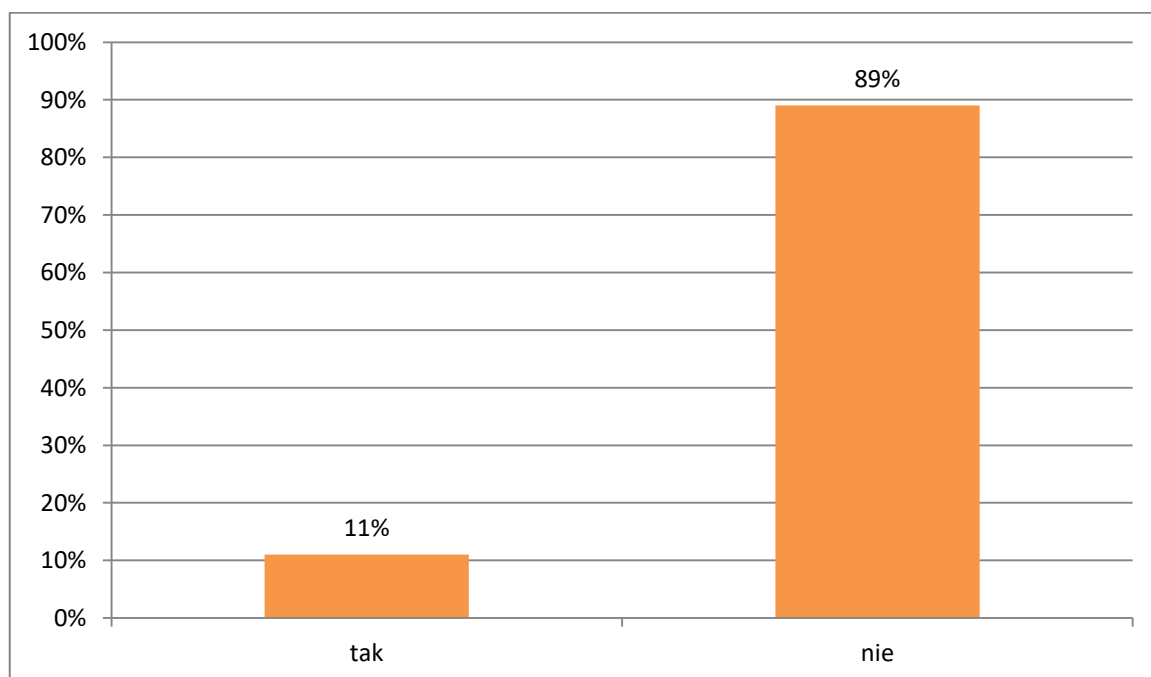
Co istotne, 17% młodszych uczniów przyznało, iż zdarzyło im się być świadkami przemocy.

Wykres 70. Czy byłeś kiedyś świadkiem przemocy?

Na niezwykłą uwagę zasługuje fakt, iż 11% uczniów szkoły podstawowej przyznało, że doświadczył kiedykolwiek przemocy.

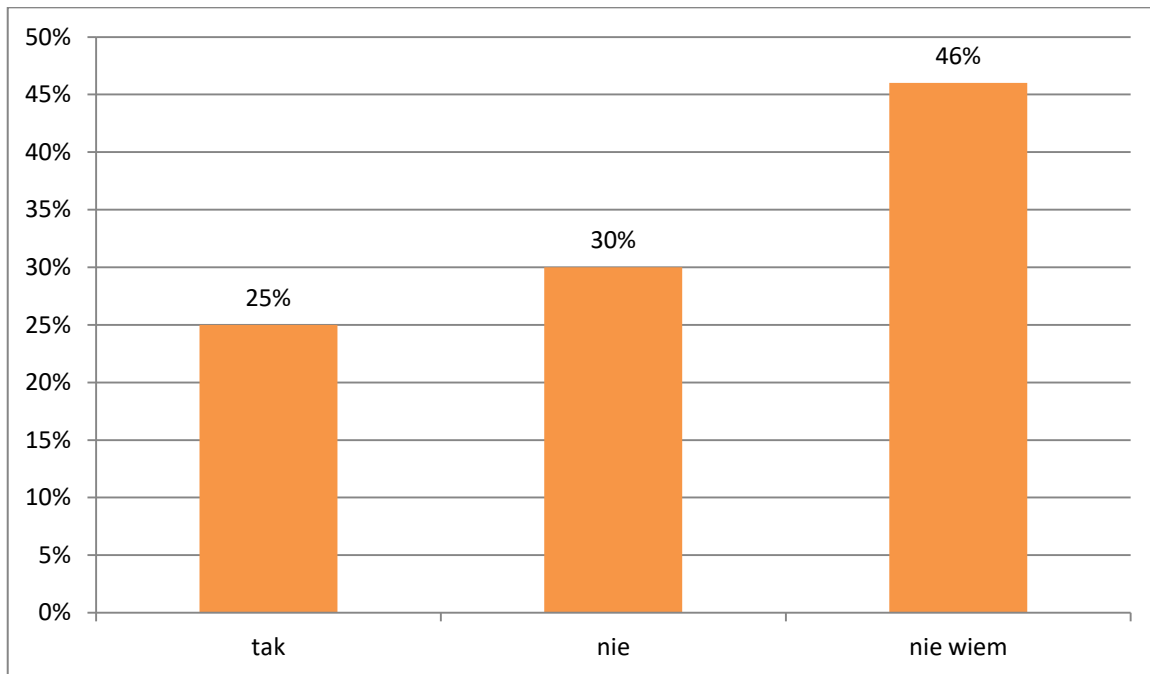
Wykres 71. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Dodatkowo, można również zauważyć, iż dzieci i młodzież przyznali, iż w ich szkole występuje zjawisko przemocy – taką odpowiedź wskazało 25% uczniów podstawówki.

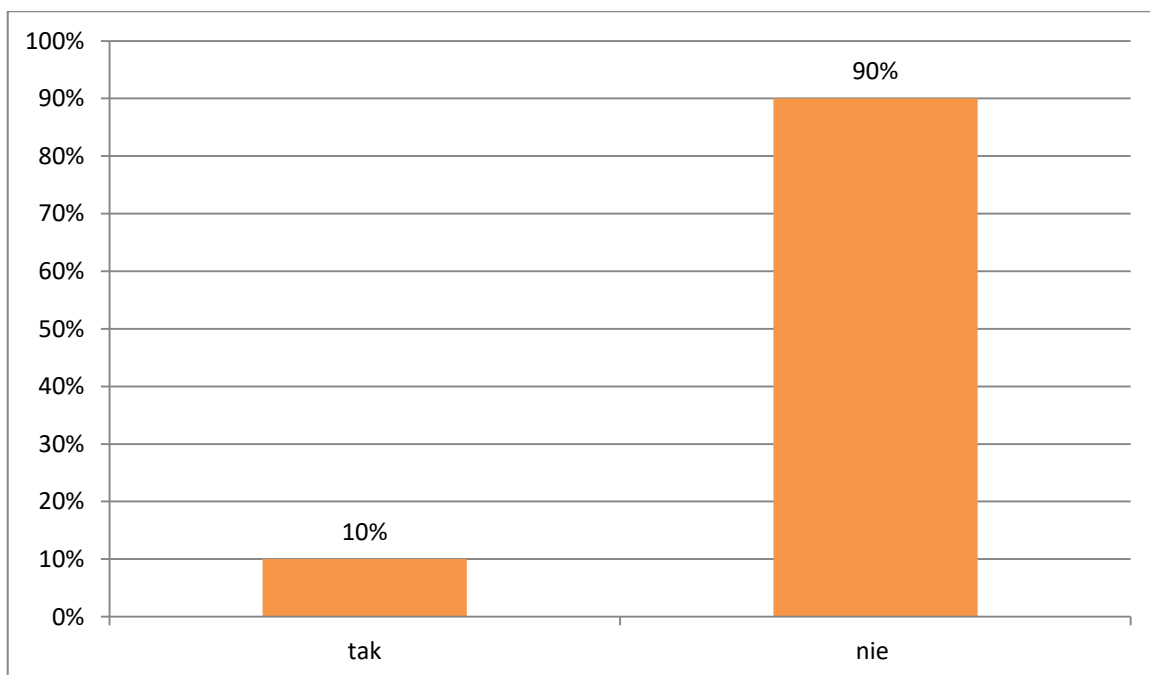
Przeciwnego zdania jest natomiast 30% młodszych uczniów, zaś 46% uczniów szkoły podstawowej wskazało odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 72. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

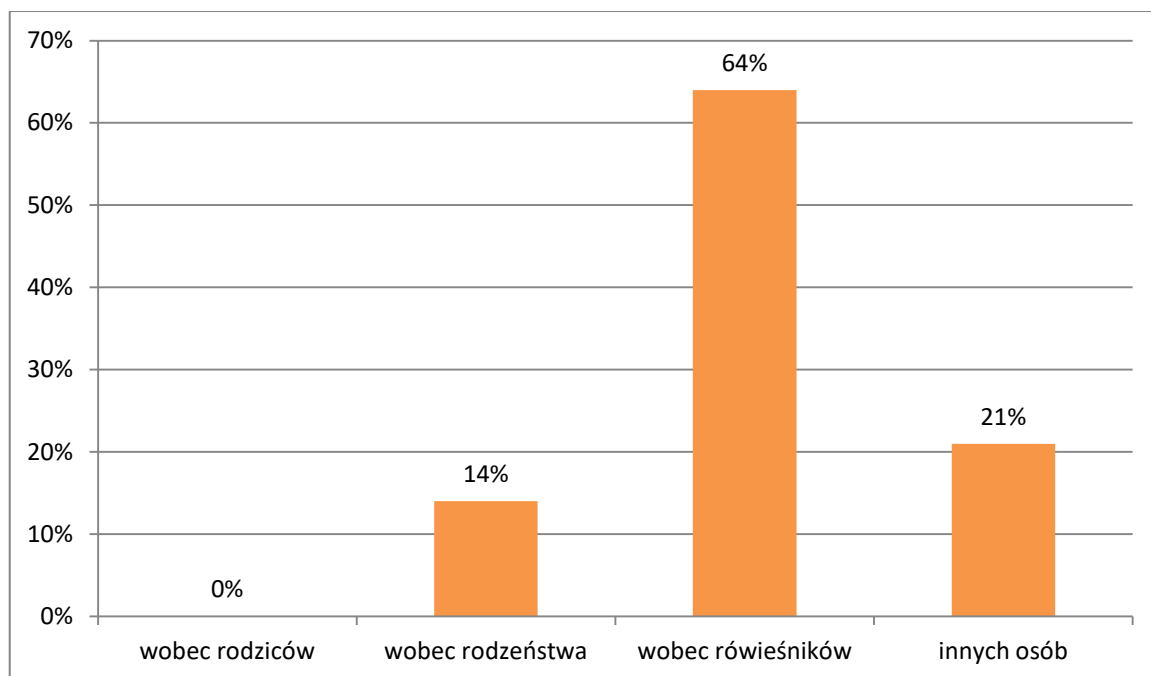
Co więcej, 10% uczniów szkoły podstawowej przyznało, iż sami stosowali przemoc wobec innych osób.

Wykres 73. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Uczniowie szkoły podstawowej stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (64%), rodzeństwa (14%) oraz innych osób (21%).

Wykres 74. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Goczałkowice-Zdrój

W gminie Goczałkowice-Zdrój zlokalizowane są następujące punkty sprzedaży napojów alkoholowych⁴:

- Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży:
  - do 4,5%: **14**
  - od 4,5% do 18%: **14**
  - powyżej 18%: **13**
- Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży:
  - do 4,5%: **17**
  - od 4,5% do 18%: **11**
  - powyżej 18%: **10**

⁴ Dane z OPS za 2019 rok

Kolejną badaną grupą byli sprzedawcy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. Grupa badana stanowiła 4 kobiety i 7 mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby od 41 do 60 lat (5 osób). Kategoria powyżej 61 lat reprezentowana była przez 3 osoby, w wieku 26 do 40 lat było 2 sprzedawców, zaś do 25 roku życia – jedna osoba.

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie, czy alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim.

7 osób badanych sprzedawców napojów alkoholowych (ok. 63%) stwierdziło, że nigdy nie doszło do takiej sytuacji. Świadczy, to o wysokim właściwym podejściu badanych do kwestii sprzedaży alkoholu osobom małoletnim.

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

Po przeprowadzeniu badań ankietowych w gminie Goczałkowice-Zdrój można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy

a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali przemoc, do której dochodzi w szkole oraz zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież.

b) Problem nadużywania alkoholu w Gminie również jest postrzegany, jako dość istotny. Patrząc jednak na wyniki badań ankietowych można stwierdzić, że mieszkańcy gminy Goczałkowice-Zdrój nie piją zbyt często, bądź nie chcą się do tego przyznać na zasadzie kontrolowanych odpowiedzi. Przy jednorazowej okazji do picia spożywają raczej niewielkich ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na relatywnie wysokim poziomie. Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że nigdy lub bardzo rzadko zdarzało się im pojawiać się w pracy pod wpływem alkoholu i raczej nigdy nie prowadzili pojazdu w takim stanie. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że działania profilaktyczne prowadzone przez Gminę nie są oceniane ani dobrze ani źle przez mieszkańców. Niewiele osób oceniło te działania pozytywnie. W związku z tym, należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Jednakże, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

c) Wśród badanych mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój nie występuje problem zażywania narkotyków i dopalaczy. Badani mieszkańcy deklarują, że nie zażywają narkotyków. Stwierdzają oni jednak, że narkotyki oraz dopalacze są łatwo dostępne na terenie Gminy. Według prawie połowy ankietowanych można je zakupić na dyskotecę, co jest niepokojące, zważywszy na fakt, że najczęściej w takich wydarzeniach bierze udział młodzież. Warto również podkreślić, że dla większości osób, człowiek zażywający narkotyki powinien być określany, jako osoba chora. Mieszkańcy Gminy są również przeważnie przeciwnikami zażywania narkotyków i dopalaczy. Mają oni również relatywnie wysoki poziom wiedzy na temat tych substancji i konsekwencji, które są efektem ich zażywania.

d) Istotnym problemem środowiskowym jest również przemoc w rodzinie. Co prawda 100% badanych deklaruje, że nie doświadcza przemocy w rodzinie, ale już 80% nie jest w stanie powiedzieć, czy ktoś w ich otoczeniu nie jest ofiarą przemocy. Najczęściej badani łączą stosowanie przemocy z piciem alkoholu. Zauważają również, że nie istnieją żadne okoliczności łagodzące takie zachowanie. Nie akceptują również stosowania kar, jako metody wychowawczej.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Goczałkowice-Zdrój jest dość istotnym problemem. Okazuje się, że około 4% uczniów szkół podstawowych ma już za sobą inicjację alkoholową. Młodzież najczęściej sięga po alkohol w domu oraz u kolegów lub koleżanek. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne w towarzystwie rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Ważnym czynnikiem jest również ciekawość i zainteresowanie tym, co wiąże się ze spożywaniem alkoholu i jakie konsekwencje to za sobą pociąga. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

b) Badania wykazały również, że uczniowie szkoły podstawowej nie mają problemu z narkotykami. Głównymi motywami sięgania po narkotyki były motywy społeczne. Pozytywne jest to, że młodzi ludzie nie bardzo wiedzą, gdzie można zdobyć narkotyki i dopalacze w ich miejscowości lub twierdzą, że byłoby to bardzo trudne. Mają oni również rzetelną wiedzę na temat skutków spożywania narkotyków i dopalaczy oraz uważają, że ich zażywanie jest szkodliwe dla zdrowia. Należy, więc zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

c) Zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców Gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. 11% uczniów deklaruje, że było ofiarą przemocy. Jednocześnie około 17% uczniów szkoły podstawowej było świadkami stosowania przemocy. Otrzymane wyniki na temat, jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat, jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

d) Na uwagę zasługuje także fakt, że uczniowie raczej wskazywali, że traktują nauczycieli z zaufaniem. W związku z tym, godne polecenia byłoby zorganizowanie

spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmocnienia relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko, jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także, jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.

3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednak w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Część badanych uczniów oceniła, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może, więc obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping, a także dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weaknesses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Analizę SWOT dla gminy Goczałkowice-Zdrój przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych oraz kulturalnych z instytucjami samorządu gminnego • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • szeroka działalność ośrodka pomocy społecznej • wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • dobra infrastruktura szkolna • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego w gminie wraz z	<ul style="list-style-type: none"> • trudności komunikacyjne • brak placówek wsparcia dziennego, • wzrost stopy bezrobocia w I półroczu 2020 w porównaniu do roku 2019, • utrzymująca się wysoka liczba osób korzystający z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej • obecność problemu niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym • wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych • ograniczony dostęp do

dostępnością specjalistów
zajmujących się poradnictwem,
prowadzeniem warsztatów psycho-
edukacyjnych oraz udzielaniem
wszechstronnych form wsparcia i
pomocy

- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
- zapewnienie posiłków dzieciom z terenu gminy
- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim
- niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży
- pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe
- punkt Dzielnicowych
- dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną
- warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych

specjalistycznej opieki medycznej w gminie, zwłaszcza obejmującej ochronę zdrowia psychicznego;

- problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej
- niska aktywność społeczna mieszkańców

SZANSE

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze

ZAGROŻENIA

- duża stopa bezrobocia, zwłaszcza na obszarach wiejskich
- duża ilość osób zatrudniona w sektorze rolniczym
- migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych

środków rządowych i unijnych

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców
- promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą

miast i za granicę

- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej,
- starzenie się społeczeństwa
- wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki
- brak wystarczających zasobów na lokale socjalne
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ NA LATA 2021-2027

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczałkowice-Zdrój jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021-2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wspieranie działań służących poprawie, jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niska, jakość życia osób z niepełnosprawnością, niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczającą integrację społeczną osób z niepełnosprawnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;

- ✓ potrzeba wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzeba jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców Gminy
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców Gminy

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym Gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych

problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w Gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w Gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców Gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczalkowice-Zdrój w na lata 2021-2027* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej Gminy;

- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Środki przeznaczone na cel na poszczególne lata	137 700 zł	144 585 zł	151 814 zł	159 405 zł	167 375 zł	175 744 zł	184 531 zł

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz wspieranie rodziny.

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołem oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną- wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);

- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, kościół, Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Środki przeznaczone na cel na poszczególne lata	9 909 363 zł	10 404 831 zł	10 925 073 zł	11 471 327 zł	12 044 893 zł	12 647 138 zł	13 279 495 zł

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Goczałkowice-Zdrój;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie Gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się

do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, kościół, Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Środki przeznaczone na cel na poszczególne lata	18 870 zł	19 813 zł	20 804 zł	21 844 zł	22 936 zł	24 083 zł	25 287 zł

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;

- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie, co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Goczałkowice-Zdrój;
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, kościół, Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Środki przeznaczone na cel na poszczególne lata	521 224 zł	547 285 zł	574 649 zł	603 381 zł	633 550 zł	665 227 zł	698 488 zł

4. CEL STRATEGICZNY: Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdrój

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu wspieranie osób lub rodzin zagrożonych problemami społecznymi, jak ubóstwo, przemoc, uzależnienia czy wykluczenie spowodowane trwałą niezdolnością do podjęcia pracy.
- Kontynuacja długoterminowych działań, podjętych przez Ośrodek Pomocy Społecznej na rzecz osób potrzebujących.
- Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych w celu podejmowania wspólnych działań służb „pomocowych” na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym ze szczególnym naciskiem na problem uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ze szczególnym naciskiem na pracę z tzw. „trudnym klientem” Promocja kształcenia ustawicznego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb społecznych gminy Goczałkowice-Zdrój.

Jednostka realizująca: gmina Goczałkowice-Zdrój - Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, kościoł

Źródła finansowania: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Środki przeznaczone na cel na poszczególne lata	1 167 390 zł	1 198 909 zł	1 228 882 zł	1 259 604 zł	1 291 094zł	1 323 371 zł	1 356 455 zł

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Goczałkowice-Zdrój,
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Goczałkowice-Zdrój,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?)

- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele strategii?)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Goczałkowice-Zdrój na lata 2021-2027 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Spis wykresów

WYKRES 1. LUDNOŚĆ GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ W ROZBICIU NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE.....	10
WYKRES 2. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU UBÓSTWA W LATACH 2017-2019.....	22
WYKRES 3. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019	23
WYKRES 4. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU DŁUGOTRWAŁEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY W LATACH 2017-2019	24
WYKRES 5. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU BEZROBOCIA W LATACH 2017-2019.....	25
WYKRES 6. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU ALKOHOLIZMU W LATACH 2017-2019.....	27
WYKRES 7. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z POWODU BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ W LATACH 2017-2019.....	29
WYKRES 8. LICZBA RESPONDENTÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU	35
WYKRES 9. CZĘSTOTLIWOŚĆ PICIA ALKOHOLU	37
WYKRES 10. RODZAJE PITEGO ALKOHOLU	37
WYKRES 11. ILOŚĆ SPOŻYWANYCH PORCJI ALKOHOLU.....	38
WYKRES 12. POWODY SIĘGANIA PO ALKOHOL.	38
WYKRES 13. MIEJSCE SPOŻYWANIA ALKOHOLU PRZEZ BADANYCH.....	39
WYKRES 14. SPOŻYWANIE ALKOHOLU W MIEJSCU PRACY.....	40
WYKRES 15. BYCIE ŚWIADKIEM SYTUACJI, W KTÓREJ KTOŚ PROWADZI POJAZD POD WPLYWEM ALKOHOLU	40
WYKRES 16. PROWADZENIE POJAZDU POD WPLYWEM ALKOHOLU.....	41
WYKRES 17. PYT. JAK CZĘSTO PANA/I ZDANIEM MA MIEJSCE SYTUACJA JAZDY PO WYPICIU ALKOHOLU W PANA/I MIEJSCOWOŚCI?.....	42
WYKRES 18. POGLĄDY MIESZKAŃCÓW GMINY NA TEMAT PUNKTÓW SPRZEDAŻY ALKOHOLU	42
WYKRES 19. MOŻLIWOŚĆ ZAKUPIENIA ALKOHOLU PRZEZ OSOBY NIETRZEŻWE W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ.....	43
WYKRES 20. MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU ALKOHOLU PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOLETNIE.....	43
WYKRES 21. BYCIE ŚWIADKIEM ZAKUPU ALKOHOLU PRZEZ OSOBĘ NIELETNIĄ.....	44
WYKRES 22. PICIE ALKOHOLU PRZEZ KOBIETY W CIĄŻY I JEGO WPLYW NA ROZWÓJ DZIECKA	45
WYKRES 23. SPOŻYWANIE ALKOHOLU PRZEZ KOBIETY W CIĄŻY NA TERENIE GMINY.....	45
WYKRES 24. SPOŻYCIE ALKOHOLU W GMINIE NA PRZESTRZENI LAT	46
WYKRES 25. PODEJŚCIE MIESZKAŃCÓW DO SPOŻYWANIA ALKOHOLU.....	47

WYKRES 25a. KIM JEST OSOBA Z PROBLEMAMI ALKOHOLOWYMI	48
WYKRES 26. CZĘSTOTLIWOŚĆ ZAŻYWANIA NARKOTYKÓW PRZEZ RESPONDENTÓW	48
WYKRES 27. MOŻLIWOŚĆ DOSTĘPU DO NARKOTYKÓW NA TERENIE GMINY	49
WYKRES 28. MOŻLIWOŚĆ DOSTĘPU DO DOPALACZY NA TERENIE GMINY	49
WYKRES 29. MIEJSCE ZAKUPU ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH	50
WYKRES 30. STOSUNEK MIESZKAŃCÓW DO UŻYWANIA NARKOTYKÓW	50
WYKRES 31. STOSUNEK MIESZKAŃCÓW DO OSÓB Z PROBLEMEM NARKOTYKOWYM	51
WYKRES 32. STOPIEŃ WIEDZY RESPONDENTÓW NA TEMAT PROBLEMU NARKOTYKOWEGO .	52
WYKRES 33. ZACHOWANIA UZNAWANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW ZA PRZEMOC	53
WYKRES 34. DOSTRZEGANIE ZJAWISKA PRZEMOCY W SWOIM OTOCZENIU	53
WYKRES 35. PRZYCZYNY PRZEMOCY W RODZINIE	54
WYKRES 36. DOŚWIADCZENIE PRZEMOCY W RODZINIE PRZEZ BADANYCH	54
WYKRES 37. ODCZUCIA TOWARZYSZĄCE OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE	55
WYKRES 38. OKOLICZNOŚCI USPRAWIEDLIWIAJĄCE STOSOWANIE PRZEMOCY W RODZINIE .	56
WYKRES 39. STOSUNEK BADANYCH DO KAR FIZYCZNYCH	556
WYKRES 40. OCENA DZIAŁAŃ GMINY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI	57
WYKRES 41. MIEJSCA, W KTÓRYCH MIESZKAŃCY SZUKALIBY POMOCY W RAZIE UZALEŻNIANIA LUB PRZEMOCY W RODZINIE	58
WYKRES 42. ŹRÓDŁA, Z KTÓRYCH KORZYSTAJĄ MIESZKAŃCY W CELU POSZUKIWANIA WIEDZY O ŚRODKACH PSYCHOAKTYWNYCH	59
WYKRES 43. PŁEĆ BADANYCH UCZNIÓW	60
WYKRES 44. OCENA RELACJI UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI I RÓWIEŚNIKAMI	61
WYKRES 45. WYBRANE SPOSOBY SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU PRZEZ UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ CZ. 1	62
WYKRES 46. WYBRANE SPOSOBY SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU PRZEZ UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ CZ. 2	63
WYKRES 47. CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?	64
WYKRES 48. CZY PRÓBOWAŁEŚ PIĆ ALKOHOL?	65
WYKRES 49. JEŚLI TAK TO, ILE MIAŁEŚ/MIAŁAŚ WTEDY LAT?	65
WYKRES 50. W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH SPOŻYŁEŚ/AŚ ALKOHOL PO RAZ PIERWSZY?	66
WYKRES 51. RODZAJ ALKOHOLU, KTÓRY PRÓBOWALI UCZNIOWIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ	66
WYKRES 52. NEGATYWNE KONSEKWENCJE SPOŻYWANIA ALKOHOLU (WG UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ)	67
WYKRES 53. CZY RODZICE WIEDZĄ, ŻE PRÓBOWAŁEŚ PIĆ ALKOHOL?	67
WYKRES 54. JAK TWOI RODZICE ZAREAGOWALI NA SPOŻYWANIE PRZEZ CIEBIE ALKOHOLU?	68
WYKRES 55. CZY TWOIM ZDANIEM KTOŚ Z TWOJEJ RODZINY NADUŻYWA ALKOHOLU?	68
WYKRES 56. KTO Z CZŁONKÓW TWOJEJ RODZINY NADUŻYWA ALKOHOLU?	69

WYKRES 57. GDYBYŚ CHCIAŁ ZDOBYĆ ALKOHOL W SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO:	69
WYKRES 58. JAK MŁODZIEŻ W TWOJEJ OKOLICY MOŻE ZDOBYĆ ALKOHOL?.....	70
WYKRES 59. KTÓRE Z NIŻEJ WYMIENIONYCH SKUTKÓW MOGĄ BYĆ KONSEKWENCJĄ NADUŻYWANIA ALKOHOLU?.....	70
WYKRES 60. CZY PRÓBOWAŁEŚ/ŁAŚ KIEDYŚ ZAŻYWAĆ NARKOTYKI? – SZKOŁA PODSTAWOWA	71
WYKRES 61. SKĄD WZIAŁEŚ(ĘŁAŚ) TĘ SUBSTANCJĘ?.....	72
WYKRES 62. CO SKŁONIŁO CIĘ DO ZAŻYWANIA SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH?	72
WYKRES 63. GDYBYŚ CHCIAŁ ZDOBYĆ NARKOTYKI W SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO:.	73
WYKRES 64. GDYBYŚ CHCIAŁ ZDOBYĆ DOPALACZE W SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO:.	73
WYKRES 65. CZY UWAŻASZ, ŻE ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW JEST SZKODLIWE DLA ZDROWIA ?	74
WYKRES 66. CZY UWAŻASZ, ŻE ZAŻYWANIE DOPALACZY JEST SZKODLIWE DLA ZDROWIA ?	74
WYKRES 67. Z JAKICH POWODÓW OSOBY W TWOIM WIEKU SIĘGAJĄ PO ALKOHOL, NARKOTYKI, DOPALACZE, A TAKŻE PAPIEROSY?	75
WYKRES 68. SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ DOTYCZĄCĄ NARKOTYKÓW I DOPALACZY?.....	75
WYKRES 69. KTÓRE Z WYMIENIONYCH PONIŻEJ SYTUACJI SĄ TWOIM ZDANIEM AKTEM PRZEMOCY?	76
WYKRES 70. CZY BYŁEŚ KIEDYŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY?	77
WYKRES 71. CZY ZDARZYŁO CI SIĘ DOŚWIADCZYĆ PRZEMOCY?.....	77
WYKRES 72. CZY W TWOJEJ SZKOLE WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY MIĘDZY UCZNIAMI?	78
WYKRES 73. CZY SAMEMU ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC WOBEC INNYCH?	78
WYKRES 74. WOBEC KOGO ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC?	79

Spis tabel

TABELA 1. STRUKTURA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE W 2019 R.....	10
TABELA 2. ILOŚĆ DZIECI UCZĘSZCZAJĄCA DO PUBLICZNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NA DZIEŃ 31.12.2019	11
TABELA 3. ILOŚĆ DZIECI UCZĘSZCZAJĄCA DO NIEPUBLICZNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NA DZIEŃ 31.12.2019.....	11
TABELA 4. ILOŚĆ ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH I NIEPIENIĘŻNYCH W LATACH 2017-2019.....	18
TABELA 5. PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ PRZEZ OPS W GMINIE GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ W LATACH 2017-2019 (LICZBA OSÓB).	20
TABELA 6. WNIOSKI SPORZĄDZONE W ZWIĄZKU Z PROCEDURĄ "NIEBIESKIEJ KARTY" W LATACH 2011-2015.....	31
TABELA 7. WNIOSKI SPORZĄDZONE W ZWIĄZKU Z PROCEDURĄ "NIEBIESKIEJ KARTY" W 2019 ROKU.....	31

TABELA 8. LICZBA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE PORADNICTWA W ROKU 2019.....	32
TABELA 9. OCENA WAŻNOŚCI LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ BADANYCH MIESZKAŃCÓW.	36
TABELA 10. SPRAWDZENIE WIEDZY MIESZKAŃCÓW NA TEMAT PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z ALKOHOLEM.	46
TABELA 11. ANALIZA SWOT.	85

Spis rysunków

RYСУNEK 1. POŁOŻENIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ	8
RYСУNEK 2. WYGLĄD GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ Z UWZGLĘDNIENIEM ZBIORNIKA GOCZAŁKOWICKIEGO	8
RYСУNEK 3. ZMIANY W POPULACJI GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ W LATACH 1995-2019	9
RYСУNEK 4. HERB OSP GOCZAŁKOWICE ZDRÓJ.....	16

Słowniczek skrótów:

GOK - Gminny Ośrodek Kultury
 GBP - Gminna Bibliotek Publiczna
 OSP - Ochotnicza Straż Pożarna
 OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej
 ZUS - Zakład Ubezpieczeń Społecznych
 GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 PUP - Powiatowy Urząd Pracy
 PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych